

DOCTRINE POLITICE

SISTEM DE PARTID - IV -

ian- nov. 1933

DOCTRINE POLITICE.....	1
SISTEM DE PARTID - IV -.....	1
ian- nov. 1933.....	1
-----	6
Guvernul Al.Vaida . Legislatura II. Sesiunea ordinară - continuare , ian- 15 apr.'33.....	6
-----	7
LD : Votul universal.....	7
1.) PNȚ : partid la guvernare.....	7
1.a) Autorizarea stării de asediu , dezbateri la lege , 3 febr.'33.....	7
1 b) prof.M.Șerban (subsecretar de stat la Minorități) , Declarații , 3 febr.'33.....	9
1 c) GGMironescu Interne) , expunere :tulburările de la Grivița -CFR , 16 febr.'33.....	12
1 d) N.Cărnău (PNȚ) : la Legea reducerii de salarii , Senat , 22 febr.'33.....	14
1 e) Lege-Reprimarea unor infracțiuni contra liniștii publice , 27 febr- 8 mart. '33.....	15
1 f) Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20, 24, 27 mart.'33.....	16
Armand Călinescu (subsecretar Intene).....	17
Dă amănunte despre sinuciderea gralului Sică Popescu (comandant Corp I Armată)..	17
Generalul a lăsat 4 scrisori :.....	17
☒ Una , adresată g-ralului Prezan ,.....	17
1 g.) L egea prelungirii protejării Industriei (din 1912) , 7 apr.'33.....	17
Cezar Spineanu /.....	17
☒ PNȚ : pregătește societatea cooperatistă.....	17
1 h) Guvernul Vaida : măsuri pentru reprimarea tulburărilor , 27 apr.'33.....	17
☒ Conferință guvernamentală. („Facla” , 28 apr.'33).....	17
Armd.Călinescu / retro'33.....	18
☒ Circulara Ministerului de Interne.....	18
☒ Măsuri contra LANC	19
☒ Circulara Ministerului de Justiție.....	19
☒ Urmarea represiei.....	19
1 i) Demisia lui Maniu din președinția PNȚ și Parlament , 1 mai '33.....	19
☒ Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida (trimisă prin Mihai Popovici) :.....	19
Ion Mihalache / 7 mai '33.....	20
☒ Maniu se retrage !.....	20
☒ Vaida , președinte PNȚ !.....	20
☒ Misiunea PNȚ : spiritul țărănismului.....	21
☒ Dificultățile guvernării.....	21
☒ Partidele țărăniste.....	21
GGMironescu / 7 mai'33.....	21
☒ Președinții PNȚ : Maniu / Vaida.....	21
Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33.....	22
☒ " Aghiotantul" lui Maniu.....	22
☒ Asumarea președinției PNȚ.....	22
☒ Telegramă.....	22
Notă * Scrisoarea lui Maniu către Ștefan Cicio-Pop.....	23
1 j) Al.Vaida Voevod, declarație radio : contra hitlerismului săsesc, 10 mai '33.....	23
a) ☒ "D.Vaida , în conferința rostită la radio în seara zilei de 10 mai ,.....	23
b) ☒ Oficiul guvernamental clujean " Patria " , publică următoarele :.....	23

Vaida / mai '33.....	24
1 k) Manifestul PNȚ- Vaida către țară , 20 mai '33.....	24
1 l) Conferința blocului statelor agrare . București, 5- 6 iun '33.....	24
▣ GGMironescu (vice prim ministr, ministru Interne) :.....	24
▣ Virgil Madgearu :.....	25
▣ Blocul țărilor agrare.....	25
▣ Conferința de la București.....	25
▣ Defensiva blocului agrar.....	25
▣ Mentalitatea mercantilă.....	25
▣ Industrializarea forțată.....	25
▣ Politica de deflație.....	26
▣ Retragerea capitalurilor străine	26
▣ Contractarea de împrumuturi.....	26
▣ Sacrificiile suportate de România.....	26
▣ Stare de război economic.....	26
▣ Scepticism	27
▣ Anularea datoriilor de război !.....	27
▣ Balanța comercială activă !.....	27
▣ Înlăturarea barierelor comerciale !.....	27
▣ Conferința de la Londra.....	27
1 m) Iul.Maniu la Bădăcin : casa culturală "Dr.Ion și Clara Maniu " , 11 sept.'33.....	27
Congresul tineretului PNȚ, Câmpulung, 11 sept.'33.....	28
I.Mihalache - expozeu :.....	28
"Universul " /.....	28
▣ Congresul.....	28
▣ Programul PNȚ.....	28
▣ Organizarea PNȚ.....	30
Neo-țărănișmul și teoriile constituționale ale lui I. Mihalache , după 11 sept.'33.....	31
Notă *	31
1 n) Situație încordată la PNȚ , 30 sept.'33.....	32
1 o) Consfătuire Maniu -Mihalache -Popovici , (tren) Sovata - Sighișoara,4 oct.'33.....	32
1 p) Ședința Comitetului Executiv PNȚ, Moțiune , 6 oct.'33.....	33
MOȚIUNEA.....	34
1 r) Armd.Călinescu, consfătuiri la Ministerul de Interne, oct.'33.....	35
2.) Partidul Național Liberal -IGDuca - asaltul spre putere.....	35
a) NNSăveanu (prof.Logică,ex prefect la 1907):legea reducerii salariilor ,Senat, 21 febr.'33.....	35
▣ Misiunea școlii românești.....	35
b) senator I.Botez (senator, prof. univ.) :legea pentru reducerea salariilor , 22 febr.'33.....	36
▣ Rolul cultural -educativ al școlii.....	36
▣ Rolul politic al școlii, al culturii.....	36
▣ Țăran civilizată.....	38
▣ România - stat civilizată.....	38
▣ Școală avansată.....	38
▣ Patrimoniul moral -cultural.....	38
Al.Lapedatu / 22 febr.'33.....	39
▣ Dreptate corpului didactic !.....	39
c.) Adunările profesionale ale PNL, I-V , mart-apr.1933.....	39
d.) PNL : declarații , opinii, poziții,în Parlament , mart.- aprilie 1933.....	41
e) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai ' 33.....	41
IGDuca : ▣ PNL și-a făcut datoria ;PNȚ - Problemele țării Situația financiară.....	41
▣Decapitarea lui Maniu „Trebuie să recunosc însă că, în mijlocul acestei opere negative, ..	41
▣ Național –țărăniștii.....	42
▣ Celelalte partide.....	42
Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33.....	43

▫ PNL - partid loial șefului său.....	43
Vasile Sassu / 14 mai'33.....	43
▫ Regimul național-țărănist.....	43
▫ Deslegarea constituțională : Regele !.....	44
▫ Tradiția regalistă, a PNL.....	44
f) Ședința Delegației Permanente a PNL, 5 iul.'33 Vezi fișier PNL-1.....	44
▫ Agravarea situației financiare.....	44
▫ Distrugerea armăturii economice.....	44
▫ Criza morală . Curentele extremiste	44
IGDuca / 5 iul'33.....	45
▫ PNL continuă lupta de răsturnare.....	45
▫ Tăria PNL.....	45
▫ Crezul lui Duca.....	45
Delegația Permanentă PNL / 5 iul.'33.....	46
▫ Comunicat.....	46
g)Întrevederea IGDuca - Dinu Brătianu , 1? 2? Aug.'33.....	46
h) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33.....	46
▫ Eșecul regimului PNȚ.....	46
▫ Guvernul trebuie să plece !.....	47
▫ PNL cere puterea !.....	47
▫ Țara e cu noi.....	47
▫ Alegerile locale.....	47
▫ Spulberarea unei „legende”.....	47
▫ IGDuca –șef al PNL.....	47
▫ Guvernul de mâine.....	48
▫ Ultimul guvern al democrației parlamentare	48
i.)Duca, Tătărescu, Circulară , 18 sept.'32.....	49
j) Victor Iamandi ,3 sau 4 ? oct.'33 Vezi fișier PNL-1.....	49
▫ Atăcarea regimului democrat.....	49
▫ Atăcarea PNL.....	49
▫ Liberalismul.....	49
▫ „Prin noi înșine!”.....	50
▫ Generația tânără din PNL.....	50
k) Duca, Tătărescu, Circulară, 21 oct.'32.....	50
l.)Delegația Permanentă PNL , ședință, 28 oct.'32.....	50
3.) P Ț- Lupu //PTD-Stere //PȚR - Gr.Iunian - febr- oct .'33.....	50
a.) Diverse luări de poziție ale PȚ Vezi fișier PȚ-Lupu.....	51
b) Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20, 24, 27 mart.'33.....	51
Generalul a lăsat 4 scrisori :.....	52
▫ Una , adresată g- ralui Prezan , în care spune că.....	52
c) V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei, 7 apr.'33.....	52
▫ Industria.....	52
▫ România -țară eminentamente agricolă.....	53
Adonis Gr.B. Popov / 7 apr.'33.....	53
▫ " Stat țăărănesc " : Industria auxiliară	53
Adonis Popov / 7 apr.'33.....	53
▫ Industria ? - suport pentru partide.....	53
▫ Inițiativa particulară ? - asaltul oamenilor politici.....	53
d) V.Serdici, la Legea pentru reglementarea cartelurilor , 8 apr.'33.....	54
e) Lupu, Ștefănescu –Goiceanu, N.Mischie, Adonis Popov, 10 apr.'33.....	54
f.) „Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați” , 10 iul,'33.....	54
g) Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație, 26 sept.'32.....	55
▫ Chișinău, 26 sept.....	55
* Chișinău , 26 oct.'32.....	56
h) Fuziunea iunianiștilor cu steriștii , Chișinău, hotel Londra , 13 febr.'33.....	56
i) Semnale din presă și Parlament, despre Gr.Iunian , febr. - sept ,1933.....	57

j)	Partidul Țărănist-Radical(președ.Gr.Iunian)(p.99-103).....	57
▫	Programul oficial al PȚR: [numerotare L.D.].....	57
4.)	PNL-George Brătianu ; PLD-ThFlorescu , ian-oct '33.....	59
5.)	PP-Averescu , a) b) c);PNA -Goga d) e) f) , ian-oct .'33.....	59
a)	Mareșal Averescu , Întrunirea PP la Silistra, 26 iun.'33.....	59
	C.Bucșan (fost subsecretar de stat) / 26 iun.'33.....	59
▫	Problema minorităților.....	59
	Gr.Trancu –Iași (ex-ministru) / 26 iun.'33.....	59
▫	Mobilizarea morală.....	59
▫	Stindardul lui Averescu.....	60
▫	Înlăturarea Regimului PNȚ !.....	60
	Mareșal Averescu / 26 iun.'33.....	60
▫	Partidul Poporului.....	60
▫	Rosturile partidelor.....	60
▫	Partid de clasă ?.....	60
▫	Partid țăărănesc ?!.....	60
▫	Cauzele decăderii economice	61
▫	Ofensiva răsturnării.....	61
b)	Gr.Trancu –Iași , Întrunirea PP de la Galați, 24 sept' 33.....	62
▫	Ofensiva salvatoare a lui Averescu.....	62
c.)	O.Goga , diverse luări de poziție , febr.-mart.'33.....	62
d.)	O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33.....	62
▫	Politică de dei.....	63
▫	Diferendul Averescu –Goga : Regele !.....	63
▫	Ideile Partidului Național-Agrar.....	63
▫	Organizarea PNA.....	64
▫	Schimbarea regimului !.....	64
▫	Stat „specific românesc” !.....	64
▫	Legenda „statului țăărănesc”.....	64
▫	Mitul Mihalache.....	64
▫	Legenda „ardelenismului”.....	65
▫	Mitul Maniu.....	65
▫	< Ardealul sunt eu ! >.....	65
▫	Ideea de autoritate.....	65
▫	Guvern de colaborare.....	65
	Programul de guvernământ al Partidului Național Agrar /10 apr.'33.....	66
	[Politică agrară].....	66
	[Politică economică].....	66
	[Politică financiară.....	66
	[Politică administrativă].....	67
	[Justiția].....	67
	[Învățământ].....	67
	[Culte și arte].....	67
	[Politică externă].....	67
	[Apărarea Națională].....	67
	[Muncă și ocrotiri sociale].....	67
	[Sănătatea publică].....	68
	I.Petrovici (ex-ministru) / 10 apr.'33.....	68
▫	Educația politică.....	68
▫	PNA, Goga !.....	68
	O.Goga / 10 apr.'33 (la banchet).....	68
▫	Epocă revoluționară.....	68
▫	Partidul ? El, Goga !.....	68
e)	O.Goga, declarații – călătoriile în Germania și Italia, 24 sept.'33.....	69
	Ziarul / / 24 sept.'33.....	69
▫	Cluj, 24 spt.....	69

Fox / 24 sept.'33.....	69
▫Sinaia, 24 sept.D.Octavian Goga a sosit , împreună cu secretarul său, G.Demetrescu ,...	69
f.) O.Goga, declarații despre călătoriile la Roma și Berlin, 6 oct.'33.....	70
Alex.Hodoș / 6 oct.'33.....	70
▫ Profesiune de credință.....	70
Octavian Goga / 6 oct.'33.....	70
▫ „Țara noastră „ - Ardealul- Coroana.....	70
▫ Alexandru Hodoș.....	70
▫ Menirea gazetarului.....	70
▫ Întâlnirea cu Mussolini.....	71
6.) PND -Iorga ,ian-nov.'33.....	71
a) N.Iorga , expozeu la șed. Comit.Executiv al PND, 16 iul.'33.....	71
▫ Coroana.....	71
▫ Partidul Național Liberal.....	72
▫ Guvern de concentrare !.....	72
b) N.Iorga , interviu : curentele extremiste , 12 aug.'33.....	72
▫ Sașii hitleriști.....	72
▫ Guvernul Vaida - extremism dreapta.....	73
▫ "Numerus clausus ".....	73
c) N.Iorga, interviu : situația politică , 6 oct.'33.....	73
▫ Sașii	73
▫ Lipsa de educație.....	73
▫Misticismul popular.....	74
▫ Dictatură ?.....	74
▫ Guvernare de partid ?.....	74
▫ Supărarea personală !.....	74
▫ Carol - Iorga.....	75
7.Un.Agrară -Argetoianu ; Liga Corporatistă -Manoilescu , ian-oct.'33.....	75
a) C Argetoianu , intervenții punctuale.....	75
b) M.Manoilescu , " România stat corporativ " ,.....	75
▫ Reforma constituțională corporatistă.....	76
▫ Corporațiile.....	76
▫ Parlamentul PNȚ'30 Vezi obligatoriu fișier Manoilescu.....	76
▫ Parlamentul corporativ.....	77
8.) LANC -ACCuza , a) b) , c) ;.....	77
a) I. Z. Codreanu , interpelare : incidentele din 24 ian.'33 , 1 febr.'33.....	78
▫ G.A.Cuza - intervenție , 1 febr.'33.....	78
b) G.A.Cuza - va vota pentru starea de asediu, 3 febr.'33.....	79
c) G-Ștefănescu-Goiceanu , comunicare : incident la clubul PȚ , 4 febr.'33.....	79
d) Diverse luări de poziție politice , febr.'33.....	79
e) ACCuza , protest la arestarea deput.Ciolac –pentru uniformă, 4, 9 mart.'33.....	80
f) G.A.Cuza ,discurs-protest la aplicarea Legii stării de asediu , 13 mart.'34 , retro' 33.....	81
g) ACCuza , Comunicare : presa jidănească , 20 mart.'33.....	82
h) G.A.Cuza - , la Buget , 22 mart., 24 mart.'33.....	82
▫ Doctrina LANC.....	82
Armd.Călinescu / retro'33.....	82
▫ Circulara Ministerului de Interne.....	82
i) ACCuza, intervenție la „Afacerea Skoda”, 24 mart.'33.....	83
▫ Țărănism cuzist	83
▫ Armd.Călinescu / retro'33.....	83
▫ Măsuri contra Gărzii de Fier.....	83
▫ Măsuri contra LANC	84
j) Poziția antisemită a cuziștilor :.....	84
▫ Protecționismul industriei.....	84
ACCuza / 7 apr.'33.....	84
▫ Industri românească parazitată, jidănească.....	84

▫ Legea PNȚ.....	85
k) Măsuri contra tulburărilor extremiste . apr. '33.....	85
▫ Comunicat PNȚ („Dreptatea „ 27 apr.'33).....	85
▫ Dezordinile din Cernăuți. („ Facla” , 28 apr.'33).....	85
▫ Armand Călinescu , explicații , apr.'34, retro'apr.'33.....	86
▫ Măsuri contra LANC	86
▫ Închiderea Fac.Medicină Cluj ; neautorizarea congresului LANC , Iași ; 17 mai'33.....	86
l) Acțiuni cuziste și legionare , la Cluj , Iași, Brăila , mai'33.....	86
m.) Agitații naționaliste, hitleriste, la Iași și Basarabia , iun-iul.'33.....	87
▫ Eliminarea studenților la Universitate.....	87
▫ Partidul Naționalist- socialist.....	87
n) Ion Zelea Codreanu, Scrisoarea-protest contra calomniilor și prigoanei, 2 iul.'33.....	88
o) Petre Andrei „Contra extremismului de dreapta” , 13 aug.'33.....	89
o bis) I.Moța , <i>Legiunea și LANC</i> , 1 oct.1933.....	90
p) Partidele politice și mișcările extremiste de dreapta , 7 oct' 33.....	92
▫ „Dreptatea” :.....	92
▫”Viitorul”.....	92
▫ N.Iorga :.....	92
r) Armd.Călinescu, consfătuiri la Ministerul de Interne, oct.'33.....	93
s) E.Deleanu (PSD) , Legea și măsurile contra extremismului, 10 nov.'33.....	93
9) PSD ; PSU ; PCR ,ian.-oct.'33.....	93
a)Lot.Rădăceanu , opinie : legea stării de asediu , 3 febr.'33.....	94
▫ PSD -PCR.....	94
b.) Lot.Rădăceanu : opinie : Ordonanța de dizolvare a org.comuniste , 13 febr.'33.....	94
c) I.Mirescu , intervenție : Grivița -CFR , 16 febr.'33.....	95
d) L.Rădăceanu : legea privind ordinea publică , 4 mart.'33.....	95
e) L.Rădăceanu, I. Mirescu, N.Moscăuțeanu (PSI) :.....	95
f.) L.Rădăceanu , I Mirescu - N.Moscăuțeanu : la legea protecției muncii, ,.....	95
Moscăuțeanu / 5 apr.'33.....	95
▫ Evoluția PSD.....	95
▫PSD din Basarabia -.....	96
▫ Moscăuțeanu (autoprezentare).....	96
Lotar Rădăceanu / 5 apr.'33.....	96
▫ Internaționala Socialistă - concepția social-democrată	96
▫ PSD - CGM- IMSER.....	96
▫ I.Mirescu.....	97
g) L.Rădăceanu : la Conversiune , 10 apr.'33 Vezi fișier Conversiune.....	97
h) N.Moscăuțeanu : legea pentru amnistierea delictelor de presă , 12 apr.'32.....	97
i.)Congresul PSD , 14-16 mai 1933.....	97
10.a.) Partidele minorităților : unguri, germani, ucraineni, bulgari, evrei,.....	97
10.b) M.I.Costian, "Regele Carol II si partidele politice" [1933].....	98
▫ Proliferarea partidelor.....	98
▫ Sistem de partide , '33 Pentru viitor , el vedea o astfel de regrupare :.....	99
▫ PNȚ.....	99
▫ P.N.Liberal.....	99
▫ Partidul Conservator -.....	100
▫ Partidul Nat.Agrar-O.Goga va trebui sa caute si el o apropiere ,.....	100
▫ LANC-A.C.Cuza, ca si Garda de Fier a dlui Codreanu,.....	100
▫Sistemul de partide	100

LD : **Votul universal**

a avut drept corolar **obligația partidelor politice**

de a-și înfățișa programele pe baza cărora **revendica**u guvernarea statului.

După 1918, partidele vechi **și-au reînnoit programele**, cele noi **și le-au articulat**, cu scopul de a-și atrage **electoratul** și a obține bunăvoința **Regelui**.

Programul politic de partid = exteriorizarea concepțiilor de guvernare, **crezul politic**, o **carte de vizită** prin care se recomandă

Capului suprem al statului, spre a-i solicita guvernarea și corpului electoral **pentru a-i obține sufragiul**.

Partidele tinere, necunoscute, urmărind cu precădere scopuri electorale, **au programele cele mai demagogice**.

Ce concluzii se pot trage despre **programele de partid** în anul 1933 ?

/ Toate **respectă forma de guvernământ** a statului - **monarhia** ;

/ Toate respectă **ordinea socială și economică burghezo-capitalistă** ;

/ Toate respectă **mecanismele guvernării democratice** - cu cele trei puteri ;

/ Fiecare are, însă, **propria viziune a actului de guvernare** ;

/ Majoritatea propune o **reformare a legii electorale** și a structurii **Parlamentului** ;

/ Majoritatea vrea să realizeze progresul pe cale de **evoluție, nu prin revoluție**, dar cu **accente sau contaminări** din mișcările momentului;

/ Numai **partidele de stânga și dreapta** - adepți fie a **luptei de clasă**, fie a celei de rasă - **vizează schimbarea regimului**.

Acestea sunt aprecieri foarte generale. Eu trebuie să stabilesc diagnosticul exact și, în funcție de asta, să aplic "epitetul" cel mai adecvat. Ceea ce nu este simplu.

Ceea ce este extrem de dificil. Obligatoriu, consultă **fișierele de partid**.

1.) **PNȚ : partid la guvernare**

Contribuții doctrinare :

/ **Iul. Maniu** / apoi **Al. Vaida Voevod** / contribuții - **Ion Mihalache** /

/ **G.Mironescu** / **Virgil Madgearu** / **Mihai Popovici** /

/ **Armand Călinescu** / **Ion Lugosianu** / **M. Șerban** / **Gr. Periețeanu** /

/ **Virgil Grossu** / **Cezar Spineanu** /

1.a) **Autorizarea stării de asediu , dezbateri la lege , 3 febr.'33**

(DAD, MO 32, 3 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier Guvern Vaida**

Atitudinea față de **comunismul intern**, văzut ca o **coloană a V-a a Moscovei** .

Opinii : **Vaida-Voevod**, **Virgil Grossu** (raportor) , **Gh.Brătianu**, **IGDuca**, **O.Goga**,

Anibal Teodorescu, **M.Gheorghiu** , **Fritz Connert**, **Iosif Willer**, **M.Landau**,

G.A.Cuza , **ACCuza**, **CZCodreanu** , **IMLeon**, **dr.Lupu**, **Lotar Rădăceanu**.

Al.Vaida -Voevod (prim.ministru) : "În ultimul timp, **mișcări concertate cu caracter**

comunist, au tulburat ordinea în diferite regiuni și **tind în mod evident la destrămarea țării** .

[-----] Fiind nevoie de **măsuri excepționale**, ele nu se pot lua decât în cadrul **stării de asediu**."

(din "Expunerea de motive , citită de Vaida) [-----]

-Virgil Grossu (raportor) : **Partidele mari au avut o atitudine mai "curajoasă "**

, **vădind " răspunderile "** : PNL-ducist, PNL-georgist, PNAgrar-Goga, P.P.Averescu, care **au trecut pe la cârma statului, au aprobat legea**.

Contra au fost Gr.Iunian și dr Lupu, care au invocat cei 10 ani de opoziție .

PNȚ, ca partid de guvernământ, nu consideră că programul său nu-i îngăduie

să ia măsurile dictate de împrejurări :

grava situație cu grevele ; spionajul care se practică chiar în centrul Capitalei .

Este o problemă de oportunitate.

Dar nu este oare necesar, să aducem " un mic abandon al libertăților celor mai mari " ?

Da , este o măsură preventivă (celelalte legi sunt represive)

menită să stăvilească mișcările subversive .

Noi suntem informați pertinentamente de "direcțiunea ce se urmează de o anumită mișcare "

Vaida -Voevod / 3 febr.'33 : Are sentimentul de satisfacție că oratorii au înțeles situația.

Consideră votul, un vot de încredere .

Chiar dacă ne-ar amenința dictatura PNL ... nu cea a partidelor cu 2-12 membri " !

Legea este facultativă ; este valabilă 6 luni ;

Armd.Călinescu / 13 mart.'34, retro ' 33

[**LD : explicații date peste un an , în parlamentul PNL - vezi la fișier Guvern**]

Congresul V PCR , Moscova

Când PNȚ a venit la putere în 1932, a găsit "**planul unei acțiuni comuniste bine fixat .**"

" Se ținuse în ianuarie [**LD : în dec.' 31**]

al V-lea congres al Partidului Comunist Român, la Moscova.

În **Rezoluțiile adoptate** atunci, pe care noi le-am găsit " în broșurile și foile clandestine ",

se fixau **următoarele 4 puncte pentru România :**

" 1.Discreditarea social-democrației , prin aplicarea tacticii numită a frontului unic ;

2. Infiltrație în instituțiile de stat și de apărare națională : Poștă, CFR, arsenal, pirotehnie ;

3. Provocarea de greve repetate , pentru antrenarea masselor muncitorești ,

în deosebi în regiunea petroliferă din Prahova, apoi în regiunea Jiului și CFR .

4. Provocarea unei greve generale , cu acte de violență "

În acele "Rezoluții" se indica și **epoca când acele acțiuni trebuiau terminate : martie 1933.**

Am găsit **acest Plan**, în **Instrucțiunile pe care Centrala CC al PCR le trimitea tuturor**

organelor de luptă , celulelor de fabrică, tineretului, Ajutorului Roșu,

organizațiilor de șomeri ș-a.

Sigur, se putea ca acele "instrucțiuni " să rămână "simple deziderate pe hârtie " ,

să nu capete niciodată realizare , în fapt. De aceea, noi ne-am gândit la acțiuni de supraveghere .

Armand Călinescu / febr.'33

Acțiuni subversive comuniste

Din toamna 1932, au început acele **fapte semnificative :**

" Elemente extremiste pun mâna pe conducerea tuturor organizațiilor muncitorești .

Era primul pas."

În dec.'32 , descoperim **spionajul de la Poștă** [.....]

Era al doilea punct care căpăta consistență.

La 1 febr. 1933 , izbucnesc **tulburările muncitorești pe Valea Prahovei**

(Societatea "Româno-Americana) , în urma unui conflict de muncă, care era numai un pretext.

Muncitorimea s-a dedadat la acte de sabotaj... se cobora în stradă ...cu femei și copii...

8.000 de oameni au fost antrenați de "**agitorii comuniști** " ... au ocupat piețele publice ,

ținând întruniri , atăcând în repetate rânduri , localul Poliției !

... Guvernul l-a însărcinat să meargă la Ploiești, să vadă ce se petrece :

"Am constatat că mișcarea se desfășura viguros, după regulile tacticii comuniste ."

"Concomitent cu asta , **Siguranța descoperea curieri comuniști** cari plecau din București spre

centrele muncitorești " , iar la Galați , la Iași, și la Cluj, **apăreau greve de simpatie** .

Armand Călinescu / retro 'febr.'33

Starea de asediu

16 februarie'33

" Am venit atunci la București , am raportat guvernului asupra situațiunii ,

iar **Consiliul de miniștri a decis** să supui imediat Camerei,

proiectul pentru introducerea stării de asediu.

Este adevărat că **tulburările au continuat** câteva zile,

culminând cu dezordinele de la 16 februarie la atelierele Grivița,

când noi am întrebuițat armata . **Dar noi am izbutit să oprim mișcarea ,**

înainte de a fi luat formele definitive ale grevei generale.

lată în ce condițiuni am introdus noi starea de asediu "

... Ulterior , am căpătat documente foarte importante , care confirmau prevederile noastre."(p. 760)

-Hurmuz Aznavorian (raportor ,PNL'34) : " Die Călinescu [...] aceste explicații detaliate le-ați dat dvs atunci , când ați cerut starea de asediu ? "

-Călinescu : Nu .

-Aznavorian : "Aceasta interesează astăzi "

-Călinescu : "Nu le-am dat atunci pentru că acțiunea era în desfășurare și pentru că noi nu puteam descoperi punctele noastre de supraveghere .

În urmă , găsim documente cari confirmă în întregime prevederile noastre.

În acel timp , se instaura noul regim la Berlin , și , printre persoanele arestate ,

se afla și femeia **Bela Iacobovici** , soția unui membru în Comitetului Executiv

la București." Asupra ei s-au găsit 2 documente :

Un Raport către Internațională , pe care îl întocmise **Partidul Comunist** din București , asupra evenimentelor din țară.

La 3 zile , Raportul ajunsese la Berlin !

Copia unor Instrucțiuni pe care **Internaționala Sindicatelor Roșii** ,

a căilor ferate (cu sediul la Berlin) le trimitea la București , ca să-i încurajeze la acțiune.

Mai târziu , în iunie '33 , într-o publicație comunistă ,

"găsim recunoașterea întregă a substratului mișcărilor din primăvara trecută ,

și a pericolelor pe care le-am fi avut , dacă nu luam măsuri la timp.... "

-Romulus Seișanu ("Universul ") : " De ce ați pus în libertate pe **comunismul Bujur** ? "

(aplauze la PNL . Călinescu nu răspunde)

-Călinescu : ... și a trebuit să ne acoperim cu legea stării de asediu ,

în timpul necesar elaborării Legii Mironescu ,

care a fost depusă curând după aceea ." (p. 760)

[LD : Călinescu a contestat , în numele PNL , legitimitatea legii PNL , deși Duca fusese asasinat , pentru că ..... G de F nu reprezenta un pericol !]

Armand Călinescu / mart.'34 , retro'33-----

Legea stării de asediu / 3 febr.'33

---

1 b) prof.M.Șerban (subsecretar de stat la Minorități) , Declarații , 3 febr.'33

// rostul Subsecretariatului // program minoritar interpolitico //

[LD : Prof.Mihail Șerban , a făcut parte , ca consilier tehnic , din delegația română la Conferința de pace din 1919-1920 ; era ardelean din Seghedin ; probabil fusese numit la Subsecretariat de către Maniu , căruia îi împărtășea ideile în materie ...]

Chestiunea minorităților

Chestiunea minoritară prezintă în general două feluri de probleme :

unele care trebuie luate în seamă în mod practic , în prezent ,

altele , a căror soluționare este în funcție de mersul evoluției .

Tratatele internaționale nu cer prea multe îndatoriri din partea minorităților ,

de aceea depinde și de atitudinea lor măsura în care se poate aplica în practică

spiritul acestor tratate . Mai importantă este , deci , latura chestiunii minoritare

care nu se poate încadra în texte de convențiuni !

Această parte depinde însă de la reciprocitatea raporturilor ce se dezvoltă

între națiunea alcătuitoare de stat și diferitele minorități conlocuitoare . "

M.Șerban / 3 febr.'33

Mentalitate "kantiană" ardelenescă

Un ex- minoritar , în fruntea Subsecretariatului

[LD : atenție ! poate vei pătrunde "ceva" ... din concepția ardelenescă]

Guvernul înțelege să execute tratatele în vigoare ,

iar eu , care am luat parte la plămădirea lor , în calitate de **consilier tehnic la conferințele de**

pace , am un motiv mai mult pentru a aprecia importanța respectării angajamentelor .

Vederile mele asupra problemelor minoritare mi le-am format încă de pe vremea

când eram și eu minoritar la Seghedinu dinainte de război și **vă declar** că de atunci **schimbarea granițelor nu a putut constitui pentru mine un motiv pentru a-mi schimba principiile !**

La baza acestor principii stă **ideea** așa de bine formulată de **Emanuil Kant** :

< Lucrează în așa fel , **ca lozinca voinei tale să servească** , în același timp, drept **normă unei legiferări universale !** > Tradus în limbaj mai popular :

< **Ce ție nu-ți place , altuia nu -i face !** >

lată **unul din motivele** pentru care **guvernul**, din care am cinstea să fac parte, a crezut că **rolul de conducător al acestui resort** îl poate îndeplini , cel puțin la fel de bine , **un fost minoritar**, ca și unul abia ajuns acum în această situație "

M.Șerban / 3 febr.'33

Problema minoritară - interesul național

Stat democrat = Stat de drept

În altă ordine de idei, **problema minoritară are două laturi** - care nu e permis să fie luate drept poluri opuse.

Este **latura** privită din p.d.v. mai nemijlocit al **intereselor minoritare**

și o **latură** ce privește **interesul colectivității de stat.**

Existența acestui, să zicem, **revers al medaliei** ,

este de obicei prea puțin luat în seamă.

Nu este permis să uităm că **problema minoritară** este una dintre acelea de la care **depinde** , în mare măsură, **consolidarea statului nostru.**

Astfel privită, ea apare, înainte de toate , drept **o problemă de ordin național** , o chestiune **de interes general** , și numai **în a doua linie** și ca **o problemă de interes particular** , a fiecărei fracții etnice aparte .

Amintirile din trecutul poporului român ne învață în deajuns să apreciem însemnătatea **ideii**

democratice .Or , **democrație înseamnă libertate pentru toți.**

Tocmai **pentru consolidarea statului nostru național**

trebuie să fim, înainte de toate , și **stat de drept.**

lată logica unei **solide comunități de interese** între **aspirațiunile legitime ale minorităților** etnice și între **interesul superior al națiunii române ! "**

M.Șerban / 3 febr.'33

Iuliu Maniu - "Problema minorităților "

" Cât privește în special **drepturile cetățenești și politice** ale cetățenilor români de altă limbă , **d.Iuliu Maniu** - președintele partidului meu -

care , și dincolo de hotare contează drept o autoritate în materie minoritară ,

în conferința sa " Problema minorităților "a dat , între altele,

o serie de prețioase precizări , cari, evident,

vor fi și îndreptarul activității mele în acest Subsecretariat :

/ În ce privește **învățământul public :**

Maniu

< Încercări de a folosi **învățământul pentru desnaționalizare forțată**

a unui popor , găsesc că este **cea mai mare greșală** și cea mai **inutilă**

sinamăgire . **Școli de românizare forțată** vor produce chiar **efectul contrariu** . >

Urmează să stabilim în mod precis **criteriile după care Statul** (comuna, județul)

va trebui să se **îngrijească de instrucția în limba maternă a fiecărei minorități etnice.**

Maniu

< **Dreptul de folosință a limbei proprii**

este o **urmare firească a libertății personale** .>

Reglementarea acestei probleme a limbii, urmează să formeze **una din principalele obiective ale Statutului Minorităților .**

/ În ce privește **participarea la puterea legislativă** , principiile **dreptului de vot actual** , care este **universal, egal, secret** , cu sistemul **proporțional** și cu reprezentarea minorităților , poate fi considerat, cred , ca **satisfăcător.**

/ Privitor la **participarea minorităților în justiție și administrație,**

Maniu

< În afară de latura de echitate indiscutabilă , și rațiunea de stat, pretinde **să-i legăm de ființa statului** cât se poate de mult și **cu cât se poate mai multe fire** , pe toți cetățenii lui.

Această rațiune de stat , nu admite să facă două categorii de cetățeni : unii alintați , cu și fără merit, iar alții persecutați și proscrși ; de sine înțeles , luându-se toate garanțiile că ei sunt și vor fi sinceri și devotați cetățeni ai statului ! >

[LD : deci, în limba maternă ? - nu o spune explicit ! și cum se putea atesta sinceritatea și devotamentul ?!]

Or, adaug eu, **frații noștri de altă limbă** , cu excepția a foarte puține cazuri, **sunt și vor rămâne buni patrioți . "**

M.Șerban / 3 febr.'33

Atribuțiile Subsecretariatului de stat

[LD : spune mai mult **ce nu trebuia să fie** - dar era ! - Subsecretariatul !]

"Cât despre **atribuțiile Subsecretariatului de Stat al Minorităților** , mai rămân puține de spus .

Dacă **rostul lui nu este** a se concepe **ca un serviciu de supraveghere** , sau drept **o arhivă pentru strângerea materialului documentar** în vederea replicilor la forurile internaționale și nici **ca un birou de compensațiuni** pentru **protecția românilor din străinătate** , la nici un caz însă rostul Subsecretariatului nu poate fi redus la calitatea unui **comisar delegat al unui sau a mai multor națiuni minoritare** - a unui fel de **observator supraconstituțional** al activității guvernelor ce se perindă .

" **Naționalitățile conlocuitoare** au mult mai mult interes ca diferitele guverne să își aibă, fiecare, **câte un referent din sânul lor** , căruia să-i revie **rolul de organ consultativ în materie de politică minoritară** , care să contribuie , în măsura cea mai hotărâtoare , **la studierea , rezolvarea și urmărirea diferitelor probleme minoritare ;** să ia **inițiativele necesare** , mai cu seama în chestiunile de ordin principal, și să fie un **factor de legătură între minoritari , națiunea română și între Stat** , contribuind la **conciliere cu interesele legitime ale consolidării Statului . "**

M.Șerban / 3 febr.'33

Program minoritar interpolitic

Statutul minorităților

" **Un grav neajuns al politicii minoritare** de la noi a fost faptul că **această politică**

- grație unor motive pe cari pentru moment nu vreau să le analizez - în loc de a forma **preocuparea rectilinie și constantă a guvernelor** ce s-au perindat la cârma țării de la război încoace , **a alunecat pe panta tocmeților politicianiste** , transformându-se dintr-o serioasă problemă de stat , într-o **vastă și repetată târguială electorală . "**

" **Scopul** pe care-l urmăresc este de a situa, în sfârșit, **problema minoritară în locul pe care trebuie să-l ocupe în politica noului stat român** , dând acestei problem, **o directivă politică invariabilă** , ridicând-o astfel **la rangul unui principiu de bază** al consolidării vieții noastre de stat.

De aceea - în **conformitate cu principiile partidului** din care am cinstea să fac parte - mă voi strădui înainte de toate **să realizez un acord al tuturor partidelor de guvernământ** asupra unui **program unitar în chestiunea minoritară.**

Acesta este primul pas ce trebuie să netezească calea pentru mult așteptatul **Statut al Minorităților.** În acest scop, voi ruga în curând și pe reprezentanții diferitelor **grupări minoritare** , să îmi acorde **concursul lor**, pentru studierea materialului și alcătuirea proiectelor necesare.

M.Șerban / 3 febr.'33

Iuliu Maniu - vizionar : confederații statale

[LD : va trebui să meditezi cât era "vizionarism" , cât era o continuare a curentului " federalist " sau ....cât era " nostalgie " această credință la Maniu .

În orice caz , ea s-a exprimat într-un moment când statul național român ,
proaspăt întregit , încă nu se consolidase ! Și mie mi se pare în contratimp .]

" Pe lângă toate ostenețele politice , **problema minoritară** mai are însă
un auxiliar prețios în evoluția imuabilă a timpului.

Acum o sută și ceva de ani , **chestiunea națională** , în forma ei de astăzi ,
era o problemă nouă. De atunci **s-au produs diversele revoluții de dezrobire națională** în urma
căror ea se îndreaptă spre punctul ei culminant din zilele noastre ,
de unde , observatorul atent întrevăde o **diminuare în acuitatea și virulența ei** ,
problema urmând **să-și sape** în mod firesc **albia** pe care se îndrumă liniștită
spre **concilierii inevitabile ale adversităților** de ordin național.

Domnul Iuliu Maniu , în partea finală a **conferinței sale amintite** , între argumentele
aduse în favoarea unei politici mai înțelegătoare față de revendicările minorităților ,
zice așa de just : **< Viitorul este al unităților mari sociale , ori economice ,**
fie că ele se numesc **stat , confederațiuni** în materie politică ,
cooperative sau tovarășii în materie economică .

Statul român , mai curând ori mai târziu ,

va trebui să facă parte dintr-o astfel de unitate , și rolul lui ,

în această perspectivă , **va depinde de modul cum a știut** să se organizeze și
să se conducă , până în momentul acelei prefaceri.

De la **destoinicia** sa de astăzi și de la măsura în care va putea să-și câștige
autoritatea și prestigiul moral , **încrederea și respectul** vecinilor săi și
al lumii civilizate , **depinde dacă Statul român va fi un obiect de târquială ,**
ori un factor hotărâtor. Cred că **această chemare nu o va putea împlini**
decât susținând cu multă înțelepciune , cu multă abnegare , cu toată hotărârea ,
în toate ramurile vieții de Stat , **libertățile omenești , moralitatea ,**
dreptatea socială și adevărata democrație . >

"Iată pentru ce , alături cu președintele Partidului Național-Țărănesc ,

văd în curs procesul de decădere a însemnătății frontierelor ,

în sensul demontării lor de elementele ce produc discordie

în viața economică și politică a popoarelor avizate , din ce în ce mai mult unele de altele.

Evoluția firească ne duce , mai repede decât credeam ,
spre **atrofierea funcțiilor separatiste ale hotarelor . "**

----- M.Șerban / Minorități 3 febr.'33 -----

1 c) GGMironescu Interne) , expunere : tulburările de la Grivița -CFR , 16 febr.'33

(DAD , MO 41 , 16 febr.'33 fișă de mână)

Poziții : **Dr.Lupu , I.Mirescu , R.Franasovici , O.Goga , Gh.Brătianu ,**

Gr.Iunian , CZCodreanu , M.Gheorghiu , ACCuza , M.Stelescu ,

Ilie Lazăr , Gh.Tătărescu , Vaida Voevod .

[LD : Atenție ! în aceeași zi , Titulescu semna la Geneva , **tratatul Micii Înțelegeri .**

Rusia Sovietică - după eșecul semnării " pactelor de neagresiune " -

Să fi reacționat , astfel , dând cuvântul de ordine PCR ?! .Supoziție.

Vezi la **fișierul Politică externă**

Atenție LD : conflictul izbucnește sub **regimul stării de asediu** introdus de guvern]

[LD : atenție ! urmează o serie de controverse în care atât de greu se pot despărți

problemele comuniste de cele cuziste și legionare , încât va trebui , cumva ,

să găsești o **tratare adecvată** .

-GGMironescu : arată faptele.Situația în care s-a aflat guvernul când muncitorii au refuzat
să părăsească atelierele. 2000 muncitori sunt în cercetare .

Pierderi : la autorități - 1 mort , 12 grav -răniți.

la insurgenți - 3 morți , 16 grav răniți

Consideră că **totul a fost o provocare comunistă** , care vizează destrămarea țării.

Datorită stării de asediu, s-a evitat un rezultat mai tragic

-**Vict.Iamnadi** :impută guvernului că a introdus starea de asediu.

-**GGMironescu** : Recunoaște că s-au făcut greșeli de către administrația CFR .

-**dr.Lupu** :**De ce se dă vina pe comuniști ?**

-**GGMironescu** : face apel la oamenii de ordine , la partide, să se unească **pentru a înlătura primejdia cu care este amenințată țara .**

-**dr.Lupu** : Lucrătorii au vrut eliberarea celor arestați.

Guvernul a uzat de prea multă autoritate . După somarea muncitorilor,

li s-a dat prea puțin timp (5 ') .Trebuia să li se dea 15 ' , și s-ar fi evitat vărsarea de sânge .

"Incidentele" de la Grivița , s-au făcut de bande cu pistoale , antisemite [?!?]

-**M.Stelescu** :În vremea asta , dîMadgearu dansa la Athenée Palace !

-**Lupu**: S-a greșit cu cei 2000 de muncitori , plimbați pe Calea Griviței , între baionete !

Este informat că au fost mai mulți morți .(automobilul fabricii Schmidt i-a transportat)

Cere suprimarea stării de asediu (evocă greșelile din 1907)

Guvernul **să înlocuie prefectul Capitalei**, care nu a avut tact .

Nu cere plecarea guvernului

[-----]

-**I.Mirescu** :**Bogățoiu este agent provocator. Doncea, Tudor Alexandru, la fel.**

Lungu Mihalache (Galați) I-a fost facilitată plecarea la Moscova ,

unde a făcut cursuri ,și acum , reîntors, a fost reîncadrat .

Un altul **Gheorghiu**, **transgerat de la Galați la Dej**, acum **face agitații peste tot,**

sub ochii administrației. Cere anchetă parlamentară.

[-----]

-**R.Franasovici** (PNL-1) : **Organele de stat s-au găsit în legitimă apărare ,**

în contra elementelor comuniste , unelte în solda Internaționalei Roșii de la Moscova "

Toată răspunderea este a guv.PNȚ care a tăgăduit totdeauna acest percol.

Guvernul este vinovat că nu a luat măsuri la CFR, cu neregulile lui Vidrighin.

[-----]

-**Oct.Goga** (PNA) : România a intrat în faza unor grave convulsii.

Justifică de ce **a votat starea de asediu** : pentru a reinstala ideea de autoritatea în țară.

În PNȚ , sunt unii care nu sunt convingși de necesitatea stării de asediu.

Ideea de autoritate este sprijinită de opoziție ;

Majoritatea PNȚ face demagogie . De ce nu părăsește PNȚ guvernul ?

- **Ilie Lazăr** : **Guvern Goga- Cuza ! (ilaritate la PNȚ)**

- **ACCuza** : Când vom fi chemați la guvern ne vom face datoria !

- **O-Goga** : **Primul act al guvernului de autoritate, va fi suprimarea stării de asediu .**

- **ACCuza** : **Goga greșește** când spune că nu avem nevoie de starea de asediu !

[-----]

- **Gh.Brătianu** (PNL -2) : Sesizează pericolul "**marilor manevre a unei armate comuniste ,**

perfect **instruită și organizată**, care urmărește [....]

pregătirea **loviturii menită să pună stăpânire pe națiunea noastră "**

Trebuie procedat cu **tact și cu hotărâre. PNL reafirmă necesitatea stării de asediu.**

Cere **PNȚ să fie "solidar "** cu acest p.d.v. El nu este xenofob, dar în unele instituții ,

trebuie să fie dați afară răuvoitorii străini și români.

[-----]

- **Gr.Iunian** (PȚR) : [**LD : atenție ! ușoară schimbare de ton !**]

Nici un om politic conștient nu va refuza guvernului sprijin pentru apărarea integrității țării,

pentru apărarea regimului sub care ne desfășurăm viața.

Felul cum s-a aplanat incidentul de la Cluj, demonstrează că,

nici în București, nu era nevoie de starea de asediu, evitându-se vărsarea de sânge.

Greșelile trebuie bine văzute și recunoscute.

Împotriva tuturor uneltirilor vrăjmașe , care amenință siguranța statului ,

vom fi alături de dvs.

[-----]

-**I.Gheorghiu** (PND -Iorga) :Nu era nevoie de stare de asediu.
Însă guvernul este obligat să ia măsuri pentru "stârpirea comunismului ".

[-----]

- **Corneliu Z. Codreanu** (G de F) / :

are neîncredere în informarea lui GGMironescu . Cere anchetă parlamentară .

Nu-i este frică de comunism sau bolșevism

Nu-i este frică de muncitorii ce n-au ce mânca .

Satisfacție : setea și foamea de dreptate .

[-----]

-**ACCuza** (LANC) / 16 febr.'33 :Atacă guvernările de partide

A fost și este pentru starea de asediu.

Critică "spiritul Genevei " care a încurajat pe cei de altă națiune

(**Octavian Goga** îl aprobă)

Dă dreptate lui Goga privind neomogenitatea PNT :

/ La Timișoara, **Mihalache** s-a pronunțat contra stării de asediu ;

/ **Halippa** , la fel

"Capul gândește într-un fel, coada o ia în altă parte "

/ De ce a plecat **Maniu** pe Coasta de Azur ?Retrageți-vă de la guvernare !

[-----]

Al Vaida Voevod / 16 febr.'33 :

.De la unire, acest guvern este al 20-lea !

Stau și mă gândesc , ce sunt eu oare ? [...] or sunt omul roșu, omul cu mâinile roșii

de sânge ; or sunt șovăitorul , care nu știe lua o decizie ;or , poate [...]

sunt capul unui guvern de paralitici ?

" Ne-am dat seama , cu inima însângerată , că datoria era în interesul țării "

-**dr Lupu** :Să ai 21 de miniștri , care să stea ca imbecilii , în pat, să stea la baluri...

-**Vaida** : Solidaritatea în PNT nu depinde de relațiile dintre el și Maniu !

La nevoie, ei pot fi sacrificați !

" Admite ideile - "**frontul verde**" [dreapta] - "**frontul roșu**" - dar

nu subminarea bazelor de existență ale țării, care este "țăărăneasă "

și care stă pe principiul proprietății individuale și este națională."

Oare țărănimea și burghezia acceptă , când abia a fost înfăptuită reforma agrară ,

să fie expusă la experiența practică de statul de la răsărit ?

Oare acceptă discuția asupra hotarelor țării și naționalizarea ?

El a considerat că nu este pericol comunist , pentru că

cei ce-și zic așa , în zonele de peste graniță, vizează altceva, nu comunismul

-**Richard Franasovici** : "**Comunismul** nu este periculos sub formă de partid,

ci sub forma în care se manifestă azi, clandestin, cu acțiuni teroriste ,

cu provocări la greve .**PCR ca patid politic nu are nici o importanță "**

-**Vaida** : Dacă va fi cazul, va generaliza starea de asediu

până va pune capăt acestei mișcări periculoase .

Fiind stare de asediu, nu se admite anchetă parlamenară .

-**dr Lupu** : Protestează vehement.Blestemă Propune vot de neîncredere în guvern.

Camera votează : respingerea anchetei parlamentare .

-**Grivița CFR** / 16 febr.'33

---

1 d) **N.Cănănau** (PNT) : la Legea reducerii de salarii , Senat , 22 febr.'33

(DS, MO 26, 22 febr,'33 , p. 781)

IPSSPatriarhul Miron Cristea a spus ca fiii de țaran să stea la coarnele plugului,

iar fetele să se mulțumească a fi gospodine .

" Cu această idee eu nu mă pot împăca "

" Sunt în această țară fii de țărani cari au ajuns , prin cultură,

la situațiile cele mai înalte , și au făcut fală acestei țări "

1 e) Lege-Reprimarea unor infrațiuni contra liniștii publice , 27 febr- .8 mart. '33

//**GMironescu** : Complectarea legii Mârzescu din 19 dec. 1924 //

//Raportor -**Gr.Periețeanu** // (DAD, MO 49 -53, 27 febr. - 8 mart.'33)

GMironescu, Eug.Titeanu, G.Ștefănescu -Goiceanu , dr.Lupu, I.Zelea Codreanu , ACCuza , M.Stelescu **Vezi context și pe larg la [fișier Legislație](#)**
[-----]

- **IZCodreanu (G de F)** / 27 febr.'33 : Proiectul este aproape o transpunere a **Ordonanței Corpului II Armată -București** . Este o **legiferare a stării de asediu !Este anticonstituțională !** Contestă că ar fi o **măsură anticomunistă** , dimpotrivă, **încurajează comuniștii** .

Ex, ziarul "**Stânga**" a lui **Pavel Pavel** și **M.Ralea**

Garda de Fier este o organizație anticomunistă , născută tocmai din pericolul acestui comunism, pe care l-am văzut în această țară, și de aceea am pornit la luptă , "ca să oprim acest **marș al comunismului dinspre Răsărit**"

Polemică privind uniformele

- **M.Stelescu** : "am să vă întreb de felul cum îmi stă cu uniforma , peste 5-6 ani !"

- **Armd.Călinescu** : "Eu nu știu pe unde ai să mai scoți cămașa atunci !"

- **Stelescu** : "[...] pe gâtul unora care mă întrebă acum !"

- **Codreanu** :**Proiectul de lege atacă mai mult organizațiile de dreapta , decât pe cele comuniste** . În 1930, Ion Mihalache a înscenat un proces Gărzii de Fier, că avem arme, muniții , grenade ! Am fost totuși achitați .

Legea oprește purtarea uniformelor !

Dar **nu ne veți putea obliga să purtăm ce cămăși vrem** .

În Germania , **hitleriștii** au umblat tot în cămăși când li s-a interzis uniforma "

-**M.Stelescu** : "În fruntea băncii ministeriale este un om [**Vaida**] care a spus :

< **Corneliu Zelea Codreanu este singurul om din această țară care crede în ceva și în ale cărui cuvinte te poți încrede** > (**ilaritate la PNȚ**)

-**Lotar Rădăceanu** : "Nu încercați o diversiune ; răspundeți :

sunteți pentru democrație, sau nu ?"

-**M.Stelescu** : "Sunt în **contra democrației** . N-o spun prima oară.

Este perimată și considerată în pragul falimentului și de democrați "

[-----]

-**G.Ștefănescu -Goiceanu** (PȚ-Lupu) / 1 mart.'33

Comunismul nu mai este așa periculos ca în 1924 !

-**Pomp.Ioanițescu** : **Internaționala a III-a** face propagandă în străinătate ca să aducă dezastrul în toate țările .

-**Ștefănescu -Goiceanu** : Legea nu este necesară **.Pericolul comunist nu este real.**

[-----]

-**I.Zelea Codreanu** (G de F) / 1 mart.'33 : **Recunoaște statelor burgheze dreptul de a se apăra** , deoarece **nu ne putem permite luxul să facem experiențe periculoase ,ca în Rusia.**

Statele burgheze au dreptul să apere **principiile fundamentale** : **proprietatea individuală ; instituția familiei ; instituția monarhică ;** **ideea națională ; libertatea de cugetare ; cultul creștin.**

Comunismul rade aceste temelii și noi trebuie să ne apărăm.

Până aici este de acord cu guvernul.

Este în dezacord cu guvernul când afirmă că ... **ideile , doctrina comunistă, sunt completamente libere , cf Constituției !**

La nevoie, se poate merge până la schimbarea Constituției .

Dar , **deocamdată, nu este un real pericol comunist .**

Sunt doar agenți care se strecoară și produc acte criminale.

Împotriva lor trebuie luat măsuri.

Și, la **propaganda lor bolnăvicioasă**, ar trebui dusă una sănătoasă .....

-**Voce PNȚ** : Ar fi bună petru asta Garda de Fier ! (ilaritate)

-**Codreanu** : ... În contra **pureciului lănos sau nelănos comunist**,
dacă s-ar găsi o altă insectă , **un gândac verde** - fie și **cămășile verzi** ale Gărzii de fier -
atunci , desigur , că **asta ar asigura cu prisosință viața statului nostru "**

[-----]

-**A.C.Cuza** (LANC) / 8 mart.'33 :

/ **Anticomunism înversunat *** ;

/ Apologia lui Hitler , în această chestiune ;

/ **C ere lege specială anti-comunistă**, după modelul lui Hitler.

/ România să-și acorde politica cu țările anticomuniste ;

* **Notă** . În polemica declanșată de ACCuza și GACuza, care îi contestau
dreptul de a fi în Parlament ,

Emil Socora explicat cum a fost el condamnat , în 1920, la 5 ani de închisoare ,
în legătură cu situația din **PS și afilierea la Internaționala Comunistă**.

Guvernul era îndreptățit să fie îngrijorat. În PS , o mare parte era **sub mirajul Moscovei**.
Intelectualii, ca el, erau considerați "trădători" , și dacă nu declarau că sunt pentru afiliere,
nu li se dădea cuvântul. Guvernul , în loc să lovească în cine trebuie,
a lovit în elementele "ponderatoare" .

Așa a ajuns el **la Curtea Marțială, condamnat la 5 ani muncă silnică**.

A fost apărat de **Laurențiu Onea** (pe atunci PNR, ulterior PNL) și de **P.Suciu** (PND)

A fost grațiat în iun.1922 -----

[-----]

-**Dr.Lupu** (PTȚ) / 8 mart.'33 : Guvernul ne duce din surpriză în surpriză.

După starea de asediu, **Legea pentru Repimarea unor infracțiuni contra ordinii publice** ,
este **forma deghizată a permanentizării stării de asediu**, pregătită , parcă anume,
pentru reacționarii tipici care o vor aplica .

El a fost coleg cu **Mărzescu**. Acum , în momânt, el se întoarce ,
când numele lui este **legat de această lege represivă**.

Dacă în **1924** , **mai avea vreo justificare**, era la **un an după moartea lui Lenin**,

azi în Rusia , cei mai buni agenți anticomuniști

sunt comunistii însăși din Rusia.

Azi ar trebui suprimată legea Mărzescu, nu înăsprită .

Legea va fi legată de numele onestului și cinstitului Periețeanu,

în timp ce GGMironescu (Interne) și M.Popovici (Justiție) stau deoparte !

Legea este făcută **nu împotriva comunistilor**,

ci **împotriva adversarilor politici** . **Poporul român nu este "revoluționar" , "anarhic "** .

Dacă nu este nedreptățit, el este **"cuminte" , "blând"** . Și în Iugoslavia s-a dat o asemenea lege
nefastă.[.....]Pe mine **mă importă grozav de mult să știu cine a dat foc Reichstag-ului din**

Berlin [...] **că de acolo va depinde atitudinea mea și a țării mele "** [.....]

[-----]

-**GGMironescu** : atins de criticile lui Lupu pe problema Griviței,

îl învinuiește de agitație comunistă

(**izbucnește scandal, polemică, tumult. Ședința se suspendă**)

/ Explică evaziv , deliberat evaziv, necesitatea legii ;

/ Insinuiază existența unor documente de cert amestec din afară ,
în evenimentele de la Grivița (sursă -poliția britanică !)

-**dr.Lupu** : îl persiflează, susține că **nu este pericol comunist** .

Vorbește de teroarea din RSSMoldovenească.

Legea pentru Repimarea unor infracțiuni .... / mart.'33

---

1 f) Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „**Afacerea Skoda**” , 20, 24, 27 mart.'33

cere lămuriri cu **descinderea fiscală la administrația " Skoda "** din București ,
unde s-au găsit acte privitoare la apărarea țării .Totul a pornit în 1930,

când s-a hotărât o mare comandă de armament [.....]
Guvernul " Afacerii Skoda" nu poate face legea Conversiunii !
[-----]

Armand Călinescu (subsecretar Intene)

(DAD, MO 77, 30 mart.'33)

Dă amănunte despre sinuciderea gralului Sică Popescu (comandant Corp I Armată)

Generalul a lăsat 4 scrisori :

▫ **Una , adresată g-ralului Prezan ,**

în care spune că **acuzatia lui Lupu în Parlament este o mișelie** ; nu a luat nici un "șperț " Să se caute la Bancă .

Dacă se va găsi ceva , **să se facă "cadou" lui Lupu și g-ralului Amza .**

Dacă nu, sângele lui să le **țâșnească în față , pentru mișelia ce au făcut-o !**

Afacerea Skoda /

1 g.) L egea prelungirii protejării Industriei (din 1912) , 7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33)

I.Lugosianu (ministr.Industriei) ,

V.Serdici, Gr.Popov (PȚ) ; **ACCuza** (LANC) , **Cezar Spineanu** (PNT) ,

România : țară " eminentamente agricolă " ? "industrială" ? "Industrial -agrară " ?
Simbioza industriaș / om politic

Cezar Spineanu /

▫ **PNT : pregătește societatea cooperatistă**

[**LD ! atenție ! Efectiv , din p.d.v.doctrinar în acest partid exista ... un ghiveci de doctrine !**
Parcă fiecare cu doctrina lui ! dar dlui , altfel , era în consiliul de administrație la LOTO ...
alții spuneau că și în altele ... și spuneau " titanozaur "Dar , la fel ca alți național -țărăniști,
nu le convine să declare deschis ... societate " burgheză " . Și o botează fel de fel...]

- **Cezar Spineanu : Apără legea.Este nevoie de ea .**

Suntem în faza formării burgheziei românești .

PNT prelungeste cu un an legea existentă,

pentru a-și da seama ce industrii merită să fie menținute. [!?]

PNT s-a dezvoltat în această societate burgheză ; trăește în această societate ;

are programul său care prevede ca societatea să fie transformată

într-o societate cooperatistă " [?!?] Dar asta nu se poate face imediat !

Prin legiuirile ce se fac, se pregătește această societate ,

însă " tot societate burgheză vom fi noi ! " , nu cum crede d.Popov , după lecturi ...

Ce ne-am fi făcut fără această industrie națională care a furnizat pentru armată deși...

statul nu are cu ce plăti ? ! "[LD ! aha !]

Lugosianu , Spineanu / industria / 7 apr.'33

1 h) Guvernul Vaida : măsuri pentru reprimarea tulburărilor , 27 apr.'33

(„Facla” , 28 apr.'33)

▫ **Conferință guvernamentală. („Facla” , 28 apr.'33)**

Acasă la dl **GGMironescu** (ministrul de Interne) , a avut loc o lungă conferință ,

la care au participat : **Vaida –Voevod, Mihai Popovici** (Justiție) , **gral Samsonovici** (ministrul de Război) , **Șerban** (ministru la Minorități) , **Armand Călinescu** (subsecretar Interne) .Cu această ocazie, s-au discutat pe larg măsurile propuse de ministrul de Interne , pentru a asigura ordinea deplină în țară.

Comunicat PNT („Dreptatea „ 27 apr.'33)

„ Incidentele de la Cernăuți - ale căror reale proporții au fost înfățișate opiniei publice prin **Comunicatul Ministerului de Interne** - au dat prilej la diferite comentarii , mai mult sau mai puțin exagerate , **privitoare la o „mișcare hitleristă”** , în colaborare cu **arhangheliștii și cuziștii** din România.

Această „mișcare” nici nu va putea să fie pusă la cale, necum să înceapă.

Agitațiile, dacă se vor încerca, **se vor lovi de severitatea dispozițiilor legale în vigoare** , care **vor tăia definitiv pofta** acelor care **vor să se „miște” pentru turburarea ordinii publice.**

„ **Legea [Mârzescu]** pentru reprimarea unor infracțiuni la liniștea publică, oprește purtarea de insigne și uniforme.

Ea conține toate elementele necesare pentru oprirea activității și pedepsirea acelor care vor să pună în practică **teorii sau metode distrugătoare** - pe care nu numai legea , dar însăși poporul român le respinge.

„Ministerul de Interne a luat **măsuri generale de ordine.**

O supraveghere specială a fost orânduită **în acele centre** în care s-a semnalat oarecare tendințe de agitație.” [-----]

Armand Călinescu , Ordinul din 29 apr. 1933, retro' 5 apr.'34

(Guv.Tătărescu.Legislatura PNL, Ses. ordinară .DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1690-1691)

[**LD : aceste explicații el le dădea după un an, după asasinarea lui Duca !**]

Armd.Călinescu / retro'33

▀ **Circulara Ministerului de Interne**

Prin **Ordinul circular nr. 27.847 din 29 aprilie 1933**, Ministerul de Interne a fixat **p.d.v. al guvernului național-țărănesc** față de **Garda de Fier.**

Ordinul glăsuia :

< Din rapoartele organelor de poliție și jandarmerie, rezultă că în numeroase puncte din țară, au luat ființă și se dezvoltă **organizațiuni denumite cuiburi, secțiuni, companii, centurii, batalioane de asalt** .etc.

< Aceste formațiuni, rezemate pe **principiul disciplinei militare** , își îmbracă oamenii în **uniforme**, îi supune la **instrucție și antrenament de luptă**, **în scopul mărturisit de a provoca, prin violență,**

o răsturnare a actualei ordini politice , consfințite de legi.

< De multe ori s-au putut constata **legături între aceste organizații și organizații similare din străinătate** , de la care își procură instrucțiuni și mijloace materiale.

< În ultimul timp, ele **au ieșit din simpla activitate organizatorică** , pentru a **se deda la manifestațiuni violente** , la tulburarea ordinii de stat și la brutalizarea cetățenilor pașnici.

< De altminteri, scopurile urmărite de ele fiind răsturnarea prin violență a stărilor politice consfințite de legile în vigoare și, chiar **suprimarea prin violență a unor categorii de cetățeni**, **ele se încadrează în prevederile art.1 din Legea din 17 martie 1933,**

privitoare la **liniștea publică**, care pedepsește asemenea fapte.

< Astfel fiind, urmează a **se înfrâna aceste mișcări** , **cu toată hotărârea și cu toată energia .>**

Armd.Călinescu / retro'33

▀ **Măsuri contra Gărzii de Fier.**

În ordinul dat de Ministerul de Interne în **aprilie 1933**, către organele de poliție și jandarmeriei, se recomanda ca , față de acțiunile Gărzii de Fier, să se procedeze la :

pct 1.) **Percheziționarea tuturor sediilor organizației** , pentru a se găsi documentele și publicațiile care demonstrează scopurile subversive ale organizației ;

pct.2) **Să se confişte** toate publicațiile subversive, manifeste, ziare ;
pct.3) **Să se trimită „la urmă „** toți propagandiștii și agitatorii străini de localitate ;
pct.4) **Să se împiedice ținerea** adunărilor, procesiunilor, marșurilor organizației ;
pct.5) **Să se interzică** portul insignelor și uniformelor nepermise ;
pct.6) **Să se dreseze acte de dare în judecată** pentru cazurile prevăzute de Legea din 17 martie 1933, privind liniștea publică.

Ordinul conchidea ca **toate aceste măsuri să contribuie la reprimarea mișcării** , în interesul superior al **menținerii ordinii în Stat.**

Armd.Călinescu / retro'33

▣ Măsuri contra LANC .

[**LD : Atenție la precizarea pe care o face !**]

În ordinul Ministerului de Interne , privind reprimarea Gărzii de Fier,

se menționa explicit că **congresele, acțiunile și publicațiile LANC - ului , ca partid politic, erau exceptate de la măsurile represive [*!?*]**

Ordinul M.Int./ 29 apr.'33-

Armand Călinescu , **Ordinul din 24 mai'33**, retro' 5 apr.'34

(Guv.Tătărescu.Legislatura PNL, Ses. ordinară .DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1690-1691)

[**LD : aceste explicații el le dădea după un an, după asasinarea lui Duca !**]

Armand Călinescu / retro'33

▣ Circulara Ministerului de Justiție

Circulara cu nr. **42.143** , din **24 mai 1933**, consemna că se constata fenomenul că , anumite **organizații de extremă –dreapta** fac, prin agenții lor, o vie propagandă ațățătoare , îndemnând populația la **o mișcare care țindea la o răsturnare a ordinii de Stat.**

Circulara explică că <**sub masca unei mișcări de contra-balansare a mișcării comuniste >** s-au format **grupări de extremă- dreapta** care, **la fel ca cele comuniste,** < departe de a duce o luptă sinceră de idei, în cadrul permis de legile țării, **sunt expresia aceluiaș gînd subversiv , sub diferite aspecte>** , pentru subminarea autorității și dezagregarea Statului.

Armand Călinescu / retro'33

▣ Urmarea represiunii.

Între ianuarie –noiembrie 1933, se înregistraseră în țară :

72 de incidente provocate de Garda de Fier.;fuseseră acționate **în judecată 67**, 42 fiind încă în curs de judecare la părăsirea guvernului ; din cele judecate , se pronunțaseră **11 condamnări și 14 achitări.**

Ordinul Minist.Juștiției / 24 mai'33

---

1 i) Demisia lui **Maniu** din președinția PNTJ și Parlament , 1 mai '33

Al.Vaida - președ PNTJ .Șed.Birou și C.Ex.PNTJ , 7 mai '33

("Facla " , an XII, nr. 681, 8 mai '33)

La sediul din str.Clemanceau , s-a întrunit **șed.Comit.Executiv PNTJ** .

Ședința a fost prezidată de **GGMironescu** (vice-președ.Consil de miniștri, ministr.la Interne)

Au asistat **toți membrii guvernului și aproape toți șefii de organizații.**

Virg.Madgearu (secretar gral al PNTJ , ministr.Interne) citește

▣ **Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida (trimisă prin Mihai Popovici) :**

< **Iubite Alexandre,**

Motive politice , cari sunt în strânsă legătură cu **credințele mele și cu concepțiile mele** privitoare la politica de stat , m-au îndemnat **să-ți prezint la 2 aprilie 1933 demisia mea de la președinția partidului.**

Te rog să aduci la cunoștința conducerii de partid , că , precum am comunicat aceasta verbal d-lor Mihalache și Mihai Popovici , nu pot reveni asupra acestei demisii și sunt hotărât să rămân un simplu membru al partidului nostru național-țărănesc , în care m-am născut și pe care sunt decis a-l servi în spirit de solidaritate și disciplină. Rog conducerea de partid să ia fără întârziere la cunoștință demisia mea, ca lucrările partidului să nu sufere întârziere prin ținerea în suspensie în mod cu totul inutil a problemei președinției partidului.

Te salut cu prietenie , **ss Iuliu Maniu** > Scrisoarea este datată 1 mai 1933 .

-Mihai Popovici (ministr.Justiției) : este profund mișcat că tocmai el este însărcinat să aducă la cunoștință demisia lui Iuliu Maniu. Arată că încercările de a-l determina să renunțe, au fost infructuoase. Demisia a fost anunțată printr-o scrisoare încă din 2 aprilie, și toate demersurile au rămas infructuoase. Maniu a comunicat că înțelege să rămâie mai departe "soldat disciplinat al partidului " [?!] și că va fi alături de partid în toate acțiunile sale. [!?]

Ion Mihalache / 7 mai '33

▣ **Maniu se retrage !**

Confirm cele declarate de d.Popovici .Din numeroasele mele convorbiri cu d.Maniu, în ultimele luni, m-am încredințat că d-sa era decis definitiv la demisionare . D-sa se desparte nu de partid, ci de conducerea partidului [!?] ; și pe chestie de metodă. Încercările de a-l clinti din hotărâre sau de a-l face să-și amâne hotărârea , au fost inutile. Regretând profund gestul d-sale, suntem nevoiți să pășim de îndată - în interesul și al guvernului , și al țării , și al partidului nostru - la împlinirea vacanței . Cu atât mai mare este regretul , cu cât știm cu toții cât datorează și partidul și țara , deosebitei sale personalități, care s-a impus prin valoarea ei strălucită , nu numai partidului, dar și țării întregi. O constatare satisfăcătoare însă se impune , din primul moment, - și aici este marele său merit [!?] - că partidul nostru este așa de solid încheșat încât trecerea la o nouă președinție se poate face fără zdruncin și fără primejdiile prin care trec alte partide în astfel de împrejurări . [?!]

Marea operă națională a fuziunii ideii naționale cu ideea socială a țărănismului , se vede astfel deplin consolidată [!?] spre binele neamului.

Cine crede că retragerea d-lui Maniu înseamnă începutului unei campanii străine de rostul și de firea intereselor naționale, nu cunoaște patriotismului și abnegația sa.

Aportul lui sufletesc va fi dat mai departe partidului." [?!]

I.Mihalache / 7 mai '33

▣ **Vaida , președinte PNȚ !**

Noua răspundere a conducerii revine noului Președinte . Noul președinte nu poate fi altul decât acela care și-a sumat , cu pieptul deschis , răspunderea guvernării partidului nostru , chemat la cârmă prin îndoita încredere a Coroanei și a Țării - pe baza programului și în urma luptelor aprige ce am dus.

Noua președinție se impune în persoana d-lui Alex.Vaida - Voevod, fără puțința vreunei contracandidaturi , din două mari considerațiuni .

Interesul țării de a avea guverne cu răspundere întregă , concentrată în persoanapreședintelui . Experiența de a avea șef de guvern , care nu e șeful partidului ce îl susține,

poate avea în țara noastră neajunsuri care împiedică funcționarea disciplinată și armonică a aparatului oficial de stat .

Al doilea : **distinsa personalitate a dlui Vaida-Voevod.**

Patriarh al luptelor politice pe terenul național, luptând bărbătește ca un tânăr , și în fața problemelor prezentului atât naționale , cât și sociale - **el era menit și trebuia să-și încununeze pe vârful piramidei glorioasa lui activitate politică.** Iată de ce

Biroul propune cu conștiința clară prezidenția d-lui Alexandru Vaida -Voevod.

Din parte-mi, îi fac această urare :

Cât a fost de viteaz și norocos pe tărâmul luptelor naționale, să fie tot așa și pe terenul gloduros al problemelor sociale și economice pe care le ridică noua evoluție a omenirii în granițele și între granițele popoarelor.

[-----]

Se impune ca **guvernul , sprijinit de partid, să nu piardă din vedere reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism .**

< Tărănismul > - ca program și ca metodă.

Și întru aceasta îi **urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod, iar noi îi vom sta de ajutor.**

Comitetul Executiv , în unanimitate , primește prin aclamație propunerea d-lui I.Mihalache.

I.Mihalache / 7 mai'33

▫ **Misiunea PNTJ : spiritul țărănismului**

▫ **Dificultățile guvernării**

▫ **Partidele țărăniste**

[**LD : deși cam confuz ca argumentare , raționamentul lui Mihalache este de bun simț și poate constitui o explicație pentru eșecurile guvernărilor PNTJ.**

Cu o condiție : să se probeze valoarea " țărănismului " ca doctrină, ca program de guvernare viabilă . Istoria ... nu i-a dat dreptate.]

Partidul nostru a țâșnit mai ales în numele marei nevoi de valorificare a economiei și spiritului țărănesc în aparatul de stat .

Economia și spiritul țărănesc - care înseamnă , în acelaș timp economia și spiritul național - au fost și rămân axul mișcării noastre politice.

Venit la guvern în ajunul crizei mondiale , care a impus probleme și soluții neașteptate - pe care încă și azi le pipăie popoarele prinse în noul vârtej al evoluției -

guvernul național-țărănesc a fost prins și el în noua orbită.

Problemele crizei și problemele financiare , în special ,

au impus primatul lor față de cele sociale și un permanent examen al lor , de fiecare minut, și soluția adecvată momentului se impune astăzi.

Masele , instigate de adversarii noștri , n-au putut astfel să culeagă și să simtă întreg rodul acțiunii noastre de guvernare .

Adversari sau chiar prieteni dintr-ai noștri,

mânați de temperamente nerăbdătoare or de ambiții personale ,

au căutat să exploateze situația , pentru a crea partide personale ,

în numele unui " țărănism " care nu poate avea decât soarta crengilor așa numite "Iacome" , neproducătoare de rod, dar care cresc pe copacii plini de vigoare .

Se impune ca guvernul , sprijinit de partid, să nu piardă din vedere reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism .

< Tărănismul > - ca program și ca metodă. Și întru aceasta îi urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod, iar noi îi vom sta de ajutor.

Comitetul Executiv , în unanimitate , primește prin aclamație propunerea d-lui I.Mihalache. I.Mihalache / 7 mai '33 -

GGMironescu / 7 mai'33

▫ **Președinții PNTJ : Maniu / Vaida**

Facem astăzi un act de importanță covârșitoare , **un act istoric [?]**

Răspunderea noastră este enormă, dar prin explicațiile date de dnii Popovici și Mihalache , rezultă că ne găsim în fața inevitabilului.

Hotărârea președintelui nostru , Iuliu Maniu, de a se retrage de la președinția partidului , **este irevocabilă** , și el cere imediată rezolvare a demisiei sale .

Constatând că nu este în putința noastră de a împiedica retragerea președintelui nostru , d .Mihalache a propus **primirea demisiei**

și **proclamarea ca președinte a d-lui Alexandru Vaida -Voevod.**

Un organism politic sănătos trebuie să știe a îndura orice jertfă pentru a-și îndeplini misiunea de a sluji interesele superioare ale țării. (**aplauze prelungite**)

Din **aplauzele prelungite** cu cari ați salutat **propunerea d-lui Mihalache** , rezultă că **dvs.ați primit-o în unanimitate.**

Proclam deci președinte al partidului pe d-l Alexandru Vaida - Voevod.

(**Comitetul aclamă , în picioare , pe d.Vaida**)

GMironescu / 7 mai '33

Al.Vaida- Voevod / 7 mai '33

▣ " Aghiotantul" lui Maniu

▣ Asumarea președinției PNȚ

[LD : cum a fost Vaida ? La Budapesta și la București ? Este sincer, este viclan ?
L-a manipulat Maniu ? Partidul ? Carol II ?
Ce și-or fi vorbit cei doi în închisoarea din Sighet ?!]

Mărturisiște că retrăește astăzi acele **grele sentimente** , pe care le-a încercat **când Iuliu Maniu și-a dat demisia pentru întâia oară.**

A fost **deprins a fi totdeauna alături de Maniu** , din frageda lor junețe.

Reamintește **luptele purtate împreună**, pentru **cauza națională**, apoi , în **luptele sociale ale țărănismului** , căci cele două idealuri coincid.

" În aceste lupte , **soarta și rostul meu a fost să fiu aghiotant** , un **întregitor al activității dlui Maniu** .

Eu proclamam cuvântul adevărului dictat de el ."

Astăzi, când eu eram **convins să mă retrag din vâltoarea politică** , **mi se impune rolul primei conduceri. "**

Omul însă nu poate să-și calculeze soarta și oricât de grea ar fi clipa prin care trece , **trebuie să facă față datoriei sale.**

" A înlocui pe d.Maniu, ar fi o lipsă de modestie și o temeritate.

Eu mă angajez la acest rol **numai dacă dvs. îmi veți da același ajutor** , **același concurs, pe care i l-ați dat lui "**

Vaida / 7 mai'33

Până acum , a avut **grele sarcini** :

de a ține **unitatea partidului din Ardeal** ;

de a întrona metoda constituțională a **alegerilor parlamentare libere** ;

de a închea întreaga țară în jurul **ideii monarhice** , în jurul regelui **Carol II** ;

Vaida către Maniu / 7 mai'33

▣ Telegramă

[-----] În numele Comitetului Executiv și al partidului întreg ,
țin să vă arăt **durerea noastră** de a fi aduși **să ne lipsim de înțeleapta d-voastră conducere**
și să vă exprim **recunoștința noastră desăvârșită pentru operele mari**
pe care le-ați inițiat și înfăptuit ca președinte al partidului nostru .

Luând act cu **vie mulțumire de declarațiunea dvs de solidaritate cu partidul [?!?**] ,

vă rugăm **să credeți în dragostea și respectul cu care vă înconjurăm . [?!?]**

În numele Comitetului Executiv al PNȚ , ss dr.Alexandru-Vaida -Voevod "

----- Vaida / 7 mai.'33 -----

Biroul PNT -sarcini / 7 mai '33 :

/ Programul PNT în vacanța parlamentară . *
/ Preliminarii pentru congresul din toamnă

Notă * Scrisoarea lui Maniu către Ștefan Cicio-Pop

[LD : oare **cât timp a stat Maniu în parlamentul românesc**, având în vedere alegerea sa succesivă ? Când era **în opoziție**, l-a boicotat sau nu l-a onorat cu prezența ; odată ajuns **la putere ... l-a onorat cât a fost prim-ministru** , dar , și atunci, nu i-a prea plăcut să participe la dezbateri ; odată **supărat ... l-a părăsit, prin demisie** . Cred că a stat **mai mult " retras"** , mai mult **" în afara parlamentului "** ... deși pretindea că este **apostol al luptei democratice parlamentare !]**

Aflat la Royat , **Cicio Pop a primit o lungă scrisoare** în care , după ce îi expune motivele pentru care demisionează de la șefia partidului, **Maniu îi încunostește că a hotărât să demisioneze și din Parlament** .
Scrisoarea de demisie - cerută de regulamentul Camerei - o va trimite președintelui Camerei , când acesta se va reîntoarce în țară .
PNT / 7 mai '33

---

1 j) Al.Vaida Voevod, declarație radio : contra hitlerismului săsesc, 10 mai '33
("Dimineața" , an 29, nr.9471, 13 mai '33 ; "Lupta" , 17 mai '33)

a) ▫ "D.Vaida , în conferința rostită la radio în seara zilei de 10 mai ,

s-a pronunțat categoric contra hitlerismului. A întrebuințat cuvinte tari și juste . A arătat toată **absurditatea acestei mișcări** și a subliniat **primejdia pe care o reprezintă această mișcare pentru România** "("Dimineața ")
-----

b) ▫ **Oficiosul guvernamental clujean " Patria "** , publică următoarele :

[LD : atenție la **nuanțe**, la **naivități** , ... dar , mai ales , atenție la ce poate produce **"climatul democratic "** ! În epocă, dar mai ales după război, au curs etichetările grosolane de "fascism " sau " hitlerism " ! Va trebui să revizuiști această balast . dar ...]

"În legătură cu **noile mișcări de dreapta** , izbucnite în special în sânul populației minoritare a **sașilor din Ardeal și a germanilor din Bucovina**, s-a dus și se duce o **vie discuție**.

În ce privește **proportțiile mișcărilor amintite** , această campanie a fost și este desigur exagerată , ceea ce autoritățile au confirmat , în urma cercetărilor făcute .

Totuși, nu este mai puțin adevărat că , în unele părți, **rățoielile de hitlerism importat ca articol de modă germană**,

au fost de natură să **îngrijoreze păturile pașnice ale populației**.

Spiritul de largă toleranță românească , în ce privește libertatea manifestării pașnice a sentimentelor oricui, este cunoscut.

Câtă vreme aceste manifestări se reduc la sentimente de bucurie, de mândrie , de laudă sau de compătimire , fără a jigni interesele statului și ale țării, **ele nu sunt periculoase**.

" **Toleranța aceasta** , însă, a fost înțeleasă greșit de minoritatea germană din România, și **sașii ardeleni**, braț la braț cu **germanii bucovineni**,

au început să treacă **dincolo de marginile permise în manifestările lor**.

"Pe străzile orașelor și târgurilor cu populație săsească , au început să apară **uniformele batalioanelor de asalt**, împodobite cu zvastici , bastoane, înarmate agresiv cu cuie , pumnale etc.

Impactul asupra mișc. de dreapta românești

" **Acest curent de hitlerism importat** , de care a amintit d.primministru Vaida în cuvântarea d-sale la radio, **a făcut să se deștepte și grupările izolate** și aproape intrate în uitare **ale Gardiștilor de Fier**, care mai apăreau doar din când în când ,

în toiu campaniilor electorale.

"**Deodată cu uniforme hitleriste** , au început astfel să iasă la lumină , mai mult pentru a impresiona , decât pentru a amenința , **pumnalele** care mai înainte erau folosite doar la pașnica ocupație a creșterii feliilor de slănină autohtonă.

"**Deodată cu gălăgia hitleristă**, au reînceput în mod izolat **mișcările studențești împotriva evreilor** .

La Mediaș se vorbea de pumnale sosite din Germania .

La Cernăuți s-au produs incidente regretabile.

La Brașov, o instalare de preot s-a făcut în ritual hitlerist, cu participanți îmbrăcați în uniforma batalioanelor de asalt.

"În general , **aceste mișcări nu sunt încă în proporția arătată de unele ziare.**

Ele pot însă degenera , pentru a însemna pericole reale .

De aceea , **guvernul este ferm hotărât să le reprime de la început.** " [-----]

Zilele acestea , cu prilejul consfătuirilor administrative ale prefecturilor,

la **ministerul de Interne, s-au dat indicațiuni pentru reprimarea energică**

a tuturor turburărilor cari ar fi încercate "

Vaida / mai '33

---

1 k) Manifestul PNȚ- **Vaida** către țară , 20 mai .'33

("Universul " , an 50, nr.135, 21 mai 1933)

Noua conducere a partidului național țărănesc, se adresează țării printr-un manifest care, în prima lui parte, semnaleză starea nenorocită moștenită de la guvernul precedent

[**lorga**], pentru ca , în a doua parte, să arate îndreptările și înfăptuirile PNȚ .punctul culminant al crizei mondiale ; agravarea conjuncturii externe ; valul restricțiilor financiare și comerciale ;

Realzări : plata datoriei externe ; plata soldelor salariaților și pensiilor ; legea conversiunii ; politică externă activă ;

Sarcini de viitor : **o nouă organizare a vieții economice** ;

[**Blocul țărilor agrare**] **Vezi fișier și Economie**

[**Conferința de la Londra**] : **programul rezistenței naționale** :

Păstrarea unității naționale ; stoparea încercărilor de aventură , de anarhizare ;

Păstrarea regimului instituțional constituțional .

Manifest PNȚ / 20 mai '33

---

1 l) Conferința blocului statelor agrare . București, 5- 6 iun '33

Cuvântări : **GGMironescu Virgil Madgearu N.Titulescu**

("Lupta " , an XII, nr.3480, 6- 7 iun.'33 ; "Facla" , an XII, nr. 704, 7- 8 iun.'33)

Titluri mari + foto , aspect Conferință .

[**LD** . Conferința era continuarea unor demersuri agrariene, la care PNȚ , special Madgearu, a depus multe stăruințe. A fost o pregătire în vederea apropiatei Conferinței de la Londra ,

Aceste conferințe nu s-au soldat cu succese notabile, dar , ca doctrină , ca eșec ...

sunt de notat . Madgearu a fost ales președintele Conferinței.]

Cu deosebită solemnitate , la Palatul Parlamentului, în prezența **membrilor guvernului -**

GGMironescu, Virg.Madgearu (finanțe) , **Voicu Nițescu** (agricultură) , **Popovici** (justiție) ,

DRIoanițescu (muncă) ; **VVTilea, Petre Andrei, M.Ghelmegeanu** (subsecretaridestat) ;

parlamentari din grupul " agrarian " : **I.Cămărășescu, Virgil Potârcă , Ernest Ene, V.Toncescu, Niculescu -Duvăz, Cezar Simionescu, Gr.Mladenatz, etc etc**

▣ **GGMironescu**(vice prim ministr, ministru Interne) :

Salută popoarele care , unite, s-au întrunit ca să apere interesele lor agricole.

Aceasta nu implică ideea de luptă, ci de cooperare.

Deoarece criza este mondială, și soluțiile trebuie să fie mondiale.

În **Conferința de la București**, se vor cerceta și fixa cele mai propice remedii și metode , pentru a le propune **Conferinței de la Londra**.

Principiile fundamentale au fost stabilite la **Conferința de la Varșovia** (august 1930)

"Trebuie **coordonate interesele a două, a trei , a patru state** și lărgit mereu cercul.

Se vor stabili astfel **uniuni economice regionale** [.....] și apoi **se vor asambla**.

[-----] **Uniunea economică** a popoarelor civilizate pentru **a trăi frățește și a prospera fără piedici** - iată viitorul măreț către care trebuie să tindem. **Să-l pregătim cu metodă și sinceritate** , rupând hotărât cu un trecut trist , din ură și din războaie.[-----]

Guvernul român, prin glasul meu, exprimă cele mai vii urări pentru **succesul acestei conferințe**

▣ **Virgil Madgearu :**

[**LD : este acesta bilanțul crud al guvernărilor PNȚ din p.d.v.economic ?**

Putea fi el pus numai pe seama crizei economice ?

Cum trebuie apreciat discursul lui Madgearu, din acest p.d.v. ?]

▣ **Blocul țărilor agrare**

▣ **Conferința de la București**

Este cea mai importantă conferință a blocului țărilor agrare din Europa centrală și orientală.

Țările agrare au relevat înainte de criză , **pericolul protecționismului agrar** practicat de **țările industriale importatoare de produse agrare** ,

ca un obstacol insurmontabil în calea realizării solidarității economice europene

Ele au dat alarma asupra **pericolului pierderii de bușeele naturale**

de scurgere a produselor **Statelor agricole exportatoare europene** ,

arătând că implica **ruinarea milioanele de producători agricoli**

și sărăcirea progresivă a țărilor noastre. [-----]

Zădarnic am pledat pentru **favorizarea dezvoltării unor unități economice mari** ,

asemănătoare Statelor Unite ale Americii,

menite să deschidă calea pentru **realizarea solidarității economice europene** .

[-----]

Rostul Conferinței de la București, este să fixeze **atitudinea noastră comună**

față de problemele economice financiare **ce urmează să-și găsească rezolvarea la Londra**.

Scopul **Aide - Memoire -ului** relativ la atitudinea țărilor agricole

din Europa Centrală și Orientală la Conferința Mondială , este să înlesnească , să creeze,

o bază de înțelegere și să stabilească **un punct de vedere comun**.

Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Defensiva blocului agrar**

"Acțiunea de până acum a blocului țărilor agricole , prezintă următoarele caractere :

într-o perioadă de agresivitate economică crescândă,

blocul s-a menținut într-o atitudine defensivă. "[-----]

El a izbutit să elaboreze **un program de principii și de soluții economice practice** care,

respinse la început, **au pătruns treptat treptat** în spiritul public european ,

și au triumfat asupra prejudecăților și intereselor potrivnice [!?]

dar, " **în afară de succesul moral , n-am obținut nici un rezultat tangibil.** "

Dar criza s-a accentuat ... **Țările agricole nu poartă nici o vină** pentru asta .

Madgearu / 5 iunie '33

▣ **Mentalitatea mercantilă**

▣ **Industrializarea forțată**

Reconstrucția economică și financiară postbelică a statelor noastre ,

a fost condusă de **regulile clasice ale politicii de stabilizare** (1924 -1928) ,
împrumuturile se găseau cu prea mare ușurință,
unele țări au trecut la **dezvoltare industrială accelerată** ,
a fost asistată de consilierii Societății Națiunilor sau de Băncile de emisiune.
Statele industriale n-au urmat recomandările Conferinței economice din 1927,
și, **la măsurile exagerate de protecționism agrar** , introdus de statele industriale ,
statele agrare n-au reacționat decât ... după aproape 3 ani !

Madgearu / 5 iunie '33

▣ **Politica de deflație**

[LD : oare cum s-o fi simțit Madgearu când prezenta aceste " performanțe " ? !

Ce a ieșit din politica " porților deschise " ? !

ce a ieșit din eliminarea protecționismului pentru industriei ? !]

În acest timp, **venitul național a descrescut** , sub scăderea catastrofală a prețurilor.

Statele agricole au practicat o **politică de deflație sângeroasă** ,

care a costat **sacrificii incommensurabile**.

"**Cazul României** , este în această privință tipic. Ca și în celelalte țări , criza economică s-a manifestat printr-o **scădere generală a prețurilor** și printr-o **retragere masivă de credite**.

Scăderea prețurilor între 1929-1932, a fost mai accentuată la produsele agricole și alimentare.

Țara a luptat într-o muncă istovitoare , menținându-și aproape constantă producția agricolă.

Cu toate acestea, **rezultatul a fost o scădere totală a valorii totale a producției**

de la **167 miliarde (1929) , la 87 miliarde (1931)** .

care a atras **o scădere a venitului național**

de la **185 miliarde (1929) , la 107 miliarde (1931)** .

Datoria publică , care în bugetul pe 1929 reprezenta doar 15,5 % ,

în 1932 ajunge la 20,6 % .

Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Retragerea capitalurilor străine .**

▣ **Contractarea de împrumuturi**

[LD : ce nu pot eu înțelege este ... de ce

România a suportat din 1929 , o retragere de capitaluri străine și

o fugă de capitaluri naționale de 15 miliarde de lei .

„Economia românească **a fost lipsită de capitaluri străine**,

care în mod normal ar fi trebuit să vie .

Institutele de credit au suferit ;

statul a fost silit să contracteze împrumuturi pe termen lung de cca 20,5 miliarde lei

și alte credite și avansuri de cca 5,6 miliarde lei , pe termen scurt ;

Această situație dezastruoasă a anulat și sacrificiul de aproape **7 miliarde lei**

consimțit de Stat din împrumutul de stabilizare ,

pentru a realiza lichiditatea portofoliului BNR

Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Sacrificiile suportate de România**

România **a introdus târziu controlul devizelor** și controlul comerțului de import,

și , până în 1931, **a făcut față tuturor aranjamentelor sale financiare** față de străinătate ,

fără a reclama nici o ușurare . **Această politică de sacrificiu , a devenit imposibilă.**

Toate eforturile naționale **n-au putut să împiedice convulsiunile sociale**.

" **Criza mondială a ajuns la un punct paroxistic**

dincolo de care **ordinea economică actuală este primejduită.**"

Virgil Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Stare de război economic**

▣ Scepticism .

" Experiența **conferințelor economice internaționale** din trecutul apropiat ,
ne comandă însă **scepticism**
și suntem îngrijorați de perspectiva de a vedea terminate și lucrările Conferinței de la Londra,
printr-o serie de **recomandări platonice** , a căror realizare ar putea fi împiedicată și în viitor , ca
și în trecut , de **conflictele grave de interes** ,
care comandă încă **starea de război economic în care se găsește omenirea.** "
Virgil Madgearu / 5 iun.'33

▣ Anularea datoriilor de război !

▣ Balanța comercială activă !

▣ Înlăturarea barierelor comerciale !

Mai presus de orice trebuie să afirmăm cu tărie **necesitatea absolută a anulării imediate a datoriilor de război**, care s-au dovedit a constitui **un factor de permanent dezechilibru** în balanța prețurilor și **un ferment de neliniște și frământare politică** , a cărui îndepărtare este indispensabilă pentru restabilirea încrederii .[-----]
Într-adevăr , **una din condițiile esențiale** ale asanării situațiunii economice este **restaurarea creditului**.

Aceasta nu se poate realiza însă fără să se reconstruiască **etalonul de aur internațional**. Nu putem în această privință decât **aproba în întregime** concluziile **Delegației aurului** de pe lângă **Societatea Națiunilor** .

Astăzi, însă , după **suspendarea etalonului monetar** în Marea Britanie și Statele Unite, **restaurarea monetară** trebuie să înceapă prin **stabilizarea acestor monete** .

Aceasta presupune însă **echilibrarea bugetului și scăderea inflației**.

Din nefericire , pentru **țările agrare** , **realizarea acestor condiții este imposibilă** , atâta vreme cât **prețul produselor lor nu pot asigura o balanță comercială activă**.

[-----] **Dacă nu se vor deschide barierele comerțului**, rând pe rând, **toate țările agricole debitoare vor deveni insolvente** .[-----]

Madgearu / 5 iun.'33

▣ Conferința de la Londra

Nu se pot face pronosticuri . "**Dar** nu ne putem opri de a nu sublinia credința noastră că **un eșec al acestei supreme încercări de restaurare economică pe căile internaționale, va arunca responsabilitatea istorică** asupra tuturor conducătorilor de azi ai desinelor popoarelor . " De aceea datoria țărilor agricole este să dea tot concursul pentru deplina reușită a inițiatorilor Conferinței, pentru " dezarmarea economică a lumii " .

Dacă însă Conferința va eșua , **rostul " blocului agrar " este să realizeze " apărarea în comun"** a țărilor agricole , prin **organizarea unor "autarhii regionale"** .

Madgearu / Bloctări agrare 5 iun.'33-

---

1 m) Iul.Maniu la Bădăcin : casa culturală "Dr.Ion și Clara Maniu " , 11 sept.'33

Iul.Maniu pleacă la Sovata .Vezi pe larg la fișier PNT

("Universul " , an 50, nr.250 - 251, 12 - 13 sept.'33)

[LD : în aceeași zi, **Mihalache** la Câmpulung Muscel, **Maniu** la Bădăcin , fiecare în stilul caracteristic, transmit mesaje **președintelui partidului și guvernului , Vaida** .

Urmează 3 săptămâni de mari frământări în PNT, cu efectul corespunzător în opera de guvernare]

// Disensiuni **Vaida - Maniu** // semnatele politice : **retragerea de la guvernare !** //

Ceremonia ; "maniștii " în pelerinaj ; cuvântările ;Vezi pe larg la fișier PNT

Cu o zi înainte , **Sever Dan** vizitase pe **Maniu la Bădăcin**, cu **misiunea de împăcare din partea lui Vaida**. **Rezultatul** acestei misiuni a fost **negativ**.

Maniu ar fi spus :< Eu stau liniștit la Bădăcin și nu fac politică > .

Și tot ca semnal că nu face politică ...

Maniu s-a solidarizat cu Manifestul lui Boilă și acțiunea acestuia !

"**Trebuie să fie un mare adevăr filozofic** ,

în credința acelor cari spun că **vorba a fost dată omului , ca să-și ascundă gândul "**

Oricum, drumul de la Alba Iulia la Sovata , parcursi în ultimii 5 ani, va intra în istorie !

"**Împărțiți în două tabere - vaidiști și maniști** - frații de ieri uită vremurile când erau laolaltă și își aduc acum acuzații reciproce, din cele mai nemărturisibile ."

Se contează pe vreo 50 de deputați și senatori , azi la Sovata .

Bădăcin - Sovata / 11 sept.'33

Congresul tineretului PNȚ, Câmpulung, 11 sept.'33

("Universul" , an 50, nr.249, 12 sept.'33)

I.Mihalache - expozeu :

[LD : în aceeași zi cu solemnitatea de la Bădăcin...E ste revenirea, reimplicarea , lui I.Mihalache în viața PNȚ Marchează reimplicarea, intervenția lui Mihalache în viața internă a PNȚ ; Absența tineretului ardelean , retragerea lui Maniu la Bădăcin , sunt indicații că disensiunile cu " regățeni" - alias " țărăniști " ... s-au complicat , prin apariția adversității dintre " maniști " și "vaidiști " .

Prezența numai a miniștrilor " țărăniști " ... indică disensiunile dintre Mihalache și Vaida.

Așa că "unitatea" partidului este pusă la grea încercare !] **Vezi context și pe larg la fișier PNȚ**

// rosturile PNȚ // statul țărănesc // datoriile externe // suspendarea cuponului //

// afacerea Skoda // secretul guvernării // reforma parlamentului // reintrarea în guvern ? //

"Universul " /

▣ **Congresul.**

S-a desfășurat la **Câmpulung (Muscel)**

" **Au fost reprezentate toate ținuturile, afară de Ardeal [!?] ,**

absență pe care a remarcat-o și Mihalache în expozeu.

Acest **congres era așteptat cu mare înfrigurare**, pentru că urma să clarifice unele poziții ale partidului. **D.Mihalache și-a organizat o frumoasă demonstrație de simpatie** , la care au participat cca **10.000 de oameni**, desigur , **cu intenția de a arăta , mai mult în fața partidului** decât a țării, popularitatea de care se bucură în jud.Muscel.

În expunerea sa , **d.I.Mihalache s-a ocupat de viitoarea organizare de stat** ,

și n-a uitat să atingă și "**chestiunea constituțională** " care a provocat criza din ianuarie "

În ce privește **programul financiar al partidului**,

d-sa s-a separat complet de vederile ministrului de Finanțe [**Virg.Madgearu**]

și **ale celorlalți fruntași ai partidului**,

apropiindu-se de dizidenții țărăniști [**Lupu, Iunian**] care cer devalorizarea leului "

Mihalache / 11 sept.'33

▣ **Programul PNȚ**

" Noi avem **un singur program** , pe care îl vom păzi cu sfințenie.

El e dat de congresul și comitetul de conducere al partidului

- și numai aceste organe pot hotărâ schimbarea lui -

iar acum este **în curs de aplicare** , de către **guvernul condus de d.Vaida Voevod.**

Voi arăta totuși **directivele** și voi pune **jaloanele** după cari trebuie căutată îndreptarea țării.

Azi, din zidurile acestea nu se mai aud gemete , [???

ca pe vremea **guvernării liberale** și a **stăpânilor străine**

când povestea spunea : Zidul rău mă strânge, viața mi se stinge

Astăzi se aude înăuntru : În noi toți , un suflet bate .

[**Dinastia**]

Iar făcând **restaurația monarhică** , am dat țării **un acoperiș puternic** .

Cel ce va îndrăzni să-l strice , va găsi în noi un zid puternic.

Noi vom avea totdeauna curajul să spunem sus și jos : Așa, așa și nu, nu , ca în evangheliile.

Căci noi stăm cu ochii în sus , cum stă fecioara curată cu ochii spre Maica Domnului și tremură de câte ori aude vorbe clevetitoare pentru maica ei.

[**Stat țărănesc**]

" **PNȚ** este un **partid semi-revoluționar** .

Revoluționar prin scopurile sale : **cucerirea puterii de către clasa țărănească** , pentru alcătuirea unui **stat rezemat pe realitățile naționale** .

Mica **gospodărie ordonată** în metode ; luptă civilizată pe **cale parlamentară** .

[**Armata - Afacerea Skoda**]

" Nimic n-a scăpat preocupările noastre . Am făcut **cea mai mare comandă de arme de la război**, așa că **ne-am prezentat bine la conferința dezarmării**. [!?!]

În ce privește **afacerea "Skoda"** , am dat-o **pe mâinile justiției militare**.

Madgearu mi-a spus acum câteva zile că **de va fi vreunul din partid sau să fie amestecat , el îl va împușca** [?!] Să se termine odată cu calomniile ! Sunt sigur că țara va avea surprize asupra vinovaților reali în chestia "Skoda" [-----]

Este necesară **o acțiune de organizare a armatei** , așa ca soldatul să nu piardă timpul , în scurt timp să fie ținut să învețe meserii , să fie bine hrănit [-----]

Nici o armată din Europa n-are un personal mai numeros ca cel din România și dezechilibru de armanet și de personal .

[**Politica externă**]

" D.Mihalache a relevat meritele d-lui Titulescu în realizarea **Micei Înțelegeri** , care merită să fie **trunghiul economic al Europei Centrale și de Sud-Est** .

[**Probleme interne PNȚ**]

" Nimic nu ne-a oprit în cale , nici **criza de șefie**, nici **ambițiile deșarte a doi vicepreședinți**

[**C.Stere și Gr.Iunian ?**] plecați cu zgomot. După o guvernare ce ne-a urmat [**lorga**]

am fost chemați tot noi , căci **numai noi avem un program și o forță de realizare**.

[**Analfabetismul , Școală țărănească**]

" Echilibrul statului stă pe **țaran**.Dar el este analfabet ; **60 % nu știu carte**. **7000 de învățători fără posturi** , și zeci de **mii de intelectuali șomeri** , când sunt atâția analfabeți .

Acesta e echilibrul de stat ? [.....] Să dăm o școală țaranului adaptată nevoilor lui , spre a putea vedea că are din școală un câștig.

[**Sănătatea , Munca**]

" În ce privește sănătatea , **nu e nici o țară unde să fie și mai multe boli** .

Suntem **cea din urmă țară** în ce privește sănătatea și îngrijirea bolnavilor.

Țărănimea e roasă de boli.

" **Să deslănțuim munca** ce șeade chirnicită, prăpădită, acolo unde n-au ce face ,

și să o ducem în altă parte .Aici e viitorul nostru. În România există **o uriașă cantitate de lucrări** cari așteaptă să fie executată. [-----]

[**Reformă administrativă !**]

" Nu mai e admisibil să rămânem cu **71 de județe** , ca pe vremea lui Mircea.

Căci un prefect poate conduce 3 -4 județe .Azi peste **70 % din buget** sunt cheltuite

pentru personal. Mai bine să avem 10 divizii înarmate , decât 20 fără puști și fără tunuri.

E nevoie de **o reformă administrativă** , bazată pe mari unități economice și gospodărești.

[**Datoria externă**]

" Avem nevoie de **credit ieftin** pe care **nu ni-l poate da legea conversiunii**.

Pe planul monetar în care ne găsim astăzi , **nu se mai poate găsi soluția**.

Poziția monedei noastre este definitiv pierdută. Trag de ea în jos factorii interni și externi.

Franța ne cere aur . Noi nu suntem fabricanți de aur ci numai de grâu.

Nu mai putem să ținem pasul cu francul francez.

Francezul e depozitar de bani, iar noi de datorii.

America și Anglia și-au devalorizat monedele spre a rezolva toate problemele ce se puneau.

Când se devalorizează dolarul, America, care ne este concurentă, nu mai putem răbda această concurență.Mai sunt monede în domeniul francului, **dar numai noi am rămas cu ambiția să-l susținemcu orice preț**. Când mergem din deficit în deficit, moneda trebuie să se

devalorizeze. **Peste 80 % din mărfuri se vând pe preț devalorizat.**

Chestiunea nu e dacă suntem pentru sau contra stabilizării .

Ci e ca un tuberculos : mai ține sau nu bolnavul ? [-----]

Devalorizarea monedei, face **necesară suspendarea cuponului extern.**

[**devalorizarea !**]

Totuși noi facem jertfe mereu, rezistând pe poziția francului francez. [-----]

Un stat care merge din deficit în deficit, riscă sau să nu-și mai plătească funcționarii și furnizorii , adică să ruineze aparatul de stat , anarhizându-se, sau , în lipsă de putință de împrumut în afară , să ajungă la inflație ca pe vreme de război.[-----]

Prețul mondial cu caracter de război, ne ucide ; **economia se primitivează , se strânge și se zgibulește. Nu avem astfel soluții la marea problemă a cerealelor.**[-----]

Așa fiind , suntem **amenințați să mărim deficitele anilor trecuți.**

Cred că statul român este dator să reexamineze problema monetară. [-----]

Trebuie să accentuăm că **în devalorizare la un curs scăzut văd mântuirea zilei.**

Consider această devalorizare ca un act fatal.[-----]

[**reforma parlamentară**]

" **Parlamentarismul** să fie **ajustat și adecvat** noilor funcții economice ale statului.

Trebuie pus capăt **sistemului care schimbă guvernul în fiecare an** , mai ales la noi, când o schimbare de guvern aduce bulversări în viața administrativă și economică.

[.....] Trebuie **o reducere a nr.deputaților** ;

"**Senatul este** -în noile condiții - **un balast anacronic , costisitor și de prisos "**

[**responsabilitatea guvernării**]

" Responsabilitatea de la cel mai umil funcționar până la primul ministru

Suveranul trebuie și în fapt , ca și după Constituție , **lăsat realmente fără răspunderea actului de guvernământ , nici direct , și nici indirect .**

[guv. **lorga**] A venit un prim ministru cu **o concepție nouă**

[**MS Regele Carol II**]

cum că Suveranul este < Domn> după tradiția țării ,

și se cade deci < să domnească > în înțeles de < să guverneze > .

Care a fost rezultatul ?

La început ,acel prim ministru era entuziasmat :

< Eu sunt sluga Domnului meu ,eu fac ce-mi poruncește Domnul meu > .

Mai pe la jumătatea anului, se simțea prizonier și răsufla :

< Eu nu sunt eu, altfel ași face dacă eu aș fi eu .>

Iar pe la sfârșitul anului, concediat fiind, trântea ușile și arăta țării că

vinovat nu e el ,ci < altcineva > , < cineva > pe care < supărat > multe luni nu l-a numit pe nume.

Nu se poate astfel governa ! Primul ministru care se simte < prizonier > ,

nu-și poate asuma răspunderile , **căci < prizonier > și < responsabil >**

sunt două lucruri care se exclud.

Reponsabilitatea primului ministru implică **mână liberă** în alcătuirea cabinetului ,

inclusiv ministru de război, [.....] și implică de asemenea **mână liberă**

asupra tuturor funcționarilor publici.

Nu este cu putință să fie un ministru responsabil [**off-ul lui Mihalache !**]

și **subalternii săi să aibă raporturi < de serviciu > cu Suveranul** peste capul ministrului ,

și **considerându-se de < oamenii regelui >** , să iasă de sub disciplina celui legal responsabil "

(**N.Red.:** **acest pasaj a fost viu aplaudat de miile de cetățeni cari participau la adunare .**

Se strigă : < Jos Gavrilă ! >)

" A se acorda **încrederea deplină și nelimitată** primului ministru al țării [**off-ul lui Maniu !**]

, înseamnă **deplină încredere acordată țării** ,

care este singurul **scut permanent și neștirbit al monarhiei și tronului. "**

Mihalache / 11 sept.'33

▣ Organizarea PNT

Înaninte de toate este nevoie de un necruțător **simțământ de demnitate** ,
înlăturând ceea ce este **dubios** , sub raport moral.

Și putere șefilor de a **sanționa prompt abaterile.**

O disciplină severă este necesară pentru asigurarea unității de acțiune.

O atmosferă sănătoasă în casa proprie și în casa țării. **Elan și spirit de jertfă.**

Înlături **dispute de persoane.** Nu **ambiiții la demnități oficiale.**

Pregătim **olimpiadele națiunii române.** [alegerile !]

[-----] Afară de **organizarea tineretului** , ar fi dorit **organizarea feminină** și **a intelectualilor**, pe profesie. Tineretul nu înseamnă alt partid, ci alt temperament.

" Ne organizăm despărțiți și acționăm uniți . "

[-----]

Rămân credincios programului și disciplinei de partid.

Însărcinat de forurile partidului **să pregătesc congresul general,**

eu îmi voi expune părerile organelor de partid, ca bază de discuție , pentru congres.

Congresul general va decide și eu mă voi supune. "

Mihalache / 11 sept.'33

Neo-țărănismul și teoriile constituționale ale lui I. Mihalache , după 11 sept.'33

(" Universul " , 13 sept .'33)

Universul /

În discursul -program expus de **I.Mihalache** la Câmpulung, el a vorbit de " **ideologia țărănistă** " și de **rezultatele " dezastruoase "** ale guvernărilor **PNȚ.[?!?]**

[**se dau diversele lui constatări și critici în politica școlară, sanitară, administrativă, parlament**]

D-sa a atăcat apoi și problema **responsabilității Suveranului** în regimul constituțional , cu "**mâna liberă** " **dată primului ministru.**

Ele completează **Manifestul** d-lui **Zaharia Boilă** - " A bătut ceasul ! " -

cu **teoriile sale constituționale** privind **responsabilitatea Suveranului**

și **prim ministru " prizonier "** [**se speculează afirmațiile**]

Cum dl Mihalache este vicepreședintele PNȚ, declarațiile sale sunt atât de grave, încât guvernul trebuie să ia poziție.

[**LD : a doua zi după congres, Mihalache a trimis niște desmințiri , cu privire la termenii folosiți de el.]**

Față de gravitatea declarațiilor dlui Mihalache , guvernul ar trebui să-și precizeze atitudinea , mai ales ministrul de Finanțe, **Virgil Madgearu *** .

"Duplicitatea și demagogia nu încap în problemele monetare. "

Notă *

Virgil Madgearu declarase recent la Budești : " **Eu recomand** acum națiunii acesteia , să aibă răbdare , să reziste și **să nu meargă pe calea pe care merg azi Statele -Unite și Rusia Sovietică** , de oarece noi nu avem nici rezervele de oameni , nici rezervele de bogății ale Rusiei sovietice. **Nu putem să ne permitem luxul unei asemenea experiențe.**"

Privind opiniile " personale " ale unor fruntași PNȚ, **Virgil Madgearu** spunea :

" Consecvent programului , în baza căruia și-a asumat răspunderea conducerii afacerilor statului , guvernul este ferm hotărât să păstreze stabilitatea monetei naționale. "

("Universul " , ibidem)

Acțiunea lui Mihalache / 11 sept.'33

Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33

("Universul" , an 50 , nr.250, 13 sept.'33)

După cunoașterea **declarațiilor lui I.Mihalache,**

Tilea a plecat cu automobilul la **Călimănești** ,unde se află **prim-ministru Vaida** .

Știrile primite de la Călimănești (prin telefon) arată că **dârzenia dlui Mihalache**

a făcut o deosebită impresie asupra primului ministru .

Manifestația dlui Mihalache, aprobarea semnificativă a asistenței

- în care se aflau și parlamentari și ministeriabili -

a făcut pe Vaida să ajungă la convingerea că PNT , prin exponenții săi autorizați, se găsește în divergență cu concepția guvernului.

Întorsătura luată de evenimente , prin această nouă solidarizare a dlui Mihalache cu elocvența rezervă a dlui Maniu,

îl determină pe d.Vaida să considere că a devenit imposibilă continuarea guvernării .

Despre o demisie a guvernului nu poate fi vorba

decât după serbările semicentenarului castelului Peleş.

* * *

Tilea s-a întors în capitală ; C.Angelescu (guvernatorul BNR) , de asemenea ;

Voicu Nițescu (ad-interim la Interne) - a convocat pe toți prefectii din Ardeal ,

ca să-i sondeze privind atitudinea .

Guv.Vaida / 13 sept.'33

---

1 n) Situație încordată la PNT , 30 sept.'33

// Vaida - Maniu ; Mihalache - Vaida ; Mihalache - Maniu //

// Denunțarea Acordului cu Geneva ?// Demisia guvernului ? //

Situația în PNT , în ajunul șed. Comitetului Executiv , 30 sept.'33

// Mihalache - Maniu - Vaida - GGMironescu - Titulescu - Popovici //

// Hotărârea guvernului de a respinge Acordul cu Geneva //

("Dimineața" , an 29, nr.9611, 30 sept.1933)

Sunt mai bine de **2 săptămâni de când PNT trece prin grele frământări.**

După cum se știe, d.Mihalache, la Câmpulung, a făcut o expunere-program ,

care era în contradicție cu programul guvernului prezidat de dr.Al.Vaida - Voevod.

Aceste declarațiuni au provocat - cum era de așteptat - **o mare vâlvă** în toată viața politică.

De atunci s-a scris și s-a vorbit neconținut despre aceste declarațiuni.

S-a spus chiar că manifestarea dlui Mihalache va provoca retragerea guvernului.

Între timp, au sosit în țară dnii : **GGMironescu** (vicepreșed. a guv, ministru de Interne) și

N.Titulescu (ministru Afacerilor externe)

Mihalache a avut consfătuiri cu ambii fruntași ai guvernului ,

ocazie cu care le-a explicat punctul său de vedere :

/ nu a făcut acea manifestare cu intenții dușmănoase față de guvern ;

/ că intenționează ca acel program să-l supuipe forurilor partidului;

singurul lucru la care rămâne pe poziție : nu admite aplicarea Acordului de la Geneva !

adică aducerea experților în țară .

Cum cei doi l-au explicat lui Mihalache că **nici guvernul nu dorește acest lucru**,

rămăsese ca **Mihalache să se întâlnească cu Vaida-Voevod.**

Această întrevedere a avut loc la Sinaia , cu ocazia serbărilor Peleşului (29 sept.'33)

și **cei doi s-au pus de acord** asupra tuturor problemelor.

În **Consiliul de miniștri** care a urmat întrevederii , **s-a stabilit ca guvernul român**

să renunțe la aplicarea Acordului cu Geneva , deci experții nu vor mai veni în țară.

Mihalache a declarat că nu este vorba de " învinși " și " învingători " ci ... de o înțelegere .

Vaida -Voevod (președ. Guvernului și al PNT) a hotărât convocarea Comit.Executiv PNT

la care se vor discuta toate problemele de actualitate .

În vederea acestei ședințe, **Vaida a avut o lungă consfătuire cu Virgil Madgearu ;**

Mihai Popovici va pleca la **Sovata** , pentru o întrevedere cu **Maniu** (aflat la tratament)

Mihalache - Vaida/ 28 sept.'33

---

1 o) Consfătuire Maniu -Mihalache -Popovici , (tren) Sovata - Sighișoara,4 oct.'33

Consfătuire **Vaida - Popovici** , Cluj, 4 oct.

("Dimineața" , 6 oct.'33)

[LD : este impresionant acel ritual și mister ce plutea în jurul lui Maniu...

care era într-un fel de "autoexil" și care ... dădea concurs "fratelui " Vaida...

Ce timpuri și ce oameni !]

// Maniu cere , apoi se răzgândește, privind **retragerea de la guvern !** //

Sovata , Sighișoara , 4 oct.

Pentru a putea discuta în liniște cu **d.Maniu** - înconjurat de numeroși prieteni din localitate -

d.**Mihai Popovici** (ministr.Juștiției) , invitat de fostul șef al PNTJ și al guvernului,

a plecat **cu vagonul ministerial**. În acel vagon se afla și **d.Mihalache** . [**sic !**]

D.Maniu , i-a întovărășit pe cei doi până la **Sighișoara** [**glasul roțiilor de tren !**]

unde , pentru câteva ore, a fost oaspetele **prefectului Suci**.

Însărcinat de Vaida , **Popovici**, **a insistat pentru o împăcare**,

asigurându-l pe Maniu de dorința acestuia **de a înlătura toate "asperitățile "**

" În acest sens, **a făcut o serie de propuneri** , pe care , însă, **d.Maniu le-a respins**,

declarând că **rămâne neșovăitor la punctul d-sale de vedere** .

D.Mihalache a repetat , ca la Sovata , că **a venit din proprie inițiativă** să vadă pe d.Maniu,

iar nu cu vreo misiune.A dori **să dezbată cu d-sa toate problemele interne de partid** ,

care urmează a fi rezolvate printr-un consens general.

Mihalache și Popovici intenționau să mai rămână la Sovata , dar au fost chemați urgent la

București, pentru ședința de birou .Așa că... Maniu s-a întors cu automobilul la Sovata ...

Cluj, 4 oct.

Cercurile politice urmăresc cu interes întrevederile de la Sovata.

Azi dimineața s-au întors de la Sovata **dr.Ionel Pop** (vicepreșed.Camerei) și **dr.Aurel Socol**

(președ. PNTJ , jud.Cluj) .**Cei doi prieteni ai dlui Maniu au refuzat să facă vreo declarație** ,

În legătură cu întrevederile de la Sovata .**În cercurile "maniste" se afirmă că**

nu s-a putut ajunge la înțelegere, la o împăcare între Vaida și Maniu.

DI Maniu cere imediata retragere a guvernului, sau imprimarea directivelor sale.

București, 5 oct.

Sosit în Capitală, **Popovici a avut o întvedere cu Vaida** , căruia i-a făcut o amplă expunere.

Se păstrează discreție asupra celor discutate ; totuși... din cercuri guvernamentale,

se pare că , până la urmă, **Maniu ar fi acceptat să nu mai ceară retragerea imediată de la**

guvern. Dar rămâne neclintit la punctul d-sale de vedere.

PNTJ / 4- oct.'33

---

1 p) Ședința Comitetului Executiv PNTJ, Moțiune , 6 oct.'33

Al.Vaida , I.Mihalache - expuneri .

("Universul " , 50, 274, 7 oct.'33)

// Al.Vaida - I.Mihalache // decizii // excluderi // Moțiune //

[**LD surprinde undeva** :

/ caracteristicile **evoluției PNTJ** sub **președinția și guvernarea lui Vaida** ;

/ efectul de **"tensiune misterioasă "** perpetuă a lui Maniu ;

/rolul de **"mediator "** , oportunist sau realist , a lui **Ion Mihalache**,

și meritul lui incontestabil în **menținerea unității PNTJ** ;

/contribuția **destructivă** a aripilor desprinse din PNTJ - **Lupu , Iunian** ;

/acțiunea **dizolvantă a lui Carol II și a camarilei** ;

/ **transformarea PNTJ într-un partid serios**, cu program și **echipă experimentată** ,

după cei 4 ani de guvernare , pe care , de altfel, **Carol II o va folosi !**]

Membrii C,Ex. al PNTJ, **peste 100** , s-au întrunit în ședință.

Au participat și **prietenii dlui Iuliu Maniu**.

Ziariștii nu au fost admiși.

Al. Vaida - Voevod : a făcut o largă expunere a situației guvernului,

afirmând că **nu există nici o dizarmonie între partid și guvern**.

" Neînsemnate disensiuni " **nu contează** în viața unui organism viu cum este PNTJ .

I.Mihalache : explică semnificațiile **declarațiilor sale de la Câmpulung** ,

ca simple **deziderate programatice** , care pot fi împărtășite sau nu .

Ar fi fericit dacă partidul și le-ar însuși , dar nici într-un caz **nu va face greutăți guvernului**.

" **PNT** nu este un conglomerat de indivizi sau grupe, nu e nici **o adunătură de aventurieri** , care cu un păgânism cu nimic justificat , **să ceară credit opiniei publice și Regelui**, pentru a i se da cârmuirea țării.

El este expresiunea unui crez și a unui program,

care i-au luminat în permanență calea ce are a urma.

Un partid **nu poate urma cu misticism o persoană a cărei valoare e discutabilă.**

[**Cine e persoana ? Vaida ? Maniu ?**]

La Câmpulung mi-am formulat **crezul meu complet**. [-----]

Înțeleg ca cele ce am expus **să fie luat de bază de discuție la congres.**

Înțeleg ca problema monetară să rămână la decizia și responsabilitatea guvernului."

Neluând nimeni cuvântul [!?!] s-a votat în unanimitate următoarea

DECIZIUNE .

"**Comitetul Central** adoptă ca **bază de discuție**

directivele programatice și cele privitoare la **organizarea de partid** ,

expuse de I.Mihalache în congresul de la Câmpulung ."

Discuțiile pe capitole vor fi dezbătute de membrii biroului și comisiile speciale ,

cu excepția regimului monetar, care rămâne la latitudinea guvernului.

dr. Socol (Cluj) : național-țărăniștii sunt strâns uniți,

dar ar fi bine să intre în guvern ...Maniu și Mihalache .

Ardealul este neliniștit de influența Camarilei asupra guvernului

și **tendința de diminuare a prestigiului d-lui Maniu.**

Apelează la **prietenia d-lui Vaida față de d.Maniu**

ca să facă **să înceteze unele animozități aparente.**

Mihalache : răspunde dlui Socol că **el va da concursul guvernului,**

indiferent dacă intră în guvern sau nu .

Vaida : răspunde dlui Socol că **nu este nevoie să i se dea sfaturi**

în ce privește **marea sa prietenie față de d.Iuliu Maniu** , de care îl leagă 40 de ani de luptă

comună. "**Neatins rămâne prestigiul dlui Maniu** de care nimeni în partid

nu a îndrăznit să se atingă.

I se poate aminti , însă, dlui Maniu dictonul < **Ferește-mă , Doamne , de prieteni ... >**

Chestiunea Camarilei este o invenție.[!!!]

Orice conducător are colaboratori ori prieteni cu care se poate sfătui.

Dacă aceasta e camarilă, **camarilă am și eu , și d.Mihalache, și d. Maniu.**

Dar e un neadevăr când se afirmă că vreo camarilă se amestecă în treburile guvernului.

Dacă ar fi așa, eu cel dintâi aş da semnalul luptei împotriva celor care ar încerca o astfel de

imixtiune. Fie sigur dl Socol că dacă Iuliu Maniu și eu am avea ceva să ne spunem, ni le-am

spune cu francheță unul altuia , fără intervenția nimănui.

Secretarul general [**Madgearu ?**] al partidului citește **Raportul** pentru

ratificarea excluderilor hotărâte de Biroul partidului .[LD : nu știu motivul]

Dr.Virgil Solomon : susține apelul celor **3 deputați excluși : Boilă, Ilie Lazăr, Leucuță .**

I.Mihalache : susține excluderea , din disciplină de partid, dar promite ca mai târziu să fie

revizuită. La vot, excluderea celor trei este ratificată.

(au fost contra **Petre Andrei, dr. Socol, dr Solomon**)

MOȚIUNEA

"**Comitetul Central Executiv al partidului național-țărănesc** ,

întrunit în ziua de 5 octombrie crt. ,ascultând **expunerea dlui prim-ministru, președintele PNT,**

cu privire la **situația generală** și după dezbaterile urmate :

" **Constată** că luptând cu toate greutatele extraordinare prin care a trecut țara

ca urmare a crizei mondiale, **guvernul a făcut față tuturor nevoilor, a prevenit agravarea**

crizei, și prin măsurile luate pe baza și în cadrul programului de guvernare

a îmbunătățit situația maselor producătoare ;

" **Constată** că prin acțiunea sa chibzuită și înțeleaptă , **guvernul a izbutit să mențină ordinea**

în țară în **respectul legilor și a drepturilor cetățenești ;**

" **Constată** că guvernul a reușit să **împiedice acțiunea de turburare a ordinii ,**

întreprinsă de unele din grupările politice ,
lipsite de orientare și de preocupări serioase în rezolvarea problemelor
crizei prin soluții pozitive, și a căror activitate **se reduce la agitarea opiniei publice ,**
speculând suferințele și greutățile masselor , produse de urmările crizei generale
în care se zbate lumea întregă ;

" **Comitetul central Executiv** , invită **guvernul să-și continue activitatea** sa rodnică
și îl asigură de tot **sprijinul devotat al cadrelor partidului** și de **solidaritatea cea mai deplină "**

Vaida : constată **solidaritatea partidului** ,

declară că **zvonorile de destrămare a partidului au fost infirmate**, după cum ,
tot așa de **fanteziste sunt și zvonorile de retragere de la guvernare.**

Nici una din cele 4 condiții în care guvernul ar trebui să se retragă **nu este pe tapet** :
slăbirea puterilor fizice ale conducătorului, retragerea încrederii Coroanei,
votul de blam al majorității, complicații externe . **Guvernul își va continua munca .**

Șed- Comit.Execut.PNȚ / 5 oct.'33

---

1 r) **Armd.Călinescu**, consfătuirii la Ministerul de Interne, oct.'33

(„Facla” , 24 oct.'33)

Au avut loc mai multe consfătuirii , cu conducătorii serviciilor de Siguranță
[**subdirector Eugen Cristescu**] și Poliție, **pendinte de departament.**

Consfăturile au fost prezidate de Armand Călinescu.

[**Atenție LD la înlănțuirea motovațiilor !**]

"**Cei de față** au fost unanim în a recunoaște că **extremismul de dreapta a prins teren**
în urma votării stării de asediu și a complectării legii Mârzescu,
care au vizat combaterea extremismului de stânga.

Greșala **comisă atunci a fost** că s-au luat măsuri într-o singură direcție."

S-au luat măsuri pentru combaterea extremismului de dreapta,

Ele au fost comunicate organelor în subordine .

Atenție deosebită spre Basarabia și Bucovina,
unde extremismul de dreapta a prins mai mult teren.

Armand Călinescu / 24 oct.'33

2.) **Partidul Național Liberal -IGDuca - asaltul spre putere**

în procesul legislativ ; episoade politice ; viața internă de partid ; elaborare de programe ;

acțiuni : a) b) c) d) e) f) g) h) i) j) k)

/ **IG Duca** – votează pentru **Legea starea de asediu** ; guvernul să părăsească puterea , 3febr.'33

/ **Gh.Onose** , la **Legea stării de asediu** , - idem – Senat, 4 febr.'33

/ **R.Franasovici, Gh.Tătărescu** , polemică privind **represiunea de la Grivița –CFR** , 16 febr.'33

Pentru starea de asediu, atitudine anticomunistă ; dar...cere gov. să părăsească puterea.

a) **NNSăveanu** (**prof.Logică,ex prefect la 1907**):**legea reducerii salariilor** ,Senat, 21 febr.'33

[**LD : Lege adusă de Madgearu** (ministr.Finanțe) ; raportor la lege , **Cănănu** .]

Context : Patriarhul Miron Cristea , printre altele, spusese că ...

prea mulți fii de țărani merg la școli ; că ar mai trebui să rămână în sat, la oițe;

că unei diplomate în filozofie , din Dragoslavele , îi spusese că mai degrabă

rămânea în sat, se mărita cu un țăran ; că tabloul lui Grigorescu , cu ciobănașul,

arată ce trebuie să prefere un fiu de țăran etc etc]**Vezi fișier Învățământ-cultură**

NNSăveanu / 21 febr.'33

▣ **Misiunea școlii românești**

"M-a mirat că cineva poate crede că **școala** nu a adus și nu aduce **mari servicii culturii** .

Eu, în dra de la Dragoslavele, licențiată în filozofie, am văzut o reprezentantă a culturii noastre,

și mi-a părut bine că putem constata că analfabetismul s-a redus,
și cultura este mai înaintată.

"La noi **școala** este atât de **necesară în regimul votului obștesc !**"

În țara noastră, **alegătorul** trebuie să aibă **cel puțin 4 clase primare** , sau câteva clase de liceu.

Altfel, **cum ar judeca programele partidelor politice ? !**

Spiru Haret , cu a sa operă uriașă , este o dovadă că

**"un partid politic poate să aducă servicii reale țării ,
dacă într-însul sunt oameni cari știu să-l înalțe și să-l servească ."**

-I.Mumuianu (LANC) : Eu am înțeles că IPSSMiron spune că ,
pentru o perioadă scurtă, câțiva ani de zile, "să ne întoarcem cu toții la brazdă " ,
iar cei ce vin la oraș... să se întoarcă de unde au plecat.

- **NNSăveanu** : " Școala rurală a trimis de la sate la orașe ,

un număr însemnat de oameni, cu care **se făleşte țara noastră**.

Un număr important de talente , de valori, ne-ar fi lipsit ,dacă satul
nu ar fi fost cultivat și , din aces p.d.v. , **să fim recunoscători școlii**
pentru progresul care l- a făcut în țara noastră.

" Dar oricât ne-ar fermeca un tablou al lui Grigorescu ,

reprezentând un păstor cu oile lui, **între acest minunat tablou și o simplă fotografie** ,
sub care se citește : **Miron, Patriarh al României**,

eu prefer opera aceasta mai puțin artistică ,

căci în ea se arată ce a dat școala , fără de care un alt titlu , nu ar fi însoțit acest nume "

"Grație școlii, avem astăzi **în fruntea bisericii noastre**, pe Înaltul Prea Sfântul

Patriarh Miron, care , într-adevăr, este și prea fericit căci păstorește și stăpânește credincioși
care se întind de la Nistru , la Tisa , până la Marea cea mare a lui Mircea cel Bătrân "

(**aplauze prelungite la PNL**)

---

b) senator I.Botez (senator, prof. univ.) :legea pentru reducerea salariilor , 22 febr.'33

(DS, MO 26, 22 febr.'33, p. 770-773)

[L D : **pledoarie ptr.buget sporit la învățământ ; pentru cultură națională ; ptr. civilizație ;critică
măsurile anticulturale ale PNȚ , ale guvernului, ale lui Virgil Madgaru]**

I.Botez / 22febr.'33

▣ **Rolul cultural -educativ al școlii**

▣ **Rolul politic al școlii, al culturii**

Dl ministru **Madgearu** cercetează diferite bugete ale ministerelor,și găsește că -

Ministerul Instrucțiunii este ... "cel mai inflat "

Da, este adevărat ! Este altfel ca la alte țări :

37,60% la Instrucțiune și...25,76 % la Apărare Națională .

Numai că ... dacă **funcționarii reprezintă "suveranitatea și autoritatea de stat "** ,
pulverizată în zeci de mii de persoane ...

profesorii sunt "factorii formării ființei culturale însăși a poporului " ,

care trebuie "să întărească și să sporească

patrimoniul puterilor sufletești și spirituale ale națiunii "

Dl ministru **Madgearu** pune " pe masa operației " acest buget ...

cei doi miniștri , **Petre Andrei și Dimitrie Gusti** , au făcut totul să-l salveze ,au amenințat și cu
demisia ...

"Este imposibil ! **Amputația este hotărâtă** , pe baza cifrelor contabile aduse

de dl ministru de Finanțe ! Eu cer dlui ministru să uite că este ministru de finanțe ,

și, înainte de a lua bisturiul , **să simtă ca om de stat ! "**

Bugetul la Instrucție întrece pe celelalte. Știm. Dar este logic.

"Aceasta este politica culturală a statului nostru , de aproape o generație.

Nu este o surpriză, nu este o descoperire !

"Unei țări , unde **standardul cultural este încă jos**, și ca intensitate și ca suprafață,

este nelogic să-i reduci mijloacele tocmai pe tărâmul pe care celelate țări progresează neconținut. Pentru Anglia, Franța, ș.a., nu mai este nevoie . Intervenția statului este înlocuită cu intervenția altor factori. La noi, activitatea pastorală a Bisericii , deși însemnată, nu a avut forța clerului din Occident .

Acum se cere răspândirea învățământului democratic, învățământul popular.

"Când , la noi , nu este tradițiune culturală,

când este repulsie la clasa de jos de a merge la școală,

când e neîncredere în cultură ,

când ideile mari cucerite de omenire , ca libertatea și egalitatea , sunt privite cu neîncredere , și lumea se întoarce la ideea absolutismului și a dictaturii ...

atunci să dăm îndărăt și să mutilăm cea mai însemnată armătură [...] ? "

"Nu trebuie să se judece după cifre contabile ,

ci după **importanța pe care o are în statul nostru funcția culturii** ,

din p.d.v. al **întăririi poporului nostru "** (**aplauze la PNL**)

-**Petre Andrei** : Amputarea nu se face numai pe bază de cifre contabile.

Este o amputare de altă natură. **Am încercat totul**, ca , în această sărăcie generală , **să scot maximum pentru școală , și am reușit , în parte** ,

să scot mai mult pentru buget. (Nu a demisionat pentru că a crezut că este dator să rămâie, să caute, să facă un buget sănătos ... și crede că a reușit !)

-**M.Manolescu** : Amenințând cu demisia !

-**Petre Andrei** : Ați fost și dvs ministru, nimic nu se obține fără luptă !

-**I.Botez** : Sunt animat de aceleași sentimente și vreau să vin în ajutorul dvs.

Noi avem acum atâtea probleme , care cer culturii variate servicii de stat ! :

Avem provinciile unite : "Nu se poate face apropiere sufletească între provincii decât pe calea culturii ." **"Comunitatea de limbă, de literatură,**

de înfrățire prin educație, iată un rol politic pe care îl are cultura ."

Nu uitați că avem minorități . Suntem un stat cu 1/ 3 minoritari, care, din p.d.v. cultural - o spun franc - ne sunt superiori .

Noi trebuie să-i atragem la noi prin superioritatea culturii noastre .

Iată un **alt rol politic pe care îl are cultura în țara românească,**

alături de steagul oștirii , și cel puțin de aceeași importanță.

Avem o țară de vot universal : "Pe calea culturii , vom lumina votul universal și vom îmbunătăți calitatea civică a cetățeanului "

Iată **un alt rol politic pe care îl are cultura** .

" Am intrat pe **calea democrației** [...] Toate acestea **sunt nevoi moderne** .

Cultura le va face .Cultura va împinge acest popor pe calea civilizației , incompatibilă cu analfabetismul în creștere, azi "

Nu uitați , avem nevoie de înv.superior care dă elita !

În toate țările , **întâi s-au format elitele !**

Franța , înainte de învățământul primar, **a avut Sorbona !**

Anglia a avut **Cambridge și Oxford !**

Clerul le-a făcut .Ordinele de călugări le-au făcut.

Au creat tradiția . "S-au creat **conducători** , întâi, s-a format **elita generoasă** , capabilă și patriotică, care a dus drapelul Angliei în India și a cucerit 2 oceane.

" O democrație fără conducători ,este o anarhie bolnavă "

Învățământul superior este mai necesar decât cel primar

El trebuie să dea "conducători adevărați" .

Uitați-vă la noi, pe banca ministerială, dacă avem unul , el stă la Saint Moritz !

"Toată gama învățământului este de o strictă și imperativă nevoie și cifrele contabile nu ne pot schimba convingerile .

Vorbește cu admirație de **Spiru Haret** , care a creat "**mistica apostolatului** "

La primul congres al profesorilor și învățătorilor , în România Întregită ,

(Guv.I.Brătianu , dr.Angelescu) în discursul său,

Brătianu a spus că dacă **tăranului i s-a dat pământ și vot universal,**

învățătorilor și profesorilor le revenea misiunea să facă din România un stat civilizat !

... Vorbea **IPSS Miron Cristea** despre nepotul lui ...ciobanul cu oițele...
de fata cu diplomă în filozofie ...

"Frumusețea artistică a viziunii Patriarhului , încălzită de un sentiment național,
mie mi-a sugerat diferite idei. [...] Vedeți , d-lor, tocmai autoritatea acestui glas înalt
în Senatul țării, talentul sugestiv și impresionant al persoanei care a spus aceste cuvinte
[...] poate să sugereze unora că

viața nu este un zbcium, ci este o odihnă idilică și pastorală,
ca a ciobanului care cântă din fluer, în urma oilor, când le mână la stână."

Botez /

" **Nu, dlor, viața este un zbcium ;** și alături de fotografia ce ar fi scos-o IPSS patriarhul ,
eu mi-aș fi amintit ilustrațiunea în care **Picard** spintecă văzduhul spre cer,
în care **avioanele** flutură pri aer, și în care **radioul** străbate imensitatea."

" **Viața nu este odihnă , este muncă , este cultură** în cel mai mare grad,
chiar lăcomie de cultură, **dacă noi voim să trăim într-o țară civilizată.**[....]

Un economist englez spunea că **am intrat în epoca "abolition of space" -**
abolirea spațiului [...] nu uitați că , și de acolo de unde ne vine primejdia ,
de **la R ășărit ... țăranul s-a suit pe tractor** și, în locul fluerului de la stână,
se aude șuerul uzinelor " ...

IBotez / 22 febr'33

▣ **Țăran civilizat**

În această epocă grea, " nu trebuie să ne descurajăm" și " să renunțăm la potențarea culturii
noastre " , cu toate sacrificiile .**Numai în cultura adevărată stă toată scăparea .**

Să nu cumva să ne convingem **să dăm înapoi, să negăm toate achizițiile civilizației.** "

Suntem un popor de țărani , **dar nu doresc " stat țărănesc " .**

Doresc ca această "ipostază de țăran" -fără cultură, cu casă fără dușumea,
care nu consumă pâine, zahăr și săpun - **să dispară "**

Să vad **un țăran bogat, un țăran căruia îi place să citească [...]**

care să aibă un nivel ca **fermierul din Occident "** (**aplauze la PNL**)

I.Botez / 22 febr.'33

▣ **România - stat civilizat**

▣ **Școală avansată**

▣ **Patrimoniul moral -cultural**

În privința celor spirituale și materiale, citează cuvintele unui mare prim-ministru englez ,
într-o dezbateră despre sacrificiile pentru cultură, în Parlamentul englez :

< Dacă istoria ar pune Anglia în dilemă să renunțe la Shakespeares sau la colonii ,
ar renunța, de sigur, la colonii . > Este o butadă cu adânc înțeles !

Dar la noi, **ce învățământ pregătim țării**

cu învățători în mizerie, cu profesori secundari cu 4500 pe lună ;

cu angajați universitari cu 8.000 și profesori universitari cu 10.000 ?!

Ce " avânt apostolic " pot să aibă acești "preoți ai culturii " ,

cu " sentimentul nedreptății " în suflet ?

D.ministru Gusti mi-a spus că **se va adresa armatei, bisericii ...**

pentru "apostolat " ! Să vedem dacă va izbuti !

Ar fi bine să compensăm bugetul cu apostolia !"

"**Dacă o țară are pretențiunea să rămână în istorie ,**

nu se poate dispensa, pentru nici un motiv, de cultură.

O țară nu este numai un patrimoniu geografic ,

o țară este un patrimoniu moral și cultural .

Nu se poate să fim mulțumiți numai cu pâine !

Nici Sfânta Scriptură nu ne zice să ne mulțumim numai cu pâine !

Cu oameni mizeri , cu oameni umiliți [...]

ofensați că nu li s-au dat drepturile care le au după legile actuale "

N-am nimic cu **dl Madgearu** , dar vreau **să trezesc dureros în el omul de stat patriot**,

care a vorbit la Stresa în numele României , **să-și dea seama**

că se face ciocul culturii românești " (aplauze la PNL)

Al.Lapedatu / 22 febr.'33

▣ **Dreptate corpului didactic !**

Ca profesor și reprezentant al corpului profesorilor universitari din Cluj,

se solidarizează cu totul cu **revendicările corpului didactic din această țară...**

Să se facă dreptate acestui corp didactic,

care rămâne la "baza a toată cultura și propășirea statului român " !

NNSăveanu, I.Botez , Al.Lapedatu / 22 febr.'33

---

c.) Adunările profesionale ale PNL, I-V , mart-apr.1933

I. Agricultură II. Industrie, Muncă , Transporturi III.Finanțe, Comerț, Cooperatie

IV. Școala , Biserica , Cultura V. Armata ,Minorități, Politica externă

[**LD** : Adunările profesionale PNL se țineau în paralel cu sesiunea parlamentară a PNȚ.

Așa se face că, în aceeași zi, existau parcă **două scene politice paralele** ,

în care ,**la aceleași probleme , soluțiile erau diferite .**

Coroborează , dacă poți , această dualitate.

Această elaborare a unui **Program de guvernare** , poate constitui **un model**

pentru **orice partid de opoziție care revendică puterea .**

El a fost dublat de **minuțioase măsuri organizatorice**, de **ample adunări provinciale .**

Laboratorul lor : **Cercul de studii liberale.**

Adunările profesionale au întrunit **specialiștii** din toată țara , din toate domeniile ,

conducători de organizații locale, foști miniștri, tineret în plină afirmare ,

"elita liberală " pe care PNL putea conta .

Au avut caracter de lucru, s-au desfășurat pe bază de **Rapoarte, dezbateri, opinii, Motiuni** ,
ele urmând să devie părți constitutive ale **Programului .**

Era **locul de întâlnire dintre omul politic național** (care explica doctrina și programul de

guvernare) , **frunții județelor, provinciilor** (care exprimau dezideratele locale)

și **specialistul, tehnicianul** (care confirma sau respingea soluțiile) .

În absența acestei **triade umane** - om politic , reprezentant , specialist -

un partid politic nu ar trebui să aspire la guvernare.

Și fără **revizuirea , reactualizarea , programului de guvernare** , nici într-un caz.

Este o mare deosebire dintre aceste consfătuiri și... propaganda electorală

(care urmează să preia mesajele) : din seriozitatea și sinceritatea lor,

va rezulta **caracterul realist sau demagogic** al unui partid.

Vezi obligatoriu la **fișier PNL-Duca .**

"Universul " publică lucrările , în întregime , motivând :

" Într-o vreme când economicul a căpătat o importanță exagerată, față de politic,

armonizarea într-un program de partid a intereselor contradictorii

ale diferitelor categorii de producători, **este o operă** care duce

spre **restabilirea unui echilibru social** , necesar și dorit."

Cele 5 adunări profesionale :

I. Agricultură ; [**LD** : din păcate, lipsă din documentație !]

II. Industrie , muncă , transporturi(13 mart.)

IGDuca : Doctrina PNL : Locul industriei ; Stilul de lucru : partid- producători ;

leftenirea produselor industriale ; Industria mare / industria mică ;

Transporturile ;Industria – Munca ;

Dinu Brătianu : Rolul și locul industriei ; Anti- industrialismul primitiv al PNȚ ;

Stat agrar ? Industrie complementară , protecționism ; Cerințele industriei ;

A B C –ul industriei ; Contribuția industriei la venitul național ;

Politica „târâncopului” lui Madgearu ; Programul și intențiile PNL ;

ing.C.Orghidan : **Raport : Problema industrială** ; Propaganda și confuziile țărăniste ;

Înzestrarea apărării naționale ; Industria metalurgică ;

Contribuția industriei la export / import ;Rezolvarea problemei industriei

D.Mociorniță :_Necesitățile industriei ; Greșelile politicii PNȚ ;

ing.Aurel Rășcanu : Naționalizarea muncii în industrie ;

M. G.Constantinescu : Politica greșită a PNȚ ; Opera de salvare a PNL

I.Arapu : **Raport : Meseriile și mica industrie** ; Dezinteresul guvernărilor PNȚ

ing.dr.C.Motaș : Factorii de energie ; Greșeli în politica PNȚ ;

Valorificarea bogățiilor miniere de cărbuni, petrol, gaze naturale și a căderilor de apă ;

Al.C.Georgiade : Zăcămintele miniere ;

Tacred Constantinescu :_Meritele PNL ; Opera de distrugere a PNȚ ;

Barbu Dumitrescu : **Raport : Problema muncii** ; Greșelile politicii PNȚ

ing.Teodoreanu :_Problema șomajului intelectual ;

Dnii Safta și Calciu : Doleanțele muncitorimii ;

ing.N.Teodorescu :**Raport :Transporturile** ;

ing.Agripa Ionescu :_Importanța navigației fluviale și maritime ;

Pamfil-Chișinău : Transporturile din Basarabia.

Tașcu Pucerea : Comunicațiile în Dobrogea ;

dr. I. Costinescu : transportul rutier ;rețeaua drumurilor ;

IGDuca : **Cuvânt de încheiere**

III .Finanțe , comerț și cooperatie(19 martie '33)

IGDuca : degrevări fiscale ; încetarea măsurilor legislative și administrative ;

scăderea prețurilor și ieftinirea traiului ; Menținerea stabilizării monetare ;

Dinu Brătianu : _Importanța capitalului ; stabilizarea ;

greșeli PNȚ :_deprecierea monedei ; majorarea prețurilor ;

prof.Constant Georgescu :**Raport asupra finanțelor** ;

Politica financiară a PNL; politica miniștrilor de Finanțe ai PNL Ion Brătianu, Dimitrie Sturdza,

Gogu Cantacuzino, Emil Costinescu, Vintilă Brătianu ;

Conceptia PNL privind impozitele ;_A. Impozitele directe ;

Politica fiscală a guvernelor după 1926: **Averescu, Maniu, Iorga, Vaida**

B. Impozitele indirecte ;**Guvernele PNT, Iorga, PNT** - impozitele indirecte ;

C.Veniturile domeniilor și întreprinderilor Statului ;_D. Impozitele și taxele locale ;

Politica PNȚ - impozite locale ; Sarcini de viitor – finanțele locale ;

Cristu Simionescu :_Politica bugetară PNL PNȚ ; Bugetul echilibrat ;

Bugetele PNȚ ; Bugetul pe 1933 / 1934 ?

Al.P.Necșești : realism și rezponsabilitate ;

prof. G.Leon : **Raport : Finanțele private** ; Politica bancară a PNȚ ;

Victor Antonescu : **Moțiune : Finanțele**

M.Oromolu : **Raport : Problema conversiunii** ;

M.Negură :**Raport : Problema cooperatiei**

Gh.Tătărescu : **Moțiunea : Cooperatia** .

IV . Școală , Biserica , Cultura ,26 mart.'33

G.N.Costescu : **Raport : Învățământul primar** ;

Nic.I.Russu : **Raport : Învățământul particular și minoritar.**

V.Candrea :Situția școlii românești în Ardeal ;

Prof.Dragomir Hurmuzescu : Învățământul universitar românesc ;

prof.C.Stoicescu (Fac.drept-Bucur) : Învățământul superior

prof.Marmeliuc (Cernăuți) : Învățământul superior

I.Pillat : **Raport : Problema culturală** ; Congres PNL (1930)- Moțiunea ;

Politica culturală a PNȚ ; Programul cultural PNL :

IGDuca : **Culte.Biserica** ; Politica PNȚ : cultele ;

V-a .Armata , Minorități ,Politica externă ,10 apr.'33

[LD : Este cu 3 zile înainte închiderii sesiunii parlamentare PNȚ .
Este în aceeași zi cu lansarea Programului de guvernare PNA-Goga .

PNL și-a pus la punct întreg programul de guvernare ,
și a lansat campania de răsturnare a guvernului PNȚ]

IGDuca : Importanța adunărilor profesionale ; Minoritățile ; Armata ; Politica externă ;

Valeriu Roman Raport : **Probleme minoritare** ;

Șerbescu : Minoritățile și revizionismul ;

Dna Glogoveanu : Femeile și minoritățile ;

I.Nistor (ex ministru) : **Moțiunea -Problema minorităților**

gral Măldărescu Raport : **Armata**

gral Gh.Ștefănescu , gral Munteanu,Gral Cioc : **Armata**

I.Inculeț : **Politica externă** ; Controlul străin ; Revizionismul ;

I.Plessia , Ștefan I.Pleșoianu : **Liga Națiunilor**

Eugen Titeanu Raport : **Serviciul de Informații și propagandă** ;

George Fotino : Liga Națiunilor și România .

Laurențiu Onea : Rolul PNL în întregirea neamului ; Scrisoarea lui **Ion ICBrătianu** .

către Consiliul Național din Arad (Iași, joi, 1/ 14 noiembrie 1918)

CCBrătianu : **Moțiune -Politica externă**

IGDuca : **Cuvânt de închidere.Telegrama trimisă Regelui.**

PNL năzuiește să studieze toate mijloacele necesare ca să poată corespunde apelului țării.

Reamintește că, pe când celelate partide distrug, **PNL creiază.**

Astăzi putem spune că ,chiar actualul guvern pălăvrăgește și distruge,

pe cînd **partidul liberal muncește și se pregătește.**[-----]

„Încheind astăzi ciclul adunărilor sale profesionale ,

partidul național-liberal ține să exprime încă odată , prin mine, MAJESTĂȚII VOASTRE ,

simțămintele sale de lealitate și de adânc devotament .Duca”

Sfârșit Adunărilor profesionale PNL / mart-apr'33

---

d.) PNL : declarații , opinii, poziții, în Parlament , mart.- aprilie 1933

/ **V.Iamandi** , poziția față de LANC , ACCuza , hitlerism, 15 mart.'33

/ **Victor Slăvescu , CIBrătianu** , pe marginea bugetului, 17, 21 mart.'33

/ **Ștefan C.Ion** , senator, modificări la Legea Cooperației, 28 mart.'32

Preocupările PNL pentru cooperația satească ; evoluție 1916-1928 ;

Critica politicii PNȚ ; critica lui Mladenatz

/ **M.Negură , D.Iuca, Dinu Brătianu** , la Conversiune , 9 , 10, 13 apr. '33

/ **GhTătărescu, Vict.Iamandi**, la „Afacerea Skoda” , 10 apr.'33

/ **IGDuca** , contra „Acordului de la Geneva”, 12 apr.'33

e) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai ' 33

Declarațiile **IGDuca** ; Cuvântări : **Const.CIBrătianu, V.P.Sassu** ,

I.Nistor,Al.Lapedatu, C.Angelescu, Aurel Bentoiu.

IGDuca : **PNL și-a făcut datoria ;PNȚ - Problemele țării Situația financiară**

Controlul străin $\square$ Problema economică $\square$ Ordinea publică

Pericolul extremismului de stînga și de dreapta $\square$ Minoritățile

$\square$ Ordinea morală $\square$ Afacerea „ Skoda”

Duca / 14 mai'33

$\square$ Decapitarea lui Maniu „Trebuie să recunosc însă că, în mijlocul acestei opere negative,

PNȚ a făcut și o operă pozitivă : a decapitat pe d.Maniu.

N-am să examinez a cui e vina : a șefului, care la fiecare 6 luni demisiona,

sau a a partidului care la fiecare cotitură mai importantă se desolidariza de el ?
A șefului care în chp nepermis flutura de la Bădăcin drapelul regionalismului și al republicanismului, **sau a partidului** care, în sfârșit, a refuzat să-l mai urmeze pe asemenea căi. Nu o voi face din două considerațiuni : întâi, pentru că nu vreau să mă amestec în viața internă a partidelor. Ele sunt libere să-și aleagă, să-și păstreze și să-și dărâme șefii. Le privește. În al doilea rând, fiindcă **nu știu** până la ce punct putem considera **ca sincere cele petrecute**. **Mentalitatea și practicile PNT** nu sunt , prin tradiție, incompatibile cu duplicitatea jezuitică și , prin urmare, **n-ar fi exclus** ca printre alte inovațiuni , el să fi introdus în viața noastră publică și **sistemul șefiei bicefale , cu un șef pentru guvern - cu alt șef pentru opoziție**. În aceste condițiuni, dacă am vorbit totuși de criza de șefie din PNT, este fiindcă **această criză constituie o nouă dovadă a stării de haos și de destrămare** în care se zbate **partidul care are încă pretenția de a conduce țara**. De altfel , ce jalnic spectacol !
Duca / 14 mai'33

▣ Național –țărăniștii

"Priviți PNT în structura și sub toate laturile lui.
O doctrină pe care , între **demagogia și renegările țărăniște** din vechiul regat și între **regionalismul ardelean clerical și conservator** de peste munți - **nimeni nu o mai poate identifica** și situa precis în configurații politică a României de astăzi. **Principalii făuritori** și apostoli ai partidului, **unul câte unul, au plecat din rândurile lui** : în vechiul regat , **figurile reprezentative** și creatoare ale ideii țărăniște au părăsit partidul : [LD : **Stere, Lupu, Iunian**] iar **în Ardeal, 80% din participanții adunării de la Alba Iulia , sunt în alte partide și în luptă deschisă cu vechiul partid**. Și , pe deasupra tuturor acestora, **o permanentă criză de șefie** din care nu știm încă dacă decapitarea împlinită trebuie considerată ca hotărârea de a pune capăt, unor anumite apucături sau o nouă manoperă pentru prelungirea la guvern a unui regim osândit. **Adevărul este că anul trecut acest regim nu trebuia să vină , iar acum el nu trebuie să mai rămână la guvern**. Prin urmare, **datoria noastră** este astăzi , ca și ieri , să luminăm opinia publică , și **să arătăm factorul constituțional** [LD : **Prima oară când este indicat explicit , Regele !**] **primejdia prelungirii regimului actual** și să nu încetăm lupta , până nu vom obține biruința"
IGDuca / 14 mai'33

▣ Celelalte partide

"În aceste zile , în care **toți nechemații și toți megalomanii revendică puterea pentru ei**, fie-ne îngăduit cel puțin nouă, să nu recurgem la formule cari au devenit patrimoniul tuturor **acelora ce au pierdut simțul proporțiilor sau simțul ridicolului** [**Lupu ? Iunian ?**] - **al preoților altarelor sfărâmate** [**G de F ?**] , **al apostolilor credințelor perimate** [**Grigore Filipescu ?**] , **al victimelor ambițiilor patologice**. [**ACCuza ?**]
Un partid ca al nostru, cu trecutul, cu doctrina, cu programul, cu rădăcinile lui în masele populare și **cu puterea politică și morală** pe care o reprezintă , **luptă cu demnitate** pentru propovăduirea credințelor, **până la izbânda** de care nu-mi e permis să mă îndoiesc."
[LD , **Piatra Neamț, 4 iunie 2002: Nu am nici un dubiu că toate manifestările, toate gesturile, toate cuvintele ce se rosteau atunci erau adresate lui... Carol !** **Că „decapitarea” lui Maniu** fusese un **semnal alarmant** pentru **deteriorarea relației Rege – Parlament – partide- șefii de partid !** **Că PNL, Duca, se luau la trântă , nu cu PNT și Maniu ci.... cu MSR și camarila !** **Că asasinarea lui Duca va fi, moralmente , a doua „decapitare” săvârșită,** de data asta și la propriu , **verigă** ce se va adăuga **lanțului cu care Carol al II-lea va zăgruma sistemul democratic pluralist în România**.
Restul este .... regie , balet politic, pe o scenă , din nenorocire, reală .
Simt nevoia de a strânge firele din ceea ce s-a chemat

țesătura pe care s-a urzit destinul României Întregite.

Cred că ar fi o speculație ... dacă aş pune-o pe seama „modei politice” ...

proaspăt marcate prin victoria lui Hitler în Germania.

Simplu sau nu simplu simptom al crizei sistemului democratic !?]

Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33

▣ **PNL - partid loial șefului său.**

După luminoasa cuvântare a lui Duca, i-au rămas puține de spus.

Vorbește , totuși, **în semn de solidaritate.**

Destrămarea PNT , determină pe unii să considere că este **un fenomen simptomatic**

ce se va manifesta și la alte partide.Nu împărtășește această părere.

” **PNT avea un șef care nu era legat de partidul său ,**

după cum **partidul n-a avut și nu are un program.”**

D.Duca a arătat greșelile d-lui Maniu .

În cazul acesta , **șeful decapitat și-a meritat soarta:**

nici el , nici partidul nu au avut încredere unul în altul.

”Dar un partid ca al nostru , poate el cădea în aceeași soartă

ca **această strânsură politicianistă ?**

”**Nu. Aceasta nu se va întâmpla cu noi.**

Totuși **trebuie să afirmăm aceasta în țară,**

pentru că țara trece printr-o situație excepțional de gravă.

Restabilirea situației politice , a crizei morale, a crizei economice ,

a dezordinii și crizei financiare **depind de prestigiul partidului național liberal.**

Acest prestigiu este reprezentat **printr-un drapel.**

Drapelul nostru este șeful nostru.

Dacă nu se va ști de toți că **noi suntem soldați devotați care ne urmăm șeful,**

că **nu putem admite să ni se ceară vreo schimabare în organizația noastră,**

că **noi suntem stăpâni pe noi ;**

dacă nu se va ști aceasta , nu vom avea autoritatea morală și nici prestigiul necesar unui

partid mare și puternic de guvernământ.

Țara trebuie să cunoască **devotamentul nostru nețărnut pentru șef.**

Trebuie să se știe că **partidul nostru este unul și indivizibil,**

că **șeful nostru este autoritatea supremă a partidului nostru ,**

și că **vom merge înainte , având în cap pe d.Duca .”**

Vasile Sassu / 14 mai'33

▣ **Regimul național-țărănist.**

„ **Că țara trăește zile grele ,** turbure, plină de suferinți și de umilințe ,

de anomalii și de primejdii , **e o axiomă.**

Că la această situație îngrijorătoare a contribuit , în chipul cel mai determinant ,

regimul național-țărănist care ne guvernează, **e o a doua axiomă.**

Într-adevăr , **regimul național-țărănist are tristul merit** de a fi generalizat mizeria și desnădejdea.

Iar **partizanii acestui regim** au cinicul privilegiu , ei în mijlocul acestei lumi desnădăjduite,

să trăiască mai bine ca oricând, formând **o insulă a desfrâului,** sfidătoare,

în mijlocul unei mări imense agitate și frământate.

Sub acest **regim prielnic tuturor rățăcirilor,** sarcinile fiecăruia s-au înmulțit,

au sporit partidele, s-a anarhizat spiritul țării, a crescut enorm numărul milionarilor noi fără muncă, azi când munca e hrană

.Se pulverizează forțele politice și se înmulțesc forțele anarhice.

Au scăzut caracterele. Au slăbit rezistențele înăuntru.

Iar **afară dușmanii ridică semeț capul.** Iată situația.[.....]

▣ **Deslegarea constituțională : Regele !**

PNȚ, „ Lipsit de voința țării , de voința națională, **trăește numai din grația regală.**
Iată adevărul, iată punctul delicat și nevralgic, în jurul căruia se desfășoară tragedia situației politice. Ce-i de făcut ? Suntem într-un impas. Cum ieșim din el ? Răspunsul e simplu :
Întrucât când, **după Constituție, Suveranul singur are prerogativă,**
când un guvern devine un guvern de primejdie națională,
atunci **Suveranul trebuie să facă uz de prerogativa Sa și să dizolve Parlamentul** care mai susține acest regim pentru considerațiune de exploatare pe cari toți le cunoaștem .
Da, **țara întreagă să facă un apel , plin de respect și de demnitate ,factorului constituțional ,** ca printr-un **decret regal să pună capăt primejdiei și să libereze națiunea de sub povara și canonul regimului nefast.”** [-----]
VPSassu /

▣ **Tradiția regalistă, a PNL**

„ Dignitate ? Nu se pot recolta succese fără demnitate.
Dignitate și față de factorul constituțional de jos [națiunea] , și față de factorul constituțional de sus, față de Suveran, pe care **nu-l mistificăm și pe care nu-l șantajăm.**
Suntem democrați, dar regaliști.
Noi apărăm deopotrivă și libertatea poporului și strălucirea Coroanei.
Numai pe acordul acestor doi factori putem sluji țara.
Să nu-i cerșim puterea , ca să întărim - cum fac alții - un partid nevolnic.
Să revendicăm puterea ca , printr-un partid tare, să slujim Coroana și Națiunea.”
[-----]

I.Nistor / 14 mai'33 ▣ **Bucovina solidară**
Al.Lapedatu ▣ **Ardealul solidar**
dr.C.Angelescu / ▣ **Vechiul Regat solidar**
Aurelian Benteoiu / ▣ **Generația tânără solidară !**
NNSăveanu / ▣ **Puterea pentru PNL !**
Ședința PNL / 14 mai'33

---

f) Ședința Delegației Permanente a PNL, 5 iul.'33 [Vezi fișier PNL-1](#)

Expunerea lui **IGDuca**(„ Universul” , an 50, nr.181, 6 iul.'33)

▣ **Agravarea situației financiare**

[-----]
De la **întrunirile** pe care partidul nostru le-a ținut în ziua de **4 iunie** în întreaga țară și **la care s-a denunțat primejdia ce o reprezintă continuarea guvernării actuale ,** **situațiunea s-a agravat foarte mult.** [-----]

▣ **Distrugerea armăturii economice.**

[-----]
„ Sub un regim de fiscalitate excesivă, de vitregie legislativă și de permanentă nesiguranță , **economia națională nu poate să renască ,** ci dimpotrivă se luptă la fiecare pas cu greutate din ce în ce mai mari și cu o desnădejde , din nenorocire , pe deplin întemeiată .[-----]

▣ **Criza morală . Curentele extremiste .**

„ Cât privește criza morală, ea este mai acută decât oricând.
Regimul tuturor concesiunilor, al tuturor ilegalităților și al tuturor abuzurilor,

continuă să sfideze morala unei țări însetată de dreptate și de cinste.
Nevoia sancțiunilor răsună de la un capăt la altul al țării.
La umbra crizei financiare , economice și morale, în mijlocul căreia ne zbatem,
nu e de mirare că **toate curențele extremiste găsesc teren prielnic**
pentru **acțiunile lor de destrămare a vieții sociale și de turburare a vieții publice.**
Asemenea curente nu se pot combate decât
printr-o **politică de construcțiune și printr-o nediscutată autoritate morală.**
Regimul actual , care timp de 4 ani , n-a făcut decât operă negativă și de distrugere,
nu poate fi guvernul salvării și al reconstrucției naționale.
Regimul risipei și al ilegalităților nu poate avea autoritatea morală
să stăvilească pornirile anarhice , să reîntroneze pacea socială și
să readucă disciplina în sufletele atât de tulburate ale țării." [-----]

IGDuca / 5 iul'33

▣ PNL continuă lupta de răsturnare

„Față de această neîncetată agravare a situației, **nu pot fi vacanțe pentru organizațiile partidului liberal.** Datoria acestor organizații le impune **să continue fără încetare și fără cruțare lupta cea mare** pe care partidul nostru a întreprins-o pentru mântuirea țării și **pentru reluarea operei de consolidare a României întregite** , întreruptă în ultimii ani.
(**aplauze puternice**) **Cer , deci, tuturor organizațiilor și tuturor prietenilor să nu cruțe nici o efortare pentru ca, în cursul acestei veri , lupta să fie dusă cu toată hotărârea și în toate structurile sociale.**
Șefii de organizații județene , șefii de sectoare, șefii de organizații comunale trebuie **să ție veșnic trează conștiința publică** în privința primejdiei pe care o reprezintă regimul actual , și **să arate cetățenilor de la sate și de la orașe** , atât de nemulțumiți și atât de îngrijorați de starea actuală de lucruri , **că încerderea lor în partidul liberal este întemeiată** și că acest partid va ști să-și facă datoria și va corespunde pe deplin nădejzilor pe care țara și le-a pus în el. (**aplauze puternice**)

IGDuca / 5 iul.'33

▣ Tăria PNL

▣ Crezul lui Duca

„ Într-adevăr, numai PNL , cu rădăcinile lui în țară, cu experiența și cu autoritatea lui, poate restabili situația țării, astăzi atât de grav compromisă.
Despre programul nostru nu mai e nevoie să insistăm.
Avem, și avem cu mândrie pretenția că nici un alt partid politic n-a fost în măsură să formuleze mai precis și mai cu deamănuntul **programul și soluțiunile** cu privire la toate problemele și nevoile la ordinea zilei , decât partidul liberal.
Lucrările și concluziunile **adunărilor noastre profesionale** sunt mărturia vie și justificarea temeinică a acestor afirmații.
Cât despre **intrigile și pretențiile adversarilor noștri** , dați-mi voie să fiu laconic.
Intrigile lor **le disprețuiesc** , iar la pretențiile lor, **surâd.**
Și unele și altele sunt dovada slăbiciunii lor.
În drumul lui spre marile înfăptuiri de mâine, și în înaltele lui preocupări pentru stat și pentru neam, **partidul liberal nu are vremea să se oprească nici la intrigile unora, nici la pretențiile altora**(**aplauze prelungite**)
„**De doi ani și jumătate** de când am onoarea să conduc destinele partidului , m-ați înconjurat dvs.**membrii delegațiunii permanente , precum și întreg partidul, cu o încredere și cu un devotament** pentru care țin să vă exprim încă odată **via mea grațitudine.** (**aplauze prelungite**)
Știu că mă susțineți cu aceeași însuflețire **în lupta** pe cât de mare , pe atât de grea, pe care **o purtăm împreună** și văd în această **desăvârșită și permanentă comunitate**

de **gândire și de simțăminte dintre dvs și mine**, cea mai sigură **chezășie a izbândeii depline și strălucite ce va încununa truda , sforțările și jertfele noastre”** (**aplauze entuziasmate**)

Delegația Permanentă PNL / 5 iul.'33

▫ Comunicat

După expunerea lui IGDuca și discuțiile urmate ,

Delegația Permanentă a votat în unanimitate următoarea **hotărâre**:

” **Delegațiunea permanentă** , ascultând expunerile președintelui și debaterile ce au urmat asupra situațiunii politice , constată că **de la marile adunări județene de la 4 iunie , situațiunea s-a agravat** , punând tot mai mult în primejdie interesele vitale ale țării.

”În consecință, **delegațiunea permanentă , în deplin acord cu președintele ei, hotărăște în unanimitate că lupta începută în interesul superior al Țării și al Coroanei, trebuie să fie continuată** cu toată energia **până la izbânda deplină.**

Și să se dea **tuturor organizațiunilor județene instrucțiunile necesare** în acest scop.

„D.Duca a adresat un apel către toate organizațiile partidului ca să activeze cu toată puterea în timpul vacanțelor.

Totdeodată, d-sa a ținut să repete încă o dată,

desaprobarea sa hotărâtă ca și a **întregii delegațiuni,**

față de acțiunea acelor membri ai partidului

cari au încercat să formeze și să-i întrețină o atmosferă de suspiciune

împotriva unor fruntași cari au adus și aduc servicii însemnate și cu care partidul se mândrește.

Asemenea acțiuni **sunt în contradicție cu tradiția și disciplina partidului,**

și vor găsi pe viitor **cele mai severe sancțiuni.** [-----]

În mijlocul celei mai cordiale însuflețiri , ședința a fost ridicată ,

stabilindu-se că următoarea, pe luna august, să aibă loc la Măldărești .

PNL / 5 iul.'33

---

g) Întrevederea IGDuca - Dinu Brătianu , 1? 2? Aug.'33

(BCS, Fd.Saint-Georges, Pch.XLV, ds. 4 : „Lupta” , nr.3528, 2 aug.'33)

Delegația permanentă a PNL a fost convocată la Măldărești, pentru **15 august.**

După întrevederea Duca - Dinu Brătianu , convocarea are o semnificație aparte.

Cercurile liberale vorbesc de aplanarea conflictelor.

Delegația Permanentă a fost convocată pentru **necesitatea verificării fidelității lor ,**

și **pentru a risipi impresiile opiniei publice.**

Diferențele Angelescu – Victor Antonescu -N.Săveanu

au împiedicat mult hotărârile de ordin programatic.

De asemenea, Delegația Permanentă trebuia să discute **Programul partidului .**

Întrevederea Duca –Dinu Brătianu a avut ca efect următoarele hotărâri :

- 1) Menținerea stabilității monetare ;
  - 2) Menținerea regimului contingentării ;
  - 3) Măsuri pentru reînvierea creditului ;
  - 4) Valorificarea cerealelor prin prețuri minimale.
- Programul liberal nu conține decât „menținerea” .

---

h) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33

(**Universul**, nr.214, 8 aug.'33)

Duminecă s-a ținut la **Poiana** o mare întrunire a delegațiilor

organizațiilor național-liberale din jud.Gorj. Vezi fișier PNL-1

Tătărescu / 8 aug.'33

▫ Eșecul regimului PNT

"Regimul național-țărănist și-a verificat , într-un an de guvernare, neputința ; echipele sale de lucru și-au făcut pe deplin proba. Probă negativă , probă dăunătoare. Țara crede astăzi – o spune tare în toate manifestările ei - țara crede că proba și experiența au durat prea mult. Țara cere ca guvernul să plece.[-----]
Nu cei care au strigat < printr-alții ! > , pot zice azi < prin noi înșine! > .
[Tătărescu](#) / 7 aug.'33

▣ **Guvernul trebuie să plece !**

▣ **PNL cere puterea !**

" Guvernul trebuie să plece.

Și de nu va putea să se hotărască singur să plece - ei bine, **îi vom ajuta noi să plece.**

Suntem conștienți că **scăparea atîrnă numai de hotărîrile și de acțiunea partidului național-liberal**, și de aceea, în ceasul acesta ,

în care **țara e cutureată de solii atător religii noi-**

încrezători în bunul simț al maselor , noi ne pregătim în liniște pentru îndeplinirea supremei datorii
Suprema datorie !

A mai tolera permanentizarea situației de astăzi ,

ar fi să ne transformăm în complicii acelora cari, conștient sau inconștient,
împiedică și periclitează consolidarea statului nostru.

Marile răspunderi ce avem față de viitorul țării, ne împiedică să jucăm acest rol.

De aceea **suntem astăzi în ajunul unei importante hotărâri.**

Nu e în căderea mea să le anunț ; **șeful partidului însuș le va comunica la timp țării.**

Ceea ce vă pot să vă spun de pe acum, este că **vom porni o ultimă ofensivă**,

care va fi dusă **fără cruțare și fără răgaz** și care nu se va sfârși decât odată cu normalizarea
vieții noastre politice , prin **atingerea celor două țeluri** ce formează obiectivul acțiunii noastre :

plecarea regimului național-țărănist și venirea la cârmă a partidului național-liberal.

[Tătărescu](#) / 7 aug.'33

▣ **Țara e cu noi.**

▣ **Alegerile locale**

[-----]

În ultima consultare, cu caracter general – **alegerile județene și comunale** - am obținut
mai multe voturi decât decât toate celelate partide de opoziție la un loc.

Suntem , înainte de toate, **realitatea electorală care a triumfat**

împotriva tuturor atacurilor și a tuturor coalițiilor și adversarilor ;

și suntem și instrumentul de realizare istorică , prin care s-au săvârșit toate actele care au
închegat România de azi. [.....] Vom împlini porunca țării !

Să ne pregătim deci de de luptă și să ne pregătim de guvernarea de mâine !

[Tătărescu](#) / 7 aug' 33

▣ **Spulberarea unei „legende”**

▣ **IGDuca –șef al PNL**

[LD : atenție LD ! în ajunul venirii la guvern, din diverse motive, IGDuca concentrase asupra sa
ura , adversitatea , tuturor forțelor politice ale țării : **Carol** (pentru că...) ;

camarila palatului (pentru că.....) **PNT** (pentru că ...) **Maniu, Vaida** (pentru că ...)

Garda de Fier (pentru că ...) , alte formațiuni extremiste de **stînga și dreapta** (pentru că...)

PNL – Gh.Brătianu (pentru că ...) și , iată, are **adversari și în propriul partid** (pentru că .....)

La toți, fără să am dovezi, dar cunoscîndu-i evoluțiile ulterioare și caracterul,

eu adaog și pe **Gh.Tătărescu** de duplicitate.

Va trebui să fac o conexiune și o analiză lucidă asupra atâtor adversități , să descopăr ...

care au fost, dacă au fost, și greșelile lui IGDuca .]

„Vorbindu- vă despre această guvernare , voiesc să pun definitiv capăt unei legende creiată și popularizată de adversarii noștri. S-a spus că venirea noastră la guvern s-ar face odată cu anumite schimbări în conducerea actuală a partidului , și s-a mai adăugat , că unii fruntași ar fi pregătiți să-și dea consimțământul pentru asemenea schimbări.
Nu vă indignați , ci râdeți !

Autorii unor asemenea „ combinații” nu cunosc nici partidul național-liberal , și nici resorturile suflatești , cari animă pe fruntașii noștri.Nu cunosc partidul !
„ **Partidul național-liberal nu este** o reprezentanță de interese trecătoare , o tarabă de târguială, o firmă de speculă în slujba intereselor , ambițiilor sau a veleităților personale și nici o armată de condotieri , în care șefii se schimbă în funcție de prada care trebuie cucerită; **Partidul național-liberal este expresia politică superioară și permanentă a conștiinței cetățenești** a acestui neam , **organismul cel mai de seamă** , prin care se face posibilă guvernarea țării , prin **elitele ei de muncă și de cugetare** .
„ În acest partid , **alegerea șefului** nu este un act de tranacție, ci **îndeplinirea unui rit solemn** , prin care **se aduce la locul de cinste și de mare răspundere individualitatea** desemnată , prin jocul liber al selecțiunii, ca **cea mai capabilă**, reprezentând **sumumul de merit și maximul de utilitate.**
„**Șeful** – sunt năzuințele , aspirațiile și forțele de realizare ale partidului , făcute om.
În PNL , **șeful e un principiu** ; iar **proclamarea șefului nu este actul de înregistrare ocultă și rușinoasă** , obținut prin calcul și aventură , ci **izbucnirea sărbătorească și tumultoasă** a simțămintelor de **recunoaștere și de încredere** , afirmată de însăși conștiința partidului.
Așa au fost ridicăți , la locul de răspundere și de jertfă , **Ion C.Brătianu, Dimitrie Sturdza, Ion IC Brătianu, Vintilă Brătianu ;**
asa a fost proclamat șef IGDuca , în care **conștiința a trei generații** a recunoscut pe unul din **cele mai reușite și mai strălucite exemplare de conducător**, și care , prin **însușirile, puterea de muncă, prin experiența și pregătirea îndelungată** , poate singur face față răspunderilor de **șef al partidului, azi, și de șef al guvernului , mâine.**
Așa vor fi aleși oricând șefii , în partidul național-liberal, atât timp cât va dăinui acest partid.”
Tătărescu / 7 aug.'33

[**LD: să-i dai această declarație la 1938, când a consimțit ca Regele Carol să scoată partidele în afara legii, instaurînd dictatura personală, și când, printre cei ce au susținut formula, „ spurcându-și viitorul „ a fost și G.Tătărescu]**

„ Dacă prin imposibil , să zicem într-un acces de nebunie colectivă , **conducătorii partidului ar consimți** vreodată să voiască să uite aceste mari tradiții , ziua aceasta ar fi o zi istorică , căci **ar fi ziua începutului lichidării partidului și începutul agoniei sale.** Puteți însă să fiți liniștiți ; **cel puțin generațiile noastre nu vor trăi asemenea zi.**
Adversarii noștri nu cunosc nici tradițiile nici tradițiile și disciplina de fier a partidului nostru, și **nici oamenii**. Nu ne cunosc oamenii căci **nu există** , o știți bine, în rândurile noastre , **bătrân care să-și renege trecutul, și nici tânăr care să-și spurce viitorul** prin acceptarea, fie și a unei discuții, **ce ar avea de obiect tranzacții referitoare** la rânduirea în conducerea partidului național-liberal.
Nu, duhurile fanarului, nu plutesc printre rândurile noastre.
Călcați deci și striviți aceste legende otrăvite , material infect al unei propagande , și pregătiți-vă pentru ceasul marilor răspunderi ,
Tătărescu / 7 aug.'33

▣ **Guvernul de mâine.**

▣ **Ultimul guvern al democrației parlamentare .**

”Azi toate drumurile sunt netezite ; iar greutățile și amenințările , care sporesc în fiecare zi, vorbesc cu glas poruncitor.Guvernul de mâine va avea de îndeplinit o misiune istorică : refacerea unei țări ruinate , amenințată de forțele destrămării și ale anarhiei.
„ Guvernul de mâine va avea de îndeplinit o misiune istorică:

refacerea unei țări ruinate , amenințată de forțele destrămării și anarhiei.

[**LD : dă profetia care urmează , la pierderea alegerilor din 1937**]

Dacă guvernul acesta nu-și va putea îndeplini misiunea, **dacă** nu va putea readuce încrederea generală și **dacă** nu va putea tămădui relele cari exasperează astăzi masele – va fi ultimul guvern al democrației parlamentare și române și , după el, va rămâne deschisă calea tuturor aventurilor și tuturor rătăcirilor.

„ În fața unor asemenea grave eventualități, țara are dreptul să creadă astăzi , că **seria formulelor de experiență este încheiată cu ultimul guvern Vaida Voevod**, și că guvernul de mâine , pe care îl voi numi de pe acum „**guvernul ultimei nădejdi** ” , nu poate fi decât **un guvern național-liberal , prezidat de șeful nostru , I.G.Duca** , stăpân pe toate posturile de comandă, putând astfel să realizeze în deplină libertate programul său de salvare „ Pentru a deschide grabnic calea unui asemenea guvern, vă vom chema în scurt timp la lupta hotărâtoare. Pregătiți-vă armele și pregătiți-vă sufletele !”

Gh.Tătărescu / 7 aug.'33

---

i.) **Duca, Tătărescu, Circulară , 18 sept.'32**

(BCS, Fd,St,Georges, pach.CCII, ds.2)

1) Întreg aparatul de partid să fie mobilizat pentru asaltul final al răsturnării guvernului PNȚ.

2) Între 8 oct.- 1 nov., **fiecare organizație va ține o mare adunare populară** , la care se va face **procesul de înfierare a guv.PNȚ**

3) Se va organiza **la București , o manifestare grandioasă , la 15 nov.**

---

j) **Victor Iamandi , 3 sau 4 ? oct.'33** **Vezi fișier PNL-1**

În jurul noului **Program PNL**. Expunerea lui **Victor Iamandi** în CC al PNL

▫ **„Revendicăm răspunderea guvernării .**

Revendicarea aceasta nu este un deziderat platonice, ci o supremă necesitate de stat.

„ **Avem** : o formidabilă **forță politică organizată** ; avem **experiență și autoritate morală** ; ne sprijinim pe **voința imensei majorități a țării** ; avem **încrederea Coroanei** ;

ne simțim în stare să facem față grelei situații a țării;

suntem destul de tari pentru a duce la bun sfârșit sarcina de a salva țara ;

putem limpezi și simplifica politica internă a țării ;

vom urmări fără cruțare stîrpirea extremismului de dreapta sau de stînga -

adevărată otravă a poporului ; **suntem ultima rezervă a democrației și a libertății .**”

Iamandi / 4 oct.'33

▫ **Atăcarea regimului democrat.**

▫ **Atăcarea PNL**

În ultima vreme , sub influența experiențelor din alte țări, !?!? pe care nu e timpul și locul să le judecăm valorile, s-a întreprins **o acerbă campanie împotriva partidelor organizate , încercându-se discredita** lor .

S-a ajuns astfel la **atacul direct împotriva organizației democratice a Statului actual**

preconizându-se în forme confuze și contradictorii ,

doctrine și programe cu așa- zise tendințe inovatorii , care, în fond,

nu sunt decât ascunzișuri ale unor ambiții prin nimic întemeiate sau erezii ideologice cu vădite consecințe dizolvante.”

Prin aceste atacuri a fost vizat , cu precădere , PNL

Iamandi / 4 oct.'33

▫ **Liberalismul**

”**Liberalismul** de astăzi , înfățișând **o îndelungată evoluție politică**,

a părăsit de multă vreme tiparele rigide ale trecutului ,
adaptându-se împrejurărilor mereu schimbate ale vieții sociale.

Ideia liberală ca atare au fost neâncetată în funcțiune, iar forța ei dinamică s-a manifestat ,
întotdeauna , în cadrul larg al dezvoltării tuturor instituțiilor democratice.

”**Liberalismul actual** - pornind de la respectarea integrală a principiului libertății politice și
spirituale- își întinde acțiunea sa cu aceeași eficacitate și în domeniul vieții economice și sociale ,
urmărind înfăptuirea tuturor dezideratelor legitime ale colectivității.”

▣ „Prin noi înșine!”

Prin aplicarea înțeleaptă a aceluia principiu regenerativ sintetizat în formula „ Prin noi înșine”
vom reînvia posibilitatea de producție ale țării , revenind la tradițiile salvatoare ale PNL.

▣ **Generația tânără din PNL**

Este generația de cca 40 de ani. „Ne-am făcut ucenicia prin muncă ; ne-am dovedit devotamentul
prin acțiuni neșovăitoare ; ne-am pregătit cu răbdare , în tăcere, însușindu-ne de la înaintași
experiența , iar din cultură esențialul , pentru a fi la înălțimea vremurilor noi.

Ultimii 15 ani ne-am călit. **Prin noi, PNL și-a creat o temeinică legătură cu prezentul
și viitorul . Va fi solidară cu dl.Duca.** lamandi / 4 oct.'33

---

k) Duca, Tătărescu, Circulară, 21 oct.'32

(BCS, Fd indicat)

Instrucțiuni pentru adunarea PNL de la București.

/ Județele să trimită listele cu participanții ;

/ Ridicarea barierelor prin care vor intra în București ; garnituri CFR speciale;

/ Fiecare organizație își va alcătui o „echipă de poliție, formată din 1 șef și 40 de membri .
care vor asigura ordinea.Vor purta brasarde tricolore cu inițialele PNL.

/ Participanții vor veni încolonați ;

/ Șoferii să aibă acte în regulă , pentru a nu fi șicanați.

/ Hrană pe 3 zile ;

/ Șefii vor veni cu 2 zile înainte;

---

l.)Delegația Permanentă PNL , ședință, 28 oct.'32

(Aceeași sursă)

Prezidează IGDuca : având în vedere că în urma retragerilor , eliminărilor și dizidențelor ivite,
„**majoritatea” parlamentară este sfărâmată.**

Se hotărăște :

1) Parlamentarii PNL nu vor participa la activitatea de legiferare ,

dar vor rămâne în Cameră și Senat, pentru a denunța regimul.

2) Proclamă „**rezistența cetățenească împotriva guvernului”**

3.) **Convoacă Marea Adunare PNL –București , pentru 15 nov.'33**

mart- oct.'33

PNL asaltul spre putere

3.) P Ț- Lupu //PȚD-Stere //PȚR - Gr.Iunian - febr- oct .'33

// a) b) c) d) e) f) // g)

[LD : va trebui să meditezi serios privind **acest curent și corespondența lui**

în partidele politice. În fond , **dispersarea "țăranismului " - ca curent politic - reprezintă :**

/ abandonarea lui de către PNT ?

/ revenirea la origini - după o perioadă de "dezactivare " - la programele inițiale ?

/ radicalizarea sub impactul crizei economice și a guvernărilor național-țăraniste ?

/ contaminarea cu deziderate " țărăniste " ale curentelor de stânga și de dreapta ?

Pentru că , chiar dacă aceste partide nu au reușit să capete o pondere însemnată în mecanismul politic de guvernare ,paradoxal, **ele au contribuit :**

- / la precipitarea și complicarea atmosferei politice ;
- / la exacerbarea confruntărilor și derutarea electoratului ;
- / la vulnerabilizarea PNT , ca partid de guvernământ ;
- / la creșterea curentelor extremiste , de dreapta și de stânga ;
- / la slăbirea regimului demotatic -parlamentar-pluralist .

De aceea, este foarte greu de stabilit cauze, răspunderi, consecințe.

Și apoi .... **C.Stere și dr.Lupu** (ultimul și prin comportamentul de după aug.1944 !) ...

în ce măsură pot fi plasați ca **politicienii cu privirea ... " spre Răsărit " ?**

Din păcate , la nivelul cercetării mele, nu pot trage niște concluzii ...]

---

a.) Diverse luări de poziție ale PT **Vezi fișier PT-Lupu**

și **fișier Etică, moravuri**

/ **I.M.Leon, dr.Lupu** , contra Legii stării de asediu, gov.Vaida, 3 febr.'33

/ **G.Ștefănescu-Goiceanu, dr.Lupu** : Clubul PT atăcat de cuziști , 4 febr.'33

/ **dr.Lupu** : tulburările de la CFR-Grivița, 16 febr.'33

Cere gov.să părăsească puterea ; cere Parlamentului să de vot de neîncredere ;

Atitudine anticomunistă, dar ... „democrată” . Contra stării de asediu .

/ **Dr.Lupu** , la Legea pentru ordinea publică (GGMironescu) , 8 mart.'33

Legea vizează adversarii PNT ; atac la persoane ; nu este pericol comunist ;

/ **Adonis Popov** , la Legea impozitelor , 3 apr.'33

Prezintă **un amendament** , privind "căminul rural " - **7 ha** - care

să fie scutit de urmărire fiscală pentru impozite .

Este susținut de dr.Lupu, PSD și PP .

Virgil Madgearu și Comisia ,resping amendamentul .

---

b) Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20, 24, 27 mart.'33

cere lămuriri cu descinderea fiscală la administrația " Skoda " din București ,

unde s-au găsit acte privitoare la apărarea țării .Totul a pornit în 1930,

când s-a hotărât o mare comandă de armament [.....]

Guvernul " Afacerii Skoda " nu poate face legea Conversiunii !

(**Lupu este împiedicat să vorbească : Gr.lunian îl sprijină ; iese mare scandal , tumult**)

Vaida -fiul este inginer la Skoda !

La firma "Skoda " a lucrat și nepotul lui M.Popovici.(mare scandal, tumult)

El a primit o scrisoare de la un grup de generali , care îl aprobă pentru atitudinea lui .

(**mare scandal, Lupu părăsește Camera ...este trimis la Comisia de disciplină**)

-**Ed.Mirto** : Protestează patetic pentru folosirea acelei scrisori a unor generali " anonimi "

Invocă memoria generalului Sică Popescu ...[-----]

-**Virgil Solomon** : "Drumul politic " al dr.Lupu este presărat cu sinucigași !

Lupu și-a cumpărat o casă la Terchirgol , cu bani " necurați " ,

în timpul gov.Vintilă Brătianu ; Fanu Stănescu s-a spânzurat în tripoul lui Lupu ;

în tripoul lui s-a spânzurat chelnerul

-**Lupu** (**reapare , cere cuvântul la regulament**) Deputatul Isac (PT-Stere)

a fost lovit și i s-a rupt haina ; dacă se mai dă cuvântul lui Solomon,

nu va fi lăsat să vorbească , este o "canalie " ;

să nu se stenografieze "ticăloșiile "spuse de Solomon ...

-**Anatol Galin** : el vorbea cu d. ing.Vaida , și ... **Adonis Popov** i-a aruncat un pahar

în față .L-a tăiat !

-**Ștefan Cicio Pop** : cheamă pe toți la ordine ; să fie liniște ! , să nu se mai ațâțe focul !

Nu faceți "diversiune" ! nu aduceți "material explozibil " ! Nu aduceți "ură și pizmă " !

[-----]

-**Armand Călinescu** (subsecretar Intene)

(DAD, MO 77, 30 mart.'33)

Dă amănunte despre sinuciderea gralului Sică Popescu (comandant Corp I Armată)

Generalul a lăsat 4 scrisori :

▣ **Una , adresată g- ralui Prezan , în care spune că**

acuzatia lui Lupu în Parlament este o mișelie : nu a luat nici un "șperț "

Să se caute la Bancă . **Dacă** se va găsi ceva ,

să se facă "cadou" lui Lupu și g-ralului Amza .

Dacă nu, sângele lui să le țâșnească în față , pentru mișelia ce au făcut-o !

[-----]

-IMLeon (PT-Lupu) :

(DAD, MO 78, 31 mart.'33)

Cere să se dea **rezultatul Comisiei de disciplină**

în cazul dr. Lupu..... legat de **scrisoarea defunctului Sică Popoescu** .

Citește **o scrisoare a dr.Lupu :**

Din scrisorile citite de Armd.Călinescu, rezultă că **eu și gral Amza suntem vinovați de moartea lui ;nu am adus nici o acuzație personală defunctului ;**

El a avut o triplă responsabilitate la contractele Skoda.

Sinucigașul , iar acum soția sa , este în eroare când asociază numele meu

de al generalului Amza . Nu sunt interpretul unei " coterii politice sau militare " .

Să spună **gral Samsonovici ... de ce l-a lăsat ca 2 ani să fie bănuț ?**

Să răspundă d.Madgearu pentru asta !Guvernul trebuie să plece !

[-----]

Dr.Lupu este exclus pe 10 zile, din ședințe.

-Șt.Cicio Pop : Cere clemența Adunării ; Sancțiunea să nu fie aplicată.

-Adunarea : votează să se treacă peste incident

-IMLeon : Dr Lupu nu are nevoie de generozitatea nimănu !

Nu vrea să retracteze cele spuse !

-Șt.Cicio Pop (jignit) : Nu trebuie să se meargă pe această cale !

Nu toți le vor face pe plac trăgându-și un glonț în cap !

Refuză să creadă că dr.Lupu ar proceda astfel , dacă ar fi prezent .

-IMLeon : **Cicio Pop este ipocrit , falsă generozitate ...**

[-----]

-dr.Lupu (peste câteva zile) : Nu vrea să fie "tolerat " , nu vrea să profite de " grația " nimănu.**Respinge concluziile comisiei de disciplină**

[**LD : o scaldă , totuși, cu explicațiile și... rămâne în Adunare !**]

Lupu / Afacerea Skoda / martie '33

---

c) V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei, 7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33, fișă]

[**Ministrul I.Lugosianu (Industrie) cere prelungirea cu un an**]

// Stat eminentamente agrar // industria parazitara //

Serdici / 7 apr.'33

▣ **Industria**

P-T Lupu a rămas **singurul care mai apără interesele țaranului .**

Țăranul vinde ieftin și cumpără scump.PNȚ i-a promis mereu atenuarea dar ...

așa zisa " **industrie națională** " a profitat de lege ,de 21 de ani (1912) ,

și nu a făcut progrese reale ; nu a devenit independentă ;este un " organism perfect concentrat " care face presiuni , având interese opuse plugarilor .

După război, țări industrializate au dat o mare încurajare agriculturii , pentru ca ,

în caz de război , să aibă produsele lor.

În schimb, **țări agricole, ca România**, sub **argumentul "industrializării"**, pentru a ne putea fabrica < **prin noi înșine** > toate obiectele, am pornit spre **o industrializare excesivă**.

Prin această teorie (care prinde teren !) **se umărește schimbarea structurii economice a țării** .

Niciodată noi nu vom fi în stare să ajungem independenți de importul din țările străine , în ce privește, mai ales, aprovizionarea necesară în timp de război.

Problema încurajării "industrii infantile" , până se **"înfiripează"** ...

nu a ajutat decât la **întărirea protecționismului**, la **întărirea zidurilor vamale** atât de ridicate. La noi există cel mai ridicat tarif vamal din lume , la adăpostul căruia s-a creat

"o industrie parazitată" , care asfixiază viața de stat.

Dvs obligați un popor să consume pe vecie , produse scumpe și de calitate proastă .

Noi semănăm cu Spania (cândva, Serdici a fost atașat comercial în Spania) , care are tot industrie parazitată. [-----]

Serdici / 7 apr.'33

▣ **România - țară eminentemente agricolă**

" Cu toate acestea , orice s-ar spune, **am fost și vom fi totdeauna o țară eminentemente agricolă** " **În această direcție trebuie să punem toate eforturile ; să se încurajeze industrializarea produselor agricole** .Doar această industrie trebuie să fie încurajată."

Adonis Gr.B. Popov / 7 apr.'33

▣ **" Stat țărănesc " : Industria auxiliară .**

" **Într-un stat țărănesc** -și acesta este idealul onoratului guvern - care este poziția agriculturii ? **Într-un stat țărănesc , industria trebuie să fie un auxiliar al agriculturii** , și în al doilea rând complementul ei.

" **La noi, industria excede mai mult ca "complement"** (mașini, hârtie, petrol, fier, cherestea , haine) . **Ea ar trebui încurajată numai dacă deservește "poporația"** statului.

Dacă ea este **"adversar"** al poporației , un **"pericol"** al poporației , ea nu mai trebuie protejată .

" **Acesta este cazul industriei românești.** "

Adonis Popov / 7 apr.'33

▣ **Industria ? - suport pentru partide**

▣ **Inițiativa particulară ? - asaltul oamenilor politici**

De ce mai trebuie protejată ... dacă este creată ? dacă este armonizată ? dacă are piață internă asigurată ?

Dacă nu, **este timpul oportun ca azi să se creeze în România o industrie națională !?**

Până când această protecție ? această pompă a unei părți din munca poporului ?

Industria a devenit " sporul politic " al tuturor partidelor ce au guvernat până astăzi .

" În fața unei țărăniimi sărace , care nu este în stare să susțină partidele politice ,

și în Țara Românească **industria a ajuns să fie asaltată** , din ce în ce mai mult,

și , cu timpul , **ea este destinată să devină singurul suport politic al partidelor** și , eventual, chiar **dictatoarea lor ! "**

Ce creiază o industrie ? **Inițiativa particulară și creditul** .

Acestea sunt **asaltate de oamenii politici** .

Partidele le acordă ajutor ..... cu prețul plasării "partizanilor" care trebuie căpătuți .

Astfel de industrie trebuie încurajată ?

" **Nu , ea trebuie eliberată de simbioza dintre politicieni și industriași "**

Este imposibil ca PNȚ să voteze această lege !El nu o va vota .

V.Serdici, Adonis Popov / 7 apr.'32

---

d) **V.Serdici**, la **Legea pentru reglementarea cartelurilor** , 8 apr.'33

[**Lege propusă de Ion Lugosianu** , **raportor George Strat**]

■ Cartelul

Cartelul este manifestarea cea mai caracteristică a abuzurilor în regimul capitalist .
PȚ nu va participa la discutarea legii în Comisie , și -l va combate în ședință publică.

Guvernul PNȚ încearcă să dea " recunoaștere legală " cartelurilor,
sperând că astfel le va stăpâni , **da nu va reuși .**

" Sunt categoric contra oricărei încercări de a adopta la noi
măcar umbra unei idei a economiei dirijate ."

Libera concurență, libera inițiativă , vor izbândi .

Nu doresc pentru România experiențele " dirijanților " !

Cum ?! ... fără voia statului , nimeni nu are voie să construiască o fabrică ?!

Omul nu mai este proprietar absolut al averii și capitalului său ! ?

La noi, cartelurile duc o activitate criminală .

V.Serdici / 8 apr.'33

---

e) **Lupu, Ștefănescu –Goiceanu, N.Mischie, Adonis Popov**, 10 apr.'33

// Conversiune // Afacerea Skoda // **Vezi fișier Etică**

/ **G.Ștefănescu –Goiceanu** , **dr-Lupu**, contra Acordului de la Geneva , 12 apr.'33

Vezi fișier Politică externă

---

f.) **„Declarațiile d-lui dr.Lupu la Galați”** , 10 iul,'33

(„Adevărul” , an 47, nr.15.187, 11 iul.'33)

Șeful PȚ condamnă aspru mișcările de dreapta .

[LD : **subtitlurile în roșu, îmi aparțin**]

PȚ a ținut o întrunire **la Galați**, sub **președinția** lui I.E.Vasiliiu.

Afacerea Skoda, Lupeni, Grivița

Dr.Lupu, luând cuvântul, a spus că **guvernul este virtualmente mort**,

și că nici nu mai poate fi vorba să se prezinte în toamna în fața Parlamentului.

În țara românească s-au făcut multe hoții, dar **așa cum a furat guvernul actual** ,

nu s-a mai întâmplat niciodată.

Pentru a-și îmbogăți partizanii, s-a plătit un afet de tun în loc de 115.000 lei,

1.650.000 lei la Skoda.Penhtru o țevă de tun, în loc de 400.000 lei

cât costă în Elveția, s-a plătit 1.200.000 lei la Skoda.

Un asemenea partid este mort pentru totdeauna.

Au furat dosarul și cifrul afacerii Skoda, încât nu se mai știe ce a fost,

și ce n-a fost în această chstiune.

Amintește apoi de **incidentele sângeroase petrecute la Lupeni și la Grivița** ,

sub național-țărăniști. L-a combătut pe Iuliu Maniu , dar atunci când a avut o atitudine demnă,

l-a susținut.

Curentele de stânga

În ce privește curentele de stânga, nu-i nici o primejdie,

căci **instinctul de conservare al clasei dominante** va ști să țină în cumpănă

pericolul acestor curente.

Curentele de dreapta

Curentele de dreapta, ale cuzziștilor și Gărzii de Fier, sunt mai periculoase.

Oamenii aceștia umplu capul poporului cu argumente false,

iar poporul e prea simplist ca să-și dea seama de acesta.

Eu sunt împotriva lui Zelea Codreanu, după cum sunt și **contra profesorului Cuza**

Evreii

Nu evreii sunt vinovați de situația nenorocită a țării

Câți evrei sunt amestecați în afacerea Skoda ? Nici unul. Numai generali și miniștri.

Cei care spun că testamentul vechi nu este baza testamentului nou, **comit o mare erezie**.
Biblia ne-a fost izvorul de unde am luat tîria sufletească. De acolo am învățat iubirea aproapelui.
Nu vă luați după gogorițele de dreapta, nicu după cele de stînga .
Orice ură de rasă este o ură blestemată și împotriva religiei creștinești.

Legătura cu MSR

Am fost des la Rege, și suveranul mi-a spus să vin cât mai des.

Diferența dintre mine și ceilalți, este că

**ei spun regelui că face bine chiar când face rău,
eu când mă duc îi spun tot pe față , și nu merg plecat.**

Eu îl iubesc pe Rege , mai mult decât ei .

Nimeni nu e mai rău informat ca Regele.

Eu vreau să primesc puterea întâi de la dvs , și apoi de la Rege.

Dr.Lupu / 10 iul.'33

PȚ-Lupu febr-oct-'33

-----

g) Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație, 26 sept.'32

(" Dimineața " , 28 sept., 26 oct.'32)

[**LD : inițiativa aceasta " personală " , fără aprobarea lui Maniu ,
mi s-a părut încă o dovadă a existenței celor 2 trunchiuri în PNȚ.**

Oricum, este o încercare de revigorare a țărăniștilor]

▫ **Chișinău, 26 sept.**

Mirto a făcut declarații presei , cu privire la tratatulele cu steriștii * :

/ **"Am luat singur inițiativa** acestor convorbiri [!?!] , ce nu mi-au fost cerute sau sugerate ,
nici de membrii **PNT basarabean**, și nici de **membrii PȚD** .

Și am luat această inițiativă , pentru că socotesc că lipsa de elemente democratice în
Basarabia , nu îngăduie existența a două partide democratice și aveam deci convingerea
că servesc și pe unii și pe alții și cauza democrației.

Impresia mea este că fuziunea se va face.

De obicei **dezidențele** în partide se fac foarte repede ; **reconcilierile** se fac ceva mai greu.
În momentul de față, eu văd anumite piedici și obiecțiuni. Întru cît ele sunt făcute din partea unor
oameni sinceri, vor putea fi satisfăcute , adică transformate în **condițiuni de fuzionare.** "

/ " Ambele partide socotesc că au nevoie de realizarea urgentă a descentralizării
administrative , cu o reală autonomie locală.

Spun aceasta , fără a mă ocupa de cei puțini la număr, care au cu totul alte gînduri ,decît
realizarea unei descentralizări, fără a-și da silința să înțeleagă ce este descentralizarea și
pînă la ce limită poate fi făcută,

dar **cari ascund sub această formă resentimente față de regăteni și ardeleni.**

Cred că cerințele partizanilor sinceri ai autonomiei locale, vor fi satisfăcute, printr-o
descentralizare administrativă și prin o descongestionare a atribuțiunilor ministerelor,
care să pună la dispoziția cetățenilor , centre mai apropiate ,

spre a le satisface nevoile , fără ca să mai trebuiască să ia contact cu ministerele, la București. "

/ "În rezumat cred, bazat pe cumînțenia și dragostea de țară a moldoveanului basarabean,
că se va putea face curînd **o concentrare a tuturor elementelor democratice , azi în luptă**, și
a foarte **multor elemente** cari se găsesc **azi în rezervă** și în special

o încurajare a **elementelor tinere** , destul de numeroase și destul de folositoare ,
dar care nu așteaptă decît să li se dea rolurile ce li se cuvin.

/ Socot că toate **aceste elemente cu autoritate morală** , vor aduce o mare contribuție ,

puțin da pentru Basarabia o conducere care să se bucure de **o desăvîrșită încredere**

și care **să nu mai pună în sarcina guvernelor românești cauze provenind din criza
mondială** și care să aibă , în același timp, toată autoritatea pentru revendicarea și realizarea
intereselor legitime ale provinciei.

/ "Basarabia se găsește în **stare de inferioritate față de restul țării** , pe toate tărîmurile.

Pentru o nivelare, **trebuie sacrificii de la bugetul țării**.[...] **bugetul trebuie să aibă o tendință**

nestrămutată pentru **realizarea acestei nivelări**. Rostul venirii noastre este tocmai ca **la alcătuirea bugetelor**, să ne conformăm întocmai **nevoilor provinciei**, văzute la fața locului.
/ "**Sunt decis să mă amestec în politica Basarabiei** și am credința că **legăturile mele personale** vor contribui și la **concentrarea forțelor**, și la impunerea **revendicărilor provinciei**. **Sunt în această privință de acord cu d.Halippa și cu conducerea centrală a partidului** și, imediat după încetarea activității parlamentare, **voi porni o acțiune de organizare și de limpezire a opiniei publice**, care **numai aparent tinde** către anumite **curențe extremiste** "

---

* **Chișinău , 26 oct.'32**

Am anunțat zilele trecute că între dnii **dr Lupu , C. Stere și Gr.Iunian**, au loc **tatonări**, pentru **reînchegarea Partidului Țărănesc**.

Unele ziare au afirmat chiar că au început **tratative** între cei trei frunțași politici.

Sub această formă, **știrea nu este adevărată**.

Tatonările s-au făcut **între unii amici** ai celor trei conducători .

Dar în mod oficial, n-au avut loc nici măcar discuții prealabile.

Numai **dr. Lupu** a avut o **întîlnire cu d.Stere** .

Dar din convorbirea lor , care a durat o oră, **n-a reeșit începutul unei acțiuni**.

mai curînd s-ar putea spune că **concluzia** acestei convorbiri este **negativă**.

Stere / încercări de fiziune / sept-'oct.'32

---

h) Fuziunea iunianiștilor cu steriștii , Chișinău, hotel Londra , 13 febr.'33

Actul fuziunii ; cuvîntarea lui Stere ;

(„Dimineața” , 15 febr.'32)

Proză și poezie , de V.Vâlcovici

(rev. „ Parlamentul românesc” , an IV, nr.112, p. 8-9)

Ziarele ne aduc vestea că **gruparea politică** din jurul d-lui **Grigore Iunian** a fuzionat cu **partidul țăărănesc basarabean**, condus de d.**C.Stere** .

Noul partid politic se organizează **sub președinția d-lui Iunian**.

Bilanțul numeric al partidelor ne dă unul în minus :

au dispărut două partide și s-a înființat unul singur.

Din.p.d.v. al contabilității partidelor , **trebuie să fim mulțumiți de micșorarea numărului lor**.

Cine mai știe azi **câte partide avem** și pe **ce ideologie politică** se bazează fiecare din ele ?

Se cuvine însă să cercetăm și **chimia doctrinelor celor două grupări** în această combinație ,

pentru a trage concluziuni în privința **folosului pe care-l poate avea țara**,

sau conducătorii noului partid, sau, în fine , și țara și conducătorii –ceea ce este mai rar.

Poporanismul dlui C.Stere , un fel de amestec de naționalism regional

cu socialism internațional, se întâlnește în aceeași retortă cu

oportunismul economic al dlui Grigore Iunian,

manifestat prin acțiunea d-sale aproape hotărâtă - aproape – pentru restabilizare.

D.C.Stere face poezie doctrinară cu două fețe :

una de **larg umanitarism** (oarecum perimat astăzi) ,

iar cealaltă de **strâns regim preferențial politic**, din p.d.v.al regiunii ,

ceea ce i-a asigurat aproape întotdeauna **sufrajiul Sorocenilor**.

D.Iunian face proză .Dsa a găsit leacul crizei economice prin care trecem , în scoborârea valorii leului în raport cu aurul. Prima vivere .Pe urmă vine și aranjamentul doctrinar așa cum cere proza vieții de toate zilele.

Asocierea poeziei basarabene cu nuanțe slave, deoparte , cu proza gorjană , de altă parte , ar

putea da un mai serios echilibru social

de cât ar putea oferi fiecare dintre componente .

Cu atât mai mult cu cât algebra electorală a celor două grupări politice ne poate duce la o

adunare efectivă a voturilor din ambele tabere pentru poezia dlui C.Stere este compatibile proza

dlui Iunian.

Poporanismul dlui C.Stere este înfășurat într-o haină de misticism simpatic , a prima vedere .Mintea încăpătoare a șefului , în care s-a filtrat toată învățătura metafizică germană , a găsit legătura viabilă între două idei în aparențe opuse :

ideea egalizării tuturor oamenilor, cu **ideea regimului preferențial uman**.

Legătura este din dragoste de omenirea necăjită, nu din vina ei.

Această poezie cu aparență așa de inocentă , **se manifestă în practică printr-o tendință centrifugă** ,pentru că atât acel **umanitarism din compoziția poporanismului** ,

cât și **regionalismul basarabean** (mai bine zis sorocean) ,
sunt materii prime asociative , ba chiar explozive.

O probă că este așa, o constituie însăși lipsa de putere de adaptare a poporanismului în viața politică a țării.

Cât privește **proza dlui lunian**, ea a izvorât **în mare parte din bucuria multora** - d lunian spune că din necesitate politică - **de a se plăti datoriile , și ale Statului , și ale particularilor, cu o monedă scăzută.**

La gândul că datoriile , după restabilizare, se pot plăti, în fond, cu o mică fracțiune din valoarea lor actuală în aur, **datornicul se bucură.Creditorul nu se bucură**, este drept, dar el este mai puțin interesant ,

fiind mai puțin numeros.

Problema este tocmai a se găsi soluția care să convină majorității. Un raționament pe care-l auzim tot mai des.

Problema **reușitei electorale a acestei noi organizații politice** , este dependentă de sigur, de o serie de factori , printre care nu cel mai puțin important este **compatibilitatea sau incompatibilitatea caracterelor celor doi conducători** având multe puncte de asemănare .

Căci caracterul bicefal al noului partid, se va păstra desigur, încă multă vreme, în ciuda hotărârii oficiale de a se avea un singur șef.

Fuziunea iunianiștilor cu steriștii / 13 febr.'32

-----

i) Semnale din presă și Parlament, despre Gr.lunian , febr. - sept ,1933

/ **Gr.lunian** atacă PNȚ pentru starea de asediu ; cere să părăsească guvernul; 3 febr,'33

/ Gr.lunian : tulburările de la Grivița , 16 febr.'33

Pentru măsuri severe contra comuniștilor ;

Pentru apărarea hotarelor , independenței, regimului ;

Critică slăbiciunile gov ;

/ Gr.lunian, discurs la buget , 1933 / 1934 ;

Bugetul lui Madgearu , de concepție „ristiană „ (Raport Rist !)

și injocțiunea experților străini ;Cere suspendarea plății cuponului străin ;

/ Gr.lunian , contra „Acordului de la Geneva „ 12 apr.'33

/ **N.Mischie** , critică conversiunea, 9 apr.'33

/ Gr. lunian sprijină pe dr.Lupu în „Afacerea Skoda” , 10 apr.'33

/ Gr.lunian critică procedura și conținutul Conversiunii, 11 apr.'33

/ Polemica **Mihalache –Lupu –lunian**, în ziarul „Dimineața” , 30 sept.'33

---

j) Partidul Țărănist-Radical(președ.Gr.lunian)(p.99-103)

Zotta,N.Tulceanu, "Partidele politice din România și programele lor",1934

Rupt din PNȚ.lunian (ex.ministr.de Just.,în Guv.Maniu,în 1928)

Se înfățișează ca reprezentant și apărător al cls.producătoare și muncitoare, care formează majoritatea populației.

▣ **Programul oficial al PTR: [numerotare L.D.]**

1)Actualele frontiere ,așezate prin jertfele consimțite ale acestei clase, și consfințite prin tratate,sunt și rămân de nestrămutat.

2)Solidarizează în această operă de apărare,pe **toți fii țării**,fără deosebire de limbă sau credință,întărind tuturor sentimentul unei **egale îndreptățiri** la viața publică.

" Înțelege să înlesnească și să asigure **populației etnice românești**, puțința de dezvoltare culturală și propășire **pentru a o așeza în situație de egalitate** față cu **alte populațiuni etnice** care au dobândit ,prin puterea împrejurărilor , **o stare culturală și economică superioară.**

3) Socotește **regimul constituțional parlamentar** ,singurul în măsură să asigure apărarea intereselor cls.producătoare și muncitoare.

Fără a tăgădui nevoia unor modificări la modul de funcționare a regimului parlamentar,PȚR constată **lipsa de temei a criticilor aduse regimului.**

/Acest regim a fost falsificat,îngăduind clasei dominante vechi să-și prelungească existența,și sub regimul votului universal.

/PȚR va lupta pentru instaurarea unui **regim constituțional parlamentar real**, singurul în măsură să asigure **Coroanei** ,rolul pe care îl dă **Constituția.**

4) **PȚR** va face eficace mijloacele de exprimare ale **libertăților cetățenești.**

/ Înțelege să pună **Justiția și administrația** la adăpost de influențele politice.

/ Întărirea prestigiului **magistraturii**,asigurarea **independenței parchetelor** prin introducerea garanției de **inamovibilitate**,pentru păstrarea justiției cu misiunea de **garant suprema drepturilor și libertăților cetățenești.**

/ o bună **selecționare** a funcționarilor ,o **salarizare** cuviincioasă, o **stabilitate** efectivă și **legiferarea** răspunderii proprii și directe, pentru abuzurile și ilegalitățile comise și scoaterea de sub infl.politice. / **Severe pedepse** ptr.orice abuzuri, și pentru împiedicarea liberului exercițiu al dreptului de vot,**împiedicarea** prin Constituție a **amnistiei în materie electorală.**

5)Reforma **Legii electorale** în vigoare,prin **înlăturarea primei** , regulamentare **reprezentări proporționale integrale**, va permite **înregistrarea cinstită** a rezultatelor consultațiunii populare.

6)Încredințat că **organizarea administrativă a țării** suferă de un centralism exagerat, PȚR va proceda la o **largă reformă administrativă**, pe baza **descentralizării și autonomiei locale.**

7)**PȚR** înțelege să asigure României puțința de a **se gospodări după înțelegerea ei proprie,respingînd orice încercare străină de a impune la noi o anumită politică economică și financiară.**

/ Credincios alianțelor sale,înțelege ca acestea **să nu micșoreze libertatea noastră de mișcare**, la încheierea **acordurilor noastre comerciale.**

/ Pentru însănătoșirea **finanțelor publice**,PȚR propune:

a)**Suspendarea plății cuponului datoriei externe**, pînă la înviorarea economiei naționale;

b)Demersuri pentru **modificarea condițiilor ultimelor împrumuturi externe**, contractate cu dobînzi mari și sarcini grele și **revizuirea aranjamentelor** ce au fost făcute în condiții oneroase.

c)**Economii bugetare** ,prin simplificarea aparatului de stat,

d) **Revizuirea** actualului sistem de așezare a **impozitelor.**

e)O mai bună **exploatare** a avuțiilor naționale.

/PȚR consideră **definitiv cîștigată conversiunea de drept** acordată unei categorii de debitori agricoli **[variante PNT,cu contribuția lui]**

Aceasta **trebuie extinsă** și la alte categorii de debitori.

/ **Revalorizarea leului**,cu altă **valoare leu/aur**,la cursul valorii din 1929.

8)**PȚR** pentru propășirea **agriculturii țărănești** propune:

/Îndrumarea agricultorilor pentru îmbunătățirea prod.agr.

/Înlesniri pentru **credit agricol** ,cu **dobînzi ieftine**, prin modificarea statutelor BNR.

/Valorificarea **produselor agricole**

/dezvoltarea **industriilor accesorii agriculturii.**

/Dezvoltarea **mișcării cooperative.**

Programul PȚR - Gr.Iunian / '33?
ian-oct '33
Lupu , Stere , Iunian

4.) PNL-George Brătianu ; PLD-ThFlorescu , ian-oct '33

5.) PP-Averescu , a) b) c) ; PNA -Goga d) e) f) , ian-oct .'33

[LD : **PP trece printr-o gravă perioadă de criză** , determinată de ruperea din partid a lui Goga , dar și de semnele de reală " îmbătrânire " a mareșalului , din popularitatea și mitul căruia nu a mai rămas mai nimic.

De remarcat un fenomen : majoritatea ardelenilor "pro- regăteni " - care , dintr-un motiv sau altul se rupseseră din PNR - părăsesc PP și-l urmază pe Goga .

PNA - Goga este în căutare de identitate , caută un "culoar " liber , balansează ; alunecarea spre " dreapta " este imperceptibilă și episodică , marcând un naționalism " temperat " ; doar **dorința de a intra în grațiile Regelui este evidentă.** În schimb, după "turneul informativ " al lui Goga în **Germania și Italia** (oct.'33) , **naționalismul goghist** capătă accente din ce în ce mai pronunțate , apropiindu-se , uneori , de cel cuzist .]

---

a) Mareșal Averescu , Întrunirea PP la Silistra, 26 iun.'33

(„Universul „ , 50, nr.172, 27 iun.'33)

La întrunirea PP de la Silistra, sub președinția d-ui **Petre Papacostea** , șeful organiz.județene Durostor - a participat mareșalul **Averescu** și numeroși oaspeți din Capitală

[-----]

C.Bucșan (fost subsecretar de stat) / 26 iun.'33

▣ Problema minorităților

Are oroare de guvernele „de tehnicieni” , dar pentru că , în guvernarea trecută, a fost însărcinat cu rezolvarea **problemei minoritarilor**,

consideră că ea **trebuie rezolvată**. Pentru asta trebuie îndeplinite **cîteva condiții** :

I. **Cel care va rezolva problema să fie român** , deoarece problema minoritară interesează majoritatea acestei națiuni ;

II. **Trebuie un guvern românesc**, cu iubire de neam , preocupat de interesele superioare , nu de ordin particular.

/ **V.Roșețeanu** (deputat de Ialomița) : salutul organizației ;

/ **D.Grozdea** (fost primar al Capitalei) : demască jafurile ce s-au ținut lanț .

„Țara asta a avut de la război încoace , **un singur om** .

Din nefericire , țara aceasta nu l-a înțeles și nu l-a sprijinit .

Nădejdea neamului este în mareșalul Averescu [...] țara va ști să-și deschidă ochii !

/ **prof.dr.G.Gerota** : „ [.....] Când va suna semnalul,

noi toți vom fi lângă mareșalul Averescu

în orice împrejurare.”

Gr.Trancu –Iași (ex-ministru) / 26 iun.'33

▣ Mobilizarea morală

▣ Stindardul lui Averescu

Felicită pe Papacostea pentru sărbătoarea prilejuită;

"Oare e posibil ca **o țară cu un trecut așa de eroic** ,
care are **comandanți ca Mareșalul Averescu** ,

să se zbată în mizeria aceasta , încât unora le lipește și bucata de mămăliță ?

Cum este posibil să moară cineva de foame în țara aceasta ? **Trebuie să fie aici o bubă.**

" **Dacă** avem mulți profesori, ambasadori și poeți ai neamului ,

ne mai trebuiesc deasemeni și **profesori, ambasadori și poeți** ai neamului

care să predice caracterul , singura comoară ce poate să ne salveze.

Cred că am ajuns în acel moment suprem care ne dictează **să pornim la lupta de salvare** „

[-----]

Gr.Trancu-Iași / 26 iun.'33

▣ Înlăturarea Regimului PNȚ !

„ Azi e un an de când avem un guvern , același guvern care a împușcat pe ceferiști,
au bruscat pe mutilații de război, au jecmînit averea țării , și totuși continuă să guverneze țara .

Nu sunt ei vinovați ? Nu.[-----]

Dle Mareșal, aveți un trecut plin de evenimente .

Întendenți și azi mâna, **salvați fiii acestui neam !**

A lăsa să mai dăinuiască această stare , este o crimă .

Dacă i-ați salvat din mâna dușmanului, **nu-i lăsați să moară în propria țară !**

/ **Petre Papacostea** (fost deputat, fost dir.gral PTT) – mulțumește paticipanților că i-a onorat ...

dă cuvântul mareșalului, primit cu nesfârșite ovații și aplauze.

Mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ Partidul Poporului

„ Masa compactă din fața ochilor mei este o dovadă vorbitoare că

dacă în cercurile superioare ale partidului **s-au produs unele goluri**,

la baza lui el nu s-a slăbit, nu s-a clătinat, ci din contră,

rândurile s-au strâns tot mai mult așa că astăzi **partidul este mai solid ca oricând.**

Dacă aș vrea să fiu puțin răutăcios, aș putea să spun că **rândurile s-au îndesit jos**,

tot mai mult , pentru că **unele lucruri s-au rărit sus.**

Văd înaintea ochilor mei **diferite naționalități înfrățite** sub cutele drapelului nostru

și acest fapt este **o mare bucurie pentru mine.** Eu socot că înfrățirea și încrederea

sunt cele două mari pârgii necesare pentru ca o activitate viguroasă și constructivă

să scoată țara din situațiunea în care se găsește în clipa de față.”

Mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ Rosturile partidelor.

„ Cei mai mulți **oameni politici vin în mijlocul poporului**

pentru a-i ameți cu făgăduieli nerealizabile și

de aici **s-a născut greșita convingere că partidele politice înșală lumea**

și nu fac nici un bine.

Se scapă cu vederea că **sunt și partide cari au făcut tot ce au putut pentru binele țării.**

Din fericire, pare că acum a început să se ia perdeaua de pe ochii oamenilor și

să se facă deosebirea între acei care numai făgăduiesc , fără să se țină de cuvânt,

și între cei care au făcut, fără a făgădui.

mareșal Averescu / 26 iun.'33

▣ Partid de clasă ?

▣ Partid țărănesc ?!

” **Mă întreb ce însemnează** – nu vreau să fac polemică și nici dezbateri dușmănoase de partid,

ci ca o pildă pentru cei care mă ascultă - **ce rost are în viața țării un partid de clasă ?**

Ce vrea partidul țărănesc ?

Voește ca **țara să se transforme în țărani** ?

Orice minte sănătoasă vede că **este o imposibilitate** , ar însemna prăbușirea societății.

Voiește, oare , ca **guvernul să fie condus numai de țărani** ?

Nu știu dacă dorința aceasta poate fi luată serios în considerație.

Fapt este că **cu toții** cei care suntem aici împreună, și cu mine,

suntem scoborâtori din țărani , dar încetul cu încetul

fiecare am ajuns la locul ce putem să ocupăm **pe baza pregătirii ce am avut.**

Nimic nu a împiedicat pe țărani ca să se ridice potrivit cu însușirile lor și cu pregătirea ce primeau

Dar chiar **fruntașii partidului țărănesc**

ce sunt altceva decât produsul instituțiilor de până acum ?

Iar nu știu, zău, ce a produs până acum , din acest p.d.v. ,

partidul țărănesc de la nașterea lui și până azi ?

Rostul acestui partid eu nu mi-l pot explica decât

prin intențiunea de a recolta voturile țărănilor în favoarea unor oameni

cari nu se simțeau pregătiți să le recolteze prin alte mijloace .

Evident că printre oamenii care conduc partidul țărănesc ,

sunt și **oameni cari poartă haină țărănească** [**Mihalache !**] , unii în permanență,

alții la ocazie ,dar este un sănătos proverb francez care zice că „nu haina face pe călugări” .

Poartă haine țărănești dar ei trăesc mai boierește decât boierii de viță !

„ Domnilor, după mine **partidele de clasă nu sunt decât**

efectele unei mentalități deformate .

Ele duc la **desagregarea unui neam.**

Locuitorii unei aceleași țări, **în loc să colaboreze înfrățiți** la propășirea obștească,

se desbină în clase dușmănoase și-și tocesc energiile **luptând unele contra altora.”**

Averescu / 26 iun.'33

▣ **Cauzele decăderii economice .**

” Iată de ce , **în 1919** ,când s-a zămislit partidul poporului, și s-a pus întrebarea ce nume

să i se dea, eu am fost hotărât de părerea să i se dea **denumirea de Paritd al Poporului.**

Am avut aproape 5 ani de război.**Războiul nostru** a durat numai **1 an și câteva luni.**

În timpul acesta , toată **populația viguroasă a fost chemată sub arme.**

Fabricile au fost, cu foarte puține excepții, transformate pentru **a deservi nevoile armatei.**

Nu s-a mai clădit aproape nimic.

Ogoarele au rămas necultivate sau prea puțin cultivate.

Într-un cuvânt, **aproape toată activitatea omenească**

n-a urmărit alt scop decât **nimicirea dușmanului.**

Nimic pentru nevoile obștești.Nimic pentru nevoile individuale.

Vă dați seama **ce gol s-a produs în avutul diferitelor țări.**

Pe de o parte, **nu se mai producea**, pe de altă parte, **se consuma și se consuma**

cu risipă și fără control. Așa erau vremurile.

După război, când viața a trebuit să reintre în normal ,

s-a simțit necesitatea umplerii acestui gol.

Aici este originea întregului rău.

S-a făcut atât cât s-a putut face , și deoarece se dispunea de bani,

s-au aruncat fără socoteală.[.....-----]

Criza economică este generală și foarte gravă , apăsând toate popoarele.

La noi este **și mai gravă** , deoarece la conducerea țării , **avem oameni nepregătiți.**

La noi, în plină criză, s-a veni cu „inovații” , cheltuielile au sporit cu aproape 23 de miliarde.

Anul se încheie numai cu deficite.

Averescu / 26 iun.'33

▣ **Ofensiva răsturnării**

Starea de azi nu mai poate dăinui.

"Din tot sufletul **doresc o schimbare bună și pe cale normală**"

Pentru orice împrejurare, eu cer **partidului poporului, să pregătească partidul**, pentru a fi de folos țării.

„Un partid politic nu poate fi de folos țării, nu poate face rânduială obștească, dacă nu are **rânduială în casa lui proprie**.

Cer de aceea organizații solide și perfect disciplinate, pe care să pot conta că, fără șovăială și fără precupețire, vor desfășura activitatea lor călăuzite

numai de **vechea noastră deviză : < Muncă, cinste, legalitate >** „P.P / 26 iun.'33

---

b)Gr.Trancu -Iași , Întrunirea PP de la Galați, 24 sept' 33

(„Dimineața”, an 29, nr.9607, 26 sept.'33)

La clubul PP , o întrunire, cu participarea lui Gr.Trancu-Iași.

Gr.Trancu-Iași (ex-ministr Muncii) / 24 sept.'33

▣ Ofensiva salvatoare a lui Averescu

[LD : **Atenție la nuanțele privind „limitele” constituționale „ !
Vagă invitație spre guvernare militară , sau , oricum, de mână forte !**]

A mărturisit nădejdea că , în câteva zile, **PP va face o acțiune salvatoare pentru țară.**

Mareșalul Averescu este **singurul om politic** care are autoritatea morală să se adreseze țării întregi, **indiferent de partid politic**, pentru a organiza **această acțiune salvatoare**.[....]

> „ Nu este , însă, mai puțin adevărat că, **păstrînd neconținut limitele prescrise de Constituție , este amenințată însăși existența țării.**

E la mîntea omului că **dacă** se pune problema de a alege între aceste limite și prăbușirea țării, **nu vom ezita un singur moment de a părăsi prima cale și de a alege pe aceea care duce la salvarea patriei.”**

Gr.Trancu -Iași / 24 sept.'33

---

c.) O.Goga , diverse luări de poziție , febr.-mart.'33

/ La Legea stării de asediu, 3 febr.'33

Votează **pentru** lege ; cere guv. să părăsească puterea ;

/ Pro-**Ordonanța** privind dizolvarea organiz.comuniste, 13 febr.'33

Date, informații despre pericolul subversiv al comunismului ;

Combate pe Lot.Rădăceanu care protestează contra Ordonanței ;

/ Cu ocazia tulburărilor de la Grivița-CFR, 16 febr.'33

Pentru starea de asediu ; atitudine tranșant **anticomunistă** ;

pe unele puncte, **similitudine cu ACCuza** ;

Critică guv.PNȚ pentru lipsă de autoritate .

---

d.) O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 apr.'33)

[LD : **fixează contextul : ultimele zile ale sesiunii parlamentare ;
desfășurarea adunărilor profesionale ale PNL ;**

atmosferă politică încordată , care cere plecarea guvernului PNȚ de la putere .

Compară cu primul program enunțat în 1932 - Vezi fișier PNA - Goga]

Adunarea Comitetului Executiv al partidului național-agrar

Lărgirea programului și elaborarea principiilor călăuzitoare de guvernare

- **Declarațiile dlui Octavian Goga** -

Goga / 10 apr.'33

▣ Politică de dei

„ Întrunirea de astăzi este un **prilej retrospectiv** , de examen al prezentului, și de privire înainte. **În cursul unui an , noua forță politică care s-a constituit** , și-a urmat cursul ei.

Vă declar că am făcut totdeauna **o politică de idei**, și sunt convins că **ideile** nu vor aduce numai voturi , ci ideile **au să fructifice și încrederea maselor** , cari, la un moment dat, răscolindu-se în toate simțămintele lor, au să dea **o unanimitate de credință a poporului românesc**, pentru anumite **adevăruri organice**, pe care le-am propagat totdeauna .”

Goga / 10 apr.'33

▣ Diferendul Averescu –Goga : Regele !

”**Am făcut politică de idei**, și chiar **începutul organizației** noastre de partid, a ieșit dintr-o **diferență pe o chestiune de idei** , între **mareșalul Averescu și mine**. Vă aduceți aminte că **m-am despărțit de mareșalul Averescu pe ideea că trebuie să nu se umbrească cu nimic strălucirea Coroanei**, în împrejurările actuale..

„ Cred că a fost **o idee simplă și normală** , iar atunci când am tras toate consecințele, în apărarea acestei idei, **am fost pe drumul cel bun**.

Dovadă că a fost așa, e că **mareșalul Averescu**, după un an de zile , **s-a dus la picioarele Tronului** ,ca să afirme cu prezența lui acolo , adevărurile pe care le-am reprezentat și pentru care ne-am despărțit unul de altul.

” În trecut fie zis, **de la despărțire și până azi**, **nu pot să-mi fac nici un reproș**, asupra **atitudinii de cuviință desăvârșită și de eleganță morală** , pe care am avut-o **față de fostul șef al partidului**.

Poate unora li s-a părut **această atitudine** , pe care o socoteau în drept, **să o interpreteze** ca pornind dintr-o anumită **legendă** care s-a răspândit , în sensul de a face posibilă **o nouă colaborare politică, între Partidul Poporului și între noi**.

Eu care **am fost întotdeauna un distrugător de legende, țin să înlătur și această legendă, nemaifiind vorba de unire sau de colaborare între noi**.

Goga / 10 apr.'33

▣ Ideile Partidului Național-Agrar

[LD : atenție la legitimitatea titulaturii partidului : **național și agrar**. atenție la accentul **naționalist**, „**românist**” , „**etnicist**” , „**antirevizionist**” ; atenție la accentul pus pe excluderea „**luptei de clasă**” insinuat în categorii doctrinare vechi. **Atenție că a dispărut „ considerația Coroanei” ... care a declanșat ruperea de PP.]**

Ideea națională

”Am dărâmat granițele sufletești și când le-am dărâmat **am făcut un mare serviciu țării** , **nu serviciu ideii de partid** pe care o reprezint, ci **serviciu pentru integritatea țării**.

Mă socot deci dator acum, când mă întâlnesc cu dvs, să **accentuez acest adevăr** , tocmai în vremea când **tendențele de revizionism se ridică la suprafață** și **se pun în discuție în occident**,

tendențe pe care le socotesc **lipsite** cu totul nu numai **de teme**, dar lipsite **de orice posibilitate de realizare** .

Ideea agrară

” Accentuiez **o altă idee** care , din primul moment, **a stat la baza orientării noastre** , când am format partidul : **este ideea agrară**.

Mi-am dat seama din primul moment că **la baza doctrinei noastre de partid** , **nu poate să fie o agitație de clasă**.

Această agitație de clasă trebuie înlocuită cu o categorie de producție, cea mai importantă,

care înglobează în ea interesele generale ale românismului ,
încât se confundă cu însăși rasa noastră. [.....]
Ideea de autoritate [LD : vezi mai jos]
Goga / 10 apr.'33

▣ Organizarea PNA

„ **V-am chemat** astăzi să îndeplinim anumite **necesități interioare de partid**, care nu mai pot să suferă amânări. **V-am chemat** să vă prezint **proiectul nostru de statut**, pe care , citindu-l , să-l aprobați și să dați astfel posibilitate de organizare , partidului.

” **V-am chemat** să vă prezentăm și **proiectul nostru de program lărgit .**

Am crezut necesar să facem o elaborare mai largă , explicativă, pe care s-o supunem conștiinței tuturor

și cred că această necesitate se găsește de o absolută urgență ,

fiindcă țara se află în fața unei frământări politice ,

care trebuie să-și găsească deslegarea , într-un timp surt. [LD : alegeri !]

▣ Schimbarea regimului !

”Ne găsim în plină criză politică .

Guvernarea actuală nu mai stăpânește viața politică a României .

Avem un guvern pe care nici măcar jocul aparențelor nu mai poate să-l îndrumeze, un guvern care în fiecare clipă poate să plece - și vă afirm că va pleca.

Criza politică pe care o avem noi azi este mult mai complicată decât obicinuitele crize politice ari erau odinioară în această țară.

Noi suntem într-o criză de ordin moral și într-o criză de ordin material.

Schimbarea de regim ce se va produce , va trebui **să facă o modificare** a stărilor din țară , de așa fel, încât să înlăture aceste două fenomene paralele.

Goga / 10 apr.'33

▣ Stat „specific românesc” !

” **Acest popor** al nostru , ca să poată să trăiască, trebuie să se smulgă din starea primitivă .

Statul român, care are la baza lui o legitimitate etnică,

nu poate exista decât atunci când va crea o civilizație specific românească .

Deci , nu stat țărănesc ne trebuie ,

ci ne trebuie un stat civilizat , întemeiat pe ierarhia valorilor de gândire ,

un stat care să aibă la bază rezervorul sănătos al maselor populare.

S-a făcut apel la tot ce este dizolvant în această țară,

și se pare că toată tendința de consolidare a sufletului românesc a trebuit să fie stânjenită.

Vedeți rezultatele la care am ajuns. „

Goga / 10 apr.'33

▣ Legenda „statului țărănesc”

▣ Mitul Mihalache

[LD : de acord cu Goga !]

” **Scump au fost plătite aceste încercări** , dar , în sfârșit, **ele se lichidează**,

și nu cred că s-ar găsi o judecată diabolică

care să poată da o **imagine mai tristă și mai sugestivă** a acestei lichidări de legendă,

decât aceea a **dului Mihalache**, care **cutreeră palassurile occidentale**

ca un nou Ahasverus în ițari .Eu cred că în sufletul d-lui Mihalache este o șovăială .

Nu vine acasă ! Stă acolo și va veni exact a doua zi după închiderea Parlamentului , pentru ca, întorcându-se acasă să-și adune impresiile.

Eu cred că **drumul acesta** este un drum la al cărui sfârșit stă **ultimul popas**.

Se lichidează această legendă și socotesc **această dualitate de alb și negru** ,

odată **în ițari** și o dată **în pantaloni**, ca un **simbol** care trebuie să rămână ,

ca un prilej de examen pentru toți care , de aici înainte , uitându-se împrejur, să-și dea seama unde trebuie să meargă țara. Aceasta este prima legendă.”
Goga / 10 apr.'33

▣ Legenda „ardelenismului”

▣ Mitul Maniu

[LD : într-un tot de acord cu Goga !]

„ A doua legendă este lichidarea ardelenismului , așa cum a fost interpretat de către acei cari au venit să-l pună la bursa valorilor , aici, în București.

Vă asigur, însă, că,

dacă ideea propagată de ei după război , ar fi fost ideea conducătoare în viața noastră publică din Ardeal, înainte de război, **unirea nu se făcea.**

Dacă sufletul poporului românesc ar fi fost atât de otrăvit față de patria mună, ar fi fost atât de paralizat , cum au năzuit ei să-l facă, în zece ani de la liberare, vă închipuiți cu ce forță morală ar fi venit Ardealul , ca să vă îmbrățișeze pe voi.”

„ Noi am respectat năzuințele și strădaniile locale.

N-am fost niciodată nebuni să pretindem o nivelare de pe o zi pe alta ;

ne-am dat seama că **trebuie un proces normal** , dar **politicește am afirmat**

liberarea granițelor și libera circulație a credințelor de la un capăt la altul al țării.

Acești oameni s-au strâns laolaltă

pe ideea separațiunii sufletești de Vechiul Regat.

Goga / 10 apr.'33

▣ < Ardealul sunt eu ! >

[LD : asta e boala generală a românului !
Iar la Goga ea capătă forme deplasate !]

Dar **Ardealul** nu este acela, **Ardealul** este splendida noastră țărănime ,

în care **am crezut, credem și vom crede**,

Ardealul sunt cărturarii aceia care , în cursul vremii ,

au ținut flacăra sfântă în masele noastre populare.

Ardealul sunt aceia care au afirmat un ideal , care **au mers în temnițele unghurești** ,

Ardealul sunt aceia care au dus lupta înainte. Ardealul sunt eu !

Spun aceasta cu fruntea sus, față de **acei care cari au compromis Ardealul**

și față de **domnul Iuliu Maniu** , acest **călător de periferie**

care **azi nu vine aici ca să-și apere credințele** pe care le are, sau pe care nu le are.

Iată deci a doua legendă care s-a lichidat !”

Goga / 10 apr.'33

▣ Ideea de autoritate

▣ Guvern de colaborare.

„ Dar paralel cu aceste două legende distruse, **ca o rezultată a lor, avem compromisă ideea de autoritate.**

Suntem într-un hal de anarhie de la ministru și până la jandarmi,

nu se mai crede nimic, nu se mai respectă nimic.

„ **Cerem deci schimbarea regimului** ca o **necesitate** pe care o impune **instinctul de conservare al neamului**, aș putea spune

o necesitate biologică a românismului.

Dar schimbarea politică ce va veni nu trebuie să fie nu numai o schimbare de regim politic, ci trebuie **să fie o schimbare în spiritul public**,

o schimbare care **să creeze o altă Românie.**

„Afirm că , după cum **sunt de convins că trebuie să sacrific egoismul** acesta al unei **concepții de partid,** și **să accept o platformă de colaborare,** afirm în același timp că **restaurarea frontului sufletesc al României, nu se va putea face fără noi, și nu se va face fără noi.”**

La propunerea lui Goga , se trimite o telegramă omagială MSRegelui Carol

-----
Stan Ghițescu – dă citire **Statutului PNA**, care se votează.

-----
dr.Gh.Banu – dă citire **Programului PNA**

Programul de guvernământ al Partidului Național Agrar /10 apr.'33

(„Universul”, 11 apr.'33)

[LD : subtitlurile, sublinierile , îmi aparțin]

[Politica agrară]

„În ce privește politica agrară, partidul ține să afirme **individualitatea și dezvoltarea statului românesc prin protejarea agriculturii și să așeze în mijlocul preocupărilor de stat problema agrară.** El pune pe primul plan **crearea unei industrii agricole .**

Va pune **de acord agricultura cu toate energiile de producție** , integrând-o într-un tot armonic, sprijinit pe pământ. Va înființa un **credit agricol cu dobândă minimală.**

Va legifera posibilitatea debitorului de a invoca motivele cari au influențat valoarea creanței, independent de voința sa, și care i-au devalorizat avutul.

Va reorganiza creditul ipotecar al României, în sensul de a-i permite să circule neântârziat, cu o **dobândă mică pentru agricultori**, restul de dobândă fiind acoperit de stat.

Va stiliza și definitivă proprietatea. [!?!]

Se va valorifica producția națională ; **se va legifera** controlul exportului.

Învățământul agricol va fi îndrumat spre o efectivă colaborare cu școlile primare .

Politica forestieră va fi revizuită.”

[Politica economică]

„În ce privește politica economică PNA își propune a acorda o **deosebită atențiune petrolului** ;

Va acorda **atenția cuvenită exploatării aurului și a cărbunelui .**

Se va suprima protecția vamală exagerată acordată până acum unor industrii , asigurându-se **protecțiunea intermutualului agricol.**

Se va introduce sistemul de **convenții comerciale bi- și multilaterale** , încheiate pe termen lung , și în care **să primeze politica agrariană.**

Tarifele transporturilor de mărfuri și de persoane vor fi **revizuite** , racordându-se la valoarea reală a produselor.

Se vor promova industriile cari au la bază **produselele solului și acelea cari ajută agricultura.**

Se va legifera obligativitatea pentru instituțiile publice de a-și procura materialele ce se produc în țară, numai **de la producătorii indigeni.**

[Politica financiară

” În programul de politică financiară , pornind de la **principiul unui buget echilibrat** printr-o reformă fiscală, și de la **respectul obligațiunilor de plată ale statului,**

preconizează **suspendarea plăților externe** pe un număr mic de ani,

revizuirea revalorizării antebelice, reducerea dobânzilor ; colaborarea cu străinătatea nu trebuie să implice nici un amestec din afară în gospodăria statului nostru .

Se va întocmi **o nouă reformă fiscală.**

” **La regiile autonome** , se va desființa tot ce este creație parazitară.

Situația funcționarilor publici va fi asigurată prin statuarea cadrelor necesare aparatului de Stat . Stabilitate, retribuție omenească, desființarea cadrului disponibil.

„ **Se vor armoniza pensiile**, iar Casa Pensiilor va fi trecută la ministerul de Finanțe.

Se va organiza **monopolul alcoolului**, salvând sănătatea populației și asigurând creșterea veniturilor statului.”

[**Politica administrativă**]

„ Relativ la administrație, **partidul consideră inutilă și costisitoare , orice unitate administrativă intermediară , între centru , județ și comună.**

Va căuta să realizeze **o temeinică descentralizare pe județe ;**

va lărgi **atribuțiile notarului ;**

va organiza un **Consiliu Siperior consultativ** pe lângă Ministerul de Interne ;

va trece **judecarea** tuturor actelor ilegale de autoritate

asupra **judcătorilor constituționali** și contenciosului administrativ ;

va legifera un aparat administrativ simplificat și cât mai puțin costisitor .”

[**Justiția**]

” **Justiția va fi ameliorată** prin reîntocmirea și complectarea **organizării supremei instanțe** , pentru asigurarea rapidă a **unității de jurisprudență ;**

remunerație demnă, sistem obiectiv de înaintare și recrutare , inamovibilitatea și libertatea de acțiune a membrilor parchetului.

Se va asigura o **justiție efină și rapidă** , având la bază **întărirea familiei, respectarea proprietății.**

[**Învățământ**]

” În ce privește învățământul , **școala primară** urmează **să fie dezvoltată** cu prețul oricăror sacrificii , și **cursul complimentar înlocuit** printr-o **formă de învățământ utilă, variabilă, după regiuni.** Școala secundară urmează a cuprinde **două ramuri : una care să procure o cultură generală de tranziție spre universitate, cealaltă spre învățământul profesional ;** o repunere a **corpului didactic** în toate drepturile sale, o administrație pricepută . „

[**Culte și arte**]

” În materie de culte și arte , **reintegrarea ministerului cultelor și artelor,** modificarea actualei legi a cultelor, spre a stabili raporturi de normală funcționare a acestora, și a diferitelor asociații religioase în cadrul intereselor de stat ;

modificarea actualei legi de organizare a bisericii ortodoxe , acordându-se o mai largă autonomie , parohiei ; **legiferarea organizării unitare și cu conducere centrală a învățământului teologic . Reînființarea premiilor naționale în artă și literatură.”**

[**Politica externă**]

” În politica externă , PNA subliniază **ideea reciprocității de interese** ca **chiag al uniunilor** și ca **etapă normală** în evoluția omenirii , către **marile formule de organizare** a interdependenței economice , și de **unificare a intereselor statelor.**

Problema dezarmării nu poate fi rezolvată decât în spiritul tratatelor de pace.”

[**Apărarea Națională**]

” Relativ la apărarea națională, PNA cere traducerea în fapt a **ideii de națiune armată** , printr-o **pregătire extra-regimentară ;** asigurarea **apărării întregii populații civile ;** încurajarea **aviației ; automatizarea industriilor militare ;** **perfecționarea profesională a corpului ofițeresc.**

[**Muncă și ocrotiri sociale**]

” În ce privește problemele de muncă, învederează **necesitatea organizării inspecției muncii, și a prevenirii accidentelor** ;
unificarea **învățământului muncitoresc și înmulțirea căminelor de ucenici** ;
combaterea șomajului intelectual și manual ;
reglementarea migrațiilor și colaborarea cu biroul internațional al muncii ,

[Sănătatea publică]

„ În materie de sănătate publică PNA își propune **organizarea** în marile centre urbane de **spitale pe specialități** ; **înmulțirea circumscripțiilor și a dispensarelor rurale** ;
combaterea maladiilor sociale după un plan unitar pe toată țara ;
recrutarea întregului personal medical printr-un birou central ;
unificare tuturor operelor de asistență și repunerea sănătății publice în drepturi ,
asupra diverselor fonduri ce au fost create prin legi.

[LD : lipsește **problema minorităților !!!**] Programul PNA / 10 apr.'33

Banchetul : la restaurantul „Palermo” .

Au rostit toasturi : **Octavian Goga, Valjean, Silviu Dragomir, preot Cuciujna, gral Gârleşteanu, Bornemiza, av.Tudor Popescu, dra prof.A.Ioan, Ianculescu, Vianu, prof.I.Petrovici ș.a.**

I.Petrovici (ex-ministru) / 10 apr.'33

▣ **Educația politică.**

▣ **PNA, Goga !**

După război s-a făcut o propagandă lipsită complet de tendința de a se face educația maselor.
Lumea a căutat doar să le câștige voturile. S-au făcut idoli [?!?] , din școlari !

PNA nu este un partid de „aventurieri, cum îl nimea un anume ziar.

Prezenți atâția, din toate colțurile țării, pregătiți pentru rezolvarea marilor probleme .

” Ziua de astăzi e **semanalul unei lupte pe care șeful nostru, dl Goga, o începe.**

Să facem zid lângă el, jertfindu-ne viața, de va fi nevoie, pentru binele patriei.

O.Goga / 10 apr.'33 (la banchet)

▣ **Epocă revoluționară**

▣ **Partidul ? Ei, Goga !**

[LD : atenție ! fără să faci speculații ieftine ... vezi totuși cum rezonează cvintele lui față de **momentul 1938 ... când a trebuit să părăsească , umilit , puterea , și a murit !**

Vizionarism ? profeție ? simmplă coincidență ?]

” Constat un unison de gândire în jurul **partidului meu** ,

” Suntem una, **voi cu mine și eu cu voi** ,

„ **Am zis** anul trecut , la înființarea partidului nostru ,că **trăim o epocă prerevoluționară.**

Și unii au rămas surprinși de această declarațiune.

Ei bine, vă declar că această constatare este perimată.

Suntem dincolo de această epocă.

Nu mai putem suporta această atmosferă.

Toată românimea nu mai poate suporta această atmosferă.

Sunt atât de confundat cu viața acestui popor , încât e destul să mă uit în adâncul sufletului ,
ca să descifrez nenorocirea tuturor.

Sufletul meu vibrează la **cutrerumurul de mâine**.[...]

Să ferească Dumnezeu să fie nevoie să fac spovedania mea întreagă.

Pretutindeni este **o izbucnire** , în toate colțurile umanitatea caută să se stăpânească.

Fiți siguri , că **dacă ar fi să fie momentul , ași lansa cuvintele mari ,**
pe toate zidurile țării , **să răscolească poporul nemulțumit.**

Sunt gata , sunt pregătit pentru propășirea adevărului .

Nu mi-ați dat o bucurie cînd m-ați adus conducătorul vostru,
când mi-ați încredințat greua îndatorire de astăzi.

Într-o vreme scurtă ,

vom veni cu colaborarea noastră prețioasă , în conducerea acestei țări.

Sunt hotărât să restabilesc liniștea și siguranța acestui popor.

Să vă pregătiți pentru această misiune. [...]

Ori biruiesc, ori îmi las viața pe teren .

Aveți în fața dvs **un om hotărât , care, pentru salvarea patriei,**

își va aduce jertfă chiar viața lui."Adunarea PNA / 10 apr.'33

---

e) O.Goga, declarații – călătoriile în Germania și Italia, 24 sept.'33

(„Dimineața” , an 29, nr.9607, 26 sept 1933, Fox)

[**LD : fără ieftine speculații, fără prejudecăți, acesta este momentul care va declanșa**
în doctrina lui Goga ... un accent din ce în ce mai naționalist.

Nu este vorba de o " cointeresare " , de o " corupere "

(cum s-a spus în epocă , și cum a fost , apoi tratat în istoriografia comunistă) :

Goga era pregătit sufletește pentru această " convertire "]

Ziarul / / 24 sept.'33

▫ Cluj, 24 spt.

Cu rapidul de dimineața a trecut azi prin gara locală , plecând spre Sinaia, **d.Octavian Goga,**
președ.PNA. Pe peronul gării a fost **întâmpinat de numeroși prieteni politici -**

DI.Goga a refuzat să facă declarații presei, spunând că nu e momentul.

Prietenilor le-a spus că **a rămas impresionat de cele văzute în Italia și Germania ,**

și că nu înțelege de ce poporul român lîncezește.

Apoi **a invitat prietenii la Vinița ,** pentru duminică 1 oct., la adunarea PNA .

Fox / 24 sept.'33

▫Sinaia, 24 sept.D.Octavian Goga a sosit , împreună cu secretarul său, G.Demetrescu ,

la serbările de la Sinaia [ziua lui Carol ?]

După cum se știe, d.**Goga s-a întors dintr-o călătorie din Italia și Germania,**

călătorie care **a dat naștere la tot soiul de comentarii.**

I s-au atribuit misiuni, și chiar partizanii d-sale au explicat vizitele de la **Roma și Berlin**

și **întrevederile cu personalități de marcă** din cele două țări,

ca o acțiune menită să faciliteze **o nouă orientare a politicii noastre.**

D.Goga ar fi tatonat , în special în Germania,

posibilitățile unor **consolidări de raporturi economice,**

realizări ce ar aduce după sine **importante consecințe de ordin politic.**

Germania ar fi dispusă să dea garanții cu privire la anumite probleme interesând politica

noastră externă. Pentru a lămuri aceste lucruri, am profitat de faptul că d.Goga a avut câteva
clike libere ,și l-am rugat să-mi explice sensul călătoriei sale la Roma și Berlin.

Afabil, **dl Goga a refuzat să facă declarații. Ne-a spus doar :**

Goga / 24 sept.'33

< Toate comentariile în jurul călătoriei mele sunt fanteziste, și unele chiar,

cum sunt cele privitoare la o atitudine ce aș fi luat într-o chestiune economică a țării,

direct ofensatoare.

N-am întreprins **decât un act profesional politic ,**

ca **să cunosc două laboratorii politice**

ale unor țări unde se realizează **opere extrem de interesante.**

Constatările mele nu le voi ține pentru mine , ci **le voi explica public** , în cel mai scurt timp.

Mi s-au atribuit misiuni pe care nu le-am avut. Ar fi o naivitate să se creadă așa ceva.

Rezultatul ar fi fost că deveneam prizonierul misiunii.

Or, **scopul vizitelor mele era mult mai larg**, fiind vorba de **o vizită de pură informație.**

Într-adevăr **am vizitat personalități politice italiene**

și pe **exponenții reformelor din Germania**, în frunte **cu cancelarul Hitler.**

Impresiile mele ? Nu vreau încă să le dau amploare .Nu-i nici momentul aici.

La București, după serbări, vom avea prilejul. >

Goga / 24 sept ,33

---

f.) O.Goga, declarații despre călătoriile la Roma și Berlin, 6 oct.'33

// la sărbătorirea lui Alex.Hodoș // rev."Țara noastră" //

(„Universul” , 50, nr.274, 7 oct.'33)

[LD : **sublinierile îmi aparțin.Unele nume sunt cunoscute, altele , poate , prietenii de presă ?]**

București, organizația de Negru a PNA

Organizația a sărbătorit pe **Alex.Hodoș, dir.ziarului „Țara Noastră”** .

Alex.Hodoș / 6 oct.'33

▣ Profesiune de credință

a mulțumit tuturor , subliniind că nu **și-a făcut decât datoria**

pe care i-a dictat-o **conștiința sa de român** , descendent al unei vechi familii de moți,

pentru care **scrisul în slujba ideii naționale** , a fost un cult.

Statornicia în credințele d-lui **Octavian Goga**, datează de pe vremea când

I-a cunoscut pe bardul Ardealului și al unității naționale,

în **casa părintelui său, Ion Gorun.**

A făcut o **profesiune de credință** datorită căreia se simte **legat de d. Oct.Goga.**

Octavian Goga / 6 oct.'33

▣ „Țara noastră” - Ardealul- Coroana

Mulțumește inițiatorilor care au avut această inițiativă. Întâlnirea are ceva nou,

datorită omului sărbătorit.**Îl cunoaște de mult pe Hodoș.**

Tatăl său l-a primit cu căldură în Regat, când a venit prima oară cu un volum de versuri.

” **După război, mi-am dat seama că Ardealul trebuie cucerit din nou,**

din cauza ereziilor politice. Retras sub copacii de la Ciucea,

după ce **fusesem osândit să cad în alegeri în satul meu, Rășinari,**

am primit **dreapta solidaritate a lui Alex.Hodoș.**

Atunci m-am hotărât să scot **revista „Țara Noastră”**, care a coincis cu momentul

încoronării. Noi am văzut în Coroană, simbolul unității naționale.

Și atunci au fost oameni care au precupețit Coroana.

Octavian Goga / 7 oct.'33

▣ Alexandru Hodoș

▣ Menirea gazetarului

În acele zile grele a început lupta noastră , care avea la bază o credință.

Am mers înainte și **Hodoș a fost primul meu colaborator.**

Gândurile noastre se îmbinau atât de bine,

încât aproape scrisul nostru nu se mai deosebea unul de altul.

Gazetar înseamnă **deschizător de drumuri**, înseamnă să scrii cu sânge.
Aceasta a fost **gazetăria lui Eminescu, Barițiu**. Aceasta a fost și **gazetăria lui Hodoș**.
Gazetarul este **creator de opinie publică**.
Eu am cerut gazetarului **onestitate profesională**, grevată pe **intelectualitate**.
Trebuie **să revenim la altarele vechi**.
Vom cere condeelor **să se întoarcă la onestitatea tradițională a scrisului românesc**.
Hodoș a mers pe drumul acesta, fiindcă are în urma sa un șirag de gazetari și scriitori.
În lupta pe care o duc, **Hodoș mi-a dat totdeauna un sentiment de siguranță morală**.
Astăzi, când sărbătorim pe Hodoș, **sărbătorim prototipul gazetarului conștiincios**.
Sărbătoarea de astăzi este un popas, după care vom merge înainte.
Ori ni se va da posibilitatea ca opera de refacere morală și materială s-o îndeplinim de la guvern,
ori trebuie să ne coborâm în popor, și s-o începem de jos în sus.
Și de la guvern și din opoziție, vă previn că lupta e grea.
Goga / 6 oct.'33

▣ **Întâlnirea cu Mussolini**

La Roma, în întâlnirile pe care le-am avut cu d. **Mussolini**,
stăpânitorul sufletului italian, m-a întrebat :
-Câți deputați ai ?
-**Opt**, i-am răspuns.
-Câte voturi ai avut la primele alegeri, după ce ai înființat partidul ?
-**O sută de mii**, i-am spus .
-**Ai început mai bine ca mine.Eu am avut 146 de inși și 3000 de voturi**
când am început acțiunea – a încheiat Mussolini.
„**Suntem la câțiva milimetri de limita râului**”, după care trebuie să apară reacțiunea.
Merg la biruință cu sacrificiul existenței mele.
Mussolini spunea la un moment dat : **dacă merg înainte, să mă urmați ;**
dacă vă voi înșela, să mă împușcați ;
iar **dacă mă vor împușca, să fiu răzbunat**.Goga/ 6 oct.' 33
PNA -Goga / 1933

6.) **PND -Iorga**, ian-nov.'33

a) **N.Iorga**, expozeu la șed. Comit.Executiv al PND, 16 iul.'33

(„Adevărul”, an 47, nr,15193, 18 iul.'33)
[**LD : este relatarea ședinței, apoi un interviu acordat ziarului.**]
Ziarul : DI Iorga a ironizat președinții partidului ;
Ședința se ține la **Vălenii de Munte**. Participă : **Munteanu-Râmnic** (fost subsecretar de stat) ,
dr.Petre Topa, dr.Tr.Țino (foști vicepreșed.Cameră) ,
alți fruntași ai partidului. Iorga a ținut un expozeu, privind situația politică.
N.Iorga / 16 iul.'33

▣ **Coroana**

"Cred că față de unele zvonuri, cari lăsau să se știe că, în urma unei indispoziții,
n-am putut urma o anume invitație, este bine să dau unele lămuriri.
"Dinastia a avut, într-o țară nouă, pe care a trebuit s-o câștige, **trei atitudini**.
I) Prima a regelui Carol I, când audiențele erau foarte rare .
Pe mine mă primea totdeauna cu plăcere, probabil pentru că nu mă îndesam la audiență.
A fost atunci o epocă de libertate. **În guvernarea țării, regele Carol I nu se amesteca**.
El își rezerva numai politica externă. Deci o atitudine.
II) " A venit regele Ferdinand .Om amabil, glumeț, primitor .Avea dispoziție către humor .
Îi plăcea să rădă, mai ales de miniștrii săi, în afară de Ionel Brătianu.
De unde a rezultat ca, atunci când Coroana nu susținea suficient pe miniștrii săi,

guvernul nu are autoritatea de care ar avea nevoie.

Regele Ferdinand râdea de miniștrii săi, dar nu guverna în locul lor.

III)" Se poate însă întâmpla **să dorești a guverna.** [**Carol II**]

Atunci, însă , trebuie să definești rolul regelui și pe acela al **președintelui de consiliu.**

Eu cred că regele nu e numai **pentru continuitate** ci și **pentru direcție.**

Dar șeful guvernului trebuie să aibă mână liberă.

Se pune însă o întrebare : când voi merge eu la Palat ?

Răspund : **Atunci când Majestatea Sa va termina cu experiența de acum "**

lorga / iul.'33

▫ **Partidul Național Liberal.**

Partidul național-țărănesc a plecat în 1931 , în condițiile umilitoare cunoscute .

Pentru ce a fost readus ?

Eu am spus la timpul potrivit că **trebuie chemat și partidul liberal.**

Credeți dvs că **se poate să nu fie aduși liberalii la guvern ?**

Eu vorbesc așa pentru că am simț de echitate , iar nu pentru că aș vrea să închei cine știe ce legături cu partidul liberal."

lorga / iul.'33

▫ **Guvern de concentrare !**

" I-am propus odată d-lui Duca **adunarea** ,

sub **președinția unuia din oamenii politici de autoritate** ,

a tuturor partidelor serioase , pentru păstrarea tradițiilor țării.

Ca **punct de program** propuneam :

să nu oferim țării numai papucii din picioarele altuia ;

să ne respectăm angajamentele față de străinătate ;

să realizăm economic , în dauna popularității .

" Se face la noi **antisemitism** , sub vârsta de 21 de ani sau peste 91 de ani .

Dar cum vrei **să nu fie economia din Basarabia și Bucovina în mâna evreilor**,

când **toți românii își pregătesc copiii să fie funcționari ?**

Acestea le-am propus dlui Duca . A acceptat în principiu , dar a spus că , în fapt,

îi este greu să se adreseze altor șefi de grupări. [...]

În condițiile de astăzi, dacă s-ar pune întrebarea cine trebuie să fie succesorul actualului guvern

eu aș spune că va trebui chemat d.Duca. "lorga / 17 iul.'33

b) **N.lorga** , interviu : **curentele extremiste** , 12 aug.'33

("Adevărul" , 12 aug. 1933 - anchetă politică)

Curentele extremiste

" De această stare de lucruri se folosesc curentele extremiste.

Nu mă gândesc la **comuniști.**

Am convingerea că , astăzi, **comunismul este aproape inexistent în România.**

Vorbesc de extremismul de dreapta.

După cum ai văzut din discursurile mele, pretutindeni **am căutat să combat**

pe cuziști, pe gardiștii care își zic " de fier " , pe hitleriștii sași. etc.

Mi-am făcut toată datoria și, poate , **mai mult decât era datoria mea** de om politic

fără răspunderea guvernării.

N-am ținut seamă , în această operă de propovăduire a adevărului,

de interesele mele electorale, care mi-ar fi dictat - poate - o atitudine mai rezervată.

Am fost condus de credințele mele de om civilizat ,

credințe **care nu îngăduesc sălbăticia cuzistă , gardistă sau hitleristă.**

lorga / 12 aug.'33

▫ **Sașii hitleriști**

Guvernul însă, nu-și face datoria , nici măcar în această privință.

D-Alexandru Vaida - Voevod , influențat de sentimentale amintiri vieneze, **privește cu ușurință mișcarea hitleristă.** [-----]

Noi nu putem tolera o o agitație pe care o conduce **un reprezentant al d-lui Adolf Hitler .**

Suntem toleranți, da - dar toleranța nu înseamnă imbecilitate.

Trebuie să se știe că **nu tolerăm în cuprinsul statului român** , agitațiuni care tind să zdruncine ideea de stat. "

lorga / 12 aug.'33

▣ **Guvernul Vaida - extremism dreapta**

▣ **"Numerus clausus "**

"Aflu că, la un congres studentesc , ținut pe malul mării, **d.Vaida** sau **d.Tilea**, sau amândoi laolaltă , **au vorbit de numerus clausus.**

Am citit dezmințirea dată de cei doi "factori răspunzători" ....

Ei spun că n-au vorbit de numerus clausus în sensul dat de antisemiți acestei expresii.

Le-a venit poftă - așa , deodată ! - să vorbească latinește , și au zis *numerus clausus* .

Mărturisesc că nu știam pasiunea d-lui Vaida pentru latină.

Cât despre tandrul savant Tilea, îi știam înclinările pentru sport,

dar nu l-aș fi bănuț un ultim reprezentant al defunctului curent latinist ...

Îi sfătuiesc pe amândoi să vorbească românește sadea , ca să nu fie obligați să dea înapoi,

apoi, **comunicate penibile** pentru demnitățile pe care întâmplător le dețin.

Aduagă la toate acestea , circulara dlui Vaida cu " origina etnică " a funcționarilor din întreprinderile particulare ;

aduagă cazul tipic al amicului meu și colaboratorului dvs **Scarlat Callimachi** ,

dat în judecată pentru un articol sincer democratic ,

în urma unui denunț semnat de un agitator cuzist-

și vei ajunge la **concluzia că guvernul**, nu știu din ce calcule,

încurajează extremismul de dreapta ." N.lorga / 12 aug.'32

---

c) **N.lorga**, interviu : **situația politică , 6 oct.'33**

("Adevărul" , 6 oct. 1933) **Interviu - Al Gruia**

// împotriva sașilor hitleriști // contra extremiștilor de dreapta //

// contra dictaturii // Guvernare Duca ! // Coroana //

lorga / 6 oct.'33

▣ **Sașii .**

"Cunosc foarte mulți sași. Le păstrez aceleași sentimente ca până acum.

Dar manifestări ca aceea a **Constituantei** - așa au numit-o ei - **de la Sibiu**,

nu pot fi decât două atitudini :

Sau statul oprește creierea altui stat în mijlocul său , căci de asta este vorba ;

sau statul nu mai dă nimic națiunii celeilalte ,

care rămâne să se țină cu mijloacele prevăzute de noua Constituție.

" Cred sașii hitleriști că se pot izola total de statul în care trăesc ,

legându-se în nori de statul în care nu trăesc ?

S-o facă . dar să tragă și toate consecințele.

La alegeri, **să închee cartel cu d.Hitler**, care să aleagă d-sa pe d. **Hans Otto Roth** și,

de câte ori vor avea nevoie de ceva , **sașii să se ducă la Berlin**,

Bucureștiul fiind capitala altui stat "

lorga / 6 oct.'33

▣ **Lipsa de educație**

▣Misticismul popular

" Eu cred că **un misticism stupid** este pe cale să câștige masele.
Mă mir cum o nație inteligentă se lasă prinsă de copilăria încruntată a unor oameni ,
pe care nimic nu-i impune nici respectului , nici afecțiunii.

Dar ce nu se poate crede în absolutul întuneric al satelor noastre
și în ceata semiculturală pe care o creiază școli nenorocite ?

Ar ajunge **o culturalizare sănătoasă** , ca toate **fantasmele să dispară**.

Dar pentru aceasta nu ajunge vârful de batistă , care iese din buzunarul de sus ,
în stânga, al excelentului sociolog d.Gusti. "

lorga / 6 oct.'33

▣ Dictatură ?

[LD : atenție ! ciudata viziune a lui lorga privind dictatura !

Ciudate argumente ! Ciudate păreri despre poporul român ! Nu știu ce să cred !

Cum este posibil așa ceva la un istoric de talia lui ? Este sincer ? Face pure speculații ?

Probabil de aceea, cât a slujit **ambitiile dictatoriale ale lui Carol**,

el nici nu s-a considerat coautor la dictatura regală !

Sublinierile , parantezele îmi aparțin]]

"**Dictatura presupune trei elemente , care ne lipsesc :**

/ Întâi, **un rege care nu vrea să guverneze .[?]**

Or, noi avem unul , **care nu vrea decât să guverneze**

până și în cele mai mici amănunte ale vieții de stat.

Deci **nu-mi pot închipui un ministru Mussolini ,**

în buzunarul regelui Mussolini .

/ Al doilea, **un popor care se supune la orice [!!!]**, îndată ce i se bate din picior .

Dar noi **suntem cel mai nesupus dintre popoare [?]**

chiar la o simplă încrețire din sprâncene.

/ Al treilea, **un popor entuziast pentru gest și frază**

Or noi avem un zâmbet pentru orice gest și pentru orice mișcare din umeri , pentru orice frază [?]

/ Aș putea să adaug și a patra piedică : **dictatura înseamnă muncă și consecvență**

Unde le vede cineva la toți țontoroi ,care spun ce grozavi ar fi, dacă ar fi

dictatori ? " [?]

lorga / oct.'33

▣ Guvernare de partid ?

▣ Supărarea personală !

[Deși a trecut un an, lui lorga nu i-a trecut supărarea.

Opinia lui cu guvernarea de partid ... nu este o convingere. A spus-o de atâtea ori .

Își oblojește parcă umilința ... și așteaptă . Așteaptă să vină " ziua lui " !]

- Ce credeți despre situația noastră politică ?

" **Eu nu cred nimic , pentru că am ajuns să nu mai înțeleg nimic. [!!!]**

Pentru mine, rămâne un articol de crez că **regele,**

odată pornit pe linia constituțională, **la dispoziția partidelor [!!!] ,**

nu poate decât să cheme la putere pe liberalii d-lui Duca.

Posibilitatea de a reveni la o guvernare în afară de partidele actuale,

nu se poate produce **decât după ce un guvern liberal ar dovedi că nu e în stare** să rezolve multe probleme , care stau deschise înaintea noastră.

Iar **jocul cu improvizațiile de oameni și de partide ,**

îmi pare tot **așa de absurd** , ca și cum pe un câmp de bătălie , când se încaeră armatele,

ar apărea **Vasilache cu lada lui de păpuși "**

lorga / oct.'33

▣ Carol - Iorga

"Eu stau și **privesc cu tristețe** la îndeplinirea tuturor prevederilor mele din "isprava" de anul trecut [**răsturnarea gov.Iorga**]

Dincolo de această atitudine stau două piedici : **vârsta** la care am ajuns și **scăderea unei credințe** , pe care - în ce privește anume persoane , sau , dacă voiți , o anume persoană [**Carol !**] am avut-o .

Dar **vremea poate îndrepta** și pe oamenii care au greșit mai mult și exemple de aiurea arată că **nu e nimeni prea bătrân , ca să-și servească țara când îi vine rândul "**

- **Gruia** : S-a vorbit foarte mult de absența dvs de la serbările Peleşului...

- **Iorga** : "N-am vrut să jignesc pe nimeni .Dar eu am amintirile mele .

În acea sală s-a hotărât înlăturarea moștenitorului de tron.

Toți, fără deosebire de partide, au fost pentru. Eu am fost contra.

În acea sală , pot prânzi toți, fără mine .Dacă ar crede de cuviință Majestatea Sa , și dacă aş fi și eu de aceeaş părere, am putea prânzi amândoi ,

cu toții însă, nu putem.

Cât despre afirmația că eu am fost profesorul Regelui, țin să spun :

n-am avut această onoare , ceea ce **explică lipsa mea de influență asupra deciziunilor Majestații Sale.** [-----]N.Iorga / 5 oct.'32

7.Un.Agrară -Argetoianu ; Liga Corporatistă -Manoilescu , ian-oct.'33

a) C Argetoianu , intervenții punctuale

[LD : fă **legătura cu declarațiile lui la dezbaterile la Mesaj (nov.'32)**

și la demisia lui Maniu (31 ian '3) . Dar , obligatoriu, revezi câteva episoade din "Amintirile " lui.

Pentru că , în public, Argetoianu continuă poziția lui de "expectativă " , iar în culise ... acționează . A scoate însă din acestea ceva ce ar putea fi considerat " doctrină " ,ar însemna un abuz de termeni.]

/ Intervenție - la buget, 24 mart.'33

/ Intervenție în Afacerea Skoda : guvernul să ia măsuri, nu să fie înlăturat pentru o escrocherie de acum 3 ani !

/ Discurs : la Conversiune , 10 apr.'33

/ Opinie : Acordul de la Geneva , // contra // 12 apr.'32 **Contra !**

---

b) M.Manoilescu , " România stat corporativ " ,

[LD : la polul opus lui Argetoianu , stă **MMManoilescu .**

Pentru că el... nu are patid, nu are consecvență în colaborările la guvernare , dar ... este **autorul de necontestat al unor teorii economice, sociale, politice ...** ceea ce tocmai asta este : **o doctrină.**

Că este așa , o dovadă în plus, faptul că este **singurul teoretician român care se studiază la universitățile din anumite țări** (Spania, Portugalia, Brazilia , Mexic ș-a-) , mai ales din " lumea a III-a " , sau slab dezvoltate .

C a realitate , există în acea epocă o vie activitate a unor **asociații profesionale** , numeroase și diversificate , care astăzi s-ar numi , probabil, "societatea civilă " !

Fă **legătura cu expunerea doctrinei sale în sesiunile anterioare**]

M. Manoilescu „România, stat corporativ”, Tipografia modernă, București, 1933

Revista lunară „Lumea Nouă” apărea din 1932. M.Manoilescu era director, iar colaboratori:

Joldea Rădulescu, Elena și Grigore Manoilescu , Cristea Niculescu, Enric Otetelișanu și Florin Zaharia. Revista a început să publice, periodic, și o serie de broșuri, în majoritate discursuri , conferințe, studii , ale lui Manoilescu, privind doctrina corporativă.

Astfel, nr. 5 al seriei de broșuri, a publicat studiul „**România , stat corporativ**” (1933),

pentru ca , la o nouă ediție, (Tipografia ziarului „Universul” , 1934)
 studiul să fie îmbunătățit și prezentat drept **program** adoptat de **Liga Național Corporatistă** ,
 program de reformă a statului român format de M.Manoilescu .
Manoilescu /33

▣ Reforma constituțională corporatistă

Reforma corporatistă în România **nu cere o revoluție politică** , precum cea fascistă din Italia,
ci o reformă constituțională , pe calea obișnuită a modificărilor constituționale , de la care ,
 apoi, să urmeze elaborarea unor reforme legale, în spirit constituțional.
 Scopul organizării corporative constă în soluționarea problemelor economice , sociale și culturale,
 în înlesnirea evoluției țării spre noi forme economico-sociale,
 care să țină cont de **o altă ierarhizare a intereselor** :
deasupra interesului individual , să stea interesul colectiv al corporației ,
 iar deasupra acesteia , **interesul general al țării**.
 El considera că se face **o mare eroare dacă se căutau similitudini**
între corporatismul fascist italian și corporatismul românesc. (p. 12-13)
Manoilescu / ,33

▣ Corporațiile

Națiunea putea fi constituită în **8 corporații și 1 colegiu** :
 agricultura – 3 industria – 2 comerciale – 2 liber-profesioniști – 1 salariați – 1

I. Corporația ogorului(cultivatori de cereale și plante industriale)

II. Corporația crescătorilor de vite

III. Corporația viticulturilor și pomiculturilor

IV. Corporația industriilor și meseriilor de consum intern

V. Corporația industriilor de export.

VI. Corporația comerțului și transportului.

VII. Corporația băncilor și asigurărilor .

VIII. Corporația profesiunilor libere și artistice

IX. Colegiul salariaților publici.

Corporațiile urmau să aibă o triplă misiune :

/ **Economică** - organizarea și coordonarea producției naționale ,
 prin sindicatele de întreprinzători .

/ **Socială**- rezolvarea , pe cale de înțelegere ,
 a tuturor diferențelor dintre întreprinzători și salariați .

/ **Politică** - integrarea în viața politică locală , regională, națională.

Statul reprezenta **expresia sintetică a corporațiilor** ,

formula „Regele și Parlamentul” metamorfozându-se în **„Regele și Corporațiile”**

Manoilescu / 1933

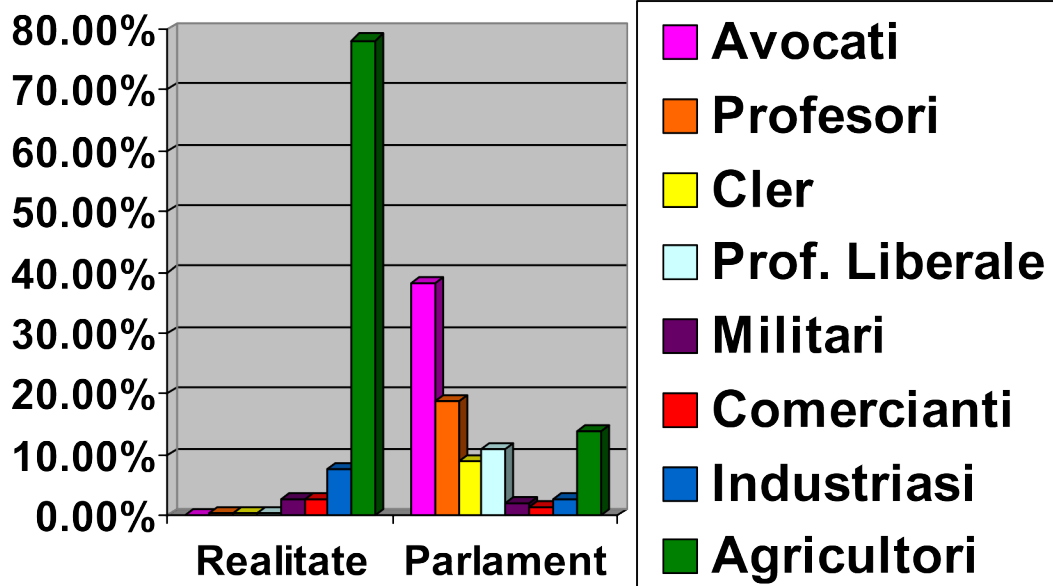
▣ Parlamentul PNT'30 Vezi obligatoriu fișier Manoilescu

Studiind problema repartițiilor celor 634 mandate (deputați și senatori)pe profesioni,
 M.Manoilescu întocmea un interesant grafic , având la bază recensământul din 1930 :

Manoilescu /33

„Piramida” lui Manoilescu

	<u>În activitatea țării</u>	<u>În Parlament</u>
0,07	avocații	243
0,35	profesorii	119
??	preoții	56
??	medici, ingineri, ziariști	55
2,6	militari	13
2,7	comercianți	8
7,7	industriași	17

Două piramide în care cea a reprezentării parlamentare era total răsturnată, invers proporțională cu importanța ramurii reprezentate !

Fără îndoială, „recordul” îl dețineau **avocații** (**243 mandate** !), ocupând **2/5 din Parlament**, dar reprezentînd **1 / 1000** din populația activă a țării , de **550** ori mai puternici decât ar fi avut dreptul !

Profesorii, la rândul lor, aveau **119 parlamentari** , cca **1/5** din Parlament, o reprezentanță de **55** ori mai mare decât ar fi avut îndreptățire ! (p. 16-17)

[**L.D:** considerațiile lui MM sunt strict statistice, matematice.

El nu ia de loc în considerație capacitatea intelectuală, inclusiv juridică, pe care o presupunea capacitatea de „legislator”

Așa că, spectaculoasă, este adevărat , piramida lui rămâne o piramidă imagină]
Manoilescu / 1933

▣ **Parlamentul corporativ.**

Adunarea Națională Corporativă – singurul parlament recunoscut în regimul corporativ - urma să fie compusă din **300 membri aleși** și **30 membri de drept**, **alegerile** fiind făcute de cele **8 corporații** și de **colegiu** (IX) .

Compoziția corporativă trebuia să aibă următoarele proportii de reprezentare :

120 parlamentari - corporațiile agricole (I,II, III)

105 „ - corporațiile industriale și comerciale (IV, V, VI, VII)

75 „ - corporațiile profesionale libere și colegiul funcționarilor (VIII,IX)

M.Manoilescu / 1933

Liga Corporatistă

8.) LANC -ACCuza , a) b) , c) ;

Garda de Fier -CZCodreanu , a) b) c) febr.- oct.'33

[LD : vezi obligatoriu extrase doctrinare din lucrarea lui

CZCodreanu " Pentru Legionari ", pentru elementele de doctrină :

// naționalism // antisemitism // antidemocratism //

De aemeni , implicarea intelectualilor în mișcarea naționalistă :

Nichifor Crainic ("Calendarul ") , Nae Ionescu (" Cuvântul ") ș.a.

Fișier Garda de Fier I .

[LD : prezența ambelor partide **în Parlament** , oferă doar unele **clarificări privind doctrina și acțiunea politică** a celor două grupări.

Lăsând la o parte orice prejudecăți și schematism , care s-au aplicat curentului de extremă dreapta din România (în epocă și în posteritate) , ele au avut **o doctrină articulată** , cu toate componentele specifice , care trebuie analizată .

Este interesant și elementul de tradiție , de familie , reprezentat de **cuplul tată - fiu : ACCuza - Gh .A Cuza ..... Corneliu Z.Codreanu - Ion Z Codreanu** , fiecare cu rolul său .În activitatea parlamentară : **M-Stelescu**]

a) **I. Z. Codreanu** , interpelare : **incidentele din 24 ian.'33 , 1 febr.'33**

Armd.Călinescu –răspunde.

-**Armand Călinescu** (subsecretar la Interne) , citează din ziarul lui M Stelescu ["Cruciada românismului " ?] de rezultă că gardiștii s-au dedat la bătăi și dezordine.

-**M.Stelescu** : Neagă.Este o compilație !

-**Armd.Călinescu** : Constată că acolo au fost studenți. Dar au fost și oameni care agitau cu brutalitate , cu pari de lemn , **infractori de drept comun**.

Asupra celor arestați s-au găsit **pistoale, clești, box-uri** .Erau **aceiași** care ... cu o noapte în urmă (31ian/ 1 febr.) , în frunte cu **Livadă** și deputatul **Stelescu** , au atăcat un comisar de poliție !

-**Stelescu** : Neagă .Era în Cameră !

-**IZCodreanu** : îl confirmă

-**Armd.Călinescu** : Dovadă că nu erau studenți , este că asupra lor s-au găsit legitimații LANC , (ex.Anghel, Chiriac –tinichigii) .La unul s-a găsit o „Circulară „ cu următorul conținut :

< **Camarade 17** , și se încredințează **buzduganul clasa I** .Felul cum îl vei mânui , va dovedi **dragostea ta față de țară** . Nu uita că **Dumnezeu te-a ales ca să mângâi cu el pe prietenul nr.12** .>

Ori decâte ori vor continua să se dea la asemenea acte , se vor izbi de rigorile legii , și de hotărârea fermă a guvernului de a asigura liniștea și ordinea în țară .”

(**Aplauze la PNT și PNL** LD : **printre puținele solidarități !**)

-**IZCodreanu** : Neagă tot ce a spus Călinescu ; invenții: măciuca , buzduganul , armele !

Dacă guvernul nu va lua „adevăratele” măsuri , vor veni două pedepse :

„**Una va fi blestemul lui Dumnezeu”** , cealaltă „**pedeapsa din partea oamenilor**”

[-----]

▣ **G.A.Cuza** - intervenție , 1 febr.'33

[LD : pentru mine , între **cuziști și lupiști** nu există prea mari deosebiri de comportament.Singura deosebire , este că **servesc alte „cauze” !**

Iar , de obicei , **partidele democratice sunt „vigilente”** , mai ales cu cei de „dreapta „]

- **GACuza** : **Armand Călinescu** , în loc să răspundă la interpelare , a făcut o diversiune , **confundând deliberat Garda de fier , cu LANC** .

La încăierare , s-a răsturnat crucea ; preoți tăvăliți ; este „prima oară” când între **biserică și armată** s-a ivit un conflict !

-**I.Mirescu** (PSD) : Dvs sunteți biserica ? Șarlatani !

-**GACuza** : ....a fost un „incident” între **3 lănciști și 1 jidan** , care împiedica difuzarea ziarului ; jidanul a scos , mai întâi , boxul și a lovit.....

[Incident polemic între **G.A.Cuza –dr Lupu** ; încăierare între **cuziști și lupiști**]

Ședința se suspendă . La reluare , **balamucul reizbucnește**]

-**dr.Lupu** : „Dacă ar fi un **Dumnezeu al proștilor** , apoi pe acela îl slujiți voi”!

[Zarvă.Se suspendă iar ședința]

-**GACuza** : Este nemulțumit de răspunsul lui Armand Călinescu și jignit în amorul LANC , care „**este credincios bisericii , armatei și splendidului român , MSR**”

-**dr.Lupu** : Critică pe Cezar Spineanu că **a dat cuvântul lui G.A.Cuza** .

„Domnii aceștia , care se dau de-a tumba în Parlament și fac tot felul de manifestațiuni

epileptice [...] o fac numai pentru tribune și pentru publicul pe care vor să-l amăgească.
[.....] caută succese .Treaba d-lor. Însă treaba noastră este [...] în Parlament ,
să-i jugulăm cu legea și cu regulamentul și să nu tolerăm dezordinile [.....]
Dacă nu se va face ordine cu ei, PT își va face dreptate , singur.”

Cere trimiterea lor la „Comisia de disciplină „ [.....]

[În polemica Cuza –Codreanu intervine și Lupu , iese scandal și Robu îl amenință cu moartea]

„ Dle președinte ! în momentul acesta , acest inconștient de Robu ,
a spus că mă împușcă ! „ **[Nichifor Robu este trimis la Comisia de disciplină]**
Cuziști - gardiști- lupiști / 1 febr.'33

---

b) **G.A.Cuza - va vota pentru starea de asediu, 3 febr.'33**

chiar dacă și LANC va avea de suferit.

[**LD : vezi deosebirea , din acest p.d.v. , dintre LANC și G de F]**

---

c) **G-Ștefănescu-Goiceanu , comunicare : incident la clubul PT , 4 febr.'33**

[**LD : în aceste hărțuiri , cât a fost zorbă studențească , cât a fost manifestare politică , e greu de spus.Cert este că ele demonstrează puterea cuvântului , de sugestionare a atitudinilor tinerești... care pot degenera oricând ....**

Dar nici cu Lupu ... lucrurile nu stăteau altfel !]

Pe 2 febr.a.c. , în inima Bucureștiului , o bandă armată cu revolvere a pătruns în clubul PT , amenințând cu moartea pe dr.Lupu.

Vandalismul a durat jumătate de oră. Banda a operat în voie , fără să apară vreun reprezentant al ordinii publice.

[-----]

GACuza : Întâmplarea a fost la „un tripou cu firmă politică”

El a ținut studenților o cuvântare despre massonerie,

și unii au vrut să-l cunoască personal pe dr.Lupu.

Au făcut o demonstrație liniștită.Dar, la club, li s-a spus că dr.Lupu nu-i acolo

Revolverele n-au fost ale studenților , ci ale celor care jucau cărți.

- **dr.Lupu** : Aduce în parlament plângerile unor cetățeni din club.

[**Se iscă polemică ; se bagatelizează ; se ironizează mare ,mare ilaritate .....**]

---

d) **Diverse luări de poziție politice , febr.'33**

I. Z. Codreanu , interpelare : prigoana contra Gărzii de Fier , 8 febr.' 33

În unele județe (Dolj, Romanați) se duce o aprigă prigoană contra Gărzii de Fier.

S-au făcut percheziții; se confiscă broșuri ; insignele cu zvastică și gardul de fier ;

Jandarmii întocmesc tabele cu membrii G de F;

Poșta oprește ziarele și corespondența ;

Se face cenzură . Vrea răspuns, de ce ?

/ **ACCuza** , intervenții în discursul lui Virgil Madgearu , 10 febr.'33

ACCuza îl șicanează pentru că , în 1930 ,i-a cerut să nu rostească numele ui Hitler

în Parlamentul României. Vorbește despre **figura impozantă și măreată a lui Hitler,**
triumful „mişcării mele” [**LD :sic !**] în Germania.

/ **ACCuza** : în legătură cu tulburările de la Grivița, 16 febr.'33

//anticomunism // pentru măsuri de ordine // ptr. starea de asediu //

Unele p.d.v. similare cu ale lui Goga.

/ **C.Z.Codreanu , M.Stelescu** , intervenții : tulburările de la Grivița CFR , 16 febr.'33

/contra stării de asediu // nu se teme de comuniști //

/ **I. Z. Codreanu**,la complectarea **Legii Mârzescu** (reprimarea infracțiunilor) , 27 febr.'33

Armd.Călinescu –răspunde .(DAD, MO ? , 27 febr.'33)

-I.Z.Codreanu :... mă văd deportat de pe acum în Insula Șerpilor” ...

Este vorba de embleme și uniforme .

Zvastica

”Dlor, **eu port zvastica** [...] ori veți vota legea , ori nu veți vota, **eu tot port zvastica**.[....]

De ce țin așa de mult la ea , **chiar cu riscul de a ajunge în Insula Șerpilor ?**”

Semn electoral al Gărzii de Fier - nu este !

Sunt un „**temperament mistic** „ și .... **misticul meu este pentru zvastică**.

Zvastica se găsește în l.sanscrită , fiind mai veche decât „Vedele” .

Semnul (spun Vedele) este **cel dintâi semn religios al rasei arice** ,

legat de cultul soarelui. **Întreaga rasă arică l-a onorat** , de atunci.

” **Cel mai vechi** s-a găsit în **săpăturile de la noi** ,

și **Românii au dreptul la el înaintea tuturor .”**

Treptat , **zvastica** a ajuns un „**talisman**” , purtător de noroc și de biruință.

Cine mă poate opri să port acest talisman ?

- **Armand Călinescu** : **Legea !**

- **IZCodreanu** : **Grăbiți-vă și o votați ! Eu sunt dispus să merg în Insula Șerpilor.**

În Bizanț, o vreme , **zvastica** a fost în cinste ; **crucea „ornată „ și „crucea dreaptă”**

a lui Isus.La noi, **biserica „Trei Ierarhi” din Iași**, are **zvastica** pe plafon ;

la mănăstirea **Putna**- pe odăjdii .

- **Voce**: Una- i **crucea**, alta- i **zvastica** ! Este semnul electoral al LANC-ului !

- **IZCodreanu** : Nu este semnul electoral al nimănui.Nimeni nu poate fi oprit să-l poarte.

Uniformele

„ S-au speriat de cămășile verzi ? Altădată erau felicitați ! Până acum, el nu a purtat.

Dar, cu această lege, va purta cămașa verde și va veni cu ea în Parlament .

Cu această lege, voiți să puneți piedici Gărzii de Fier, nu comuniștilor !”

/ **ACCuza** , cere parlamentului român să trimită o **telegramă de simpatie**

pentru Reichstagul german. **Admirație pentru Hitler** . , 28 febr.'33

---

e) **ACCuza** , protest la **arestarea deput.Ciolac** –pentru **uniformă**, 4, 9 mart.'33

CZCodreanu , **IZCodreanu** – solidarizare ptr.uniforme ;

Armand Călinescu (subsecretar la Interne) –răspunde .

(DAD, MO 55, 4 mart.'33; MO 59, 9 mart.'33)

[LD : Completează de la fișier Doctrine-cuziștii]

- **ACCuza** : Deputatul Ciolac a fost arestat pentru că venise îmbrăcat

în uniforma „Batalioanelor de aslat”(**Mare ilaritate**)

Venise îmbrăcat „așa” , din „**atitudine politică**”, ca să demonstreze

hotărârea LANC de a-și păstra uniformele și emblemele.

- **C.Teianu** : De ce n-ai îmbrăcat și d-ta uniforma ?

- **ACCuza** : Nu este gata.El era în mașină cu Ciolac și soția sa , când i-a oprit poliția.

Treaba a fost pusă la cale de Armand Călinescu.

- **I.Zelea Codreanu** : Se asociază protestului lui ACCuza.

Precizează că , între Garda de Fier și LANC „ este o antiteză hotărâtă,

care există, persistă și va persista”

Unii vor spune că apără „**cămașa albastră**” ca să salveze „ **cămașa verde**” .

Nu.„**Cămașa verde**” nu se **sinchisește de ce vrea dl Călinescu !**

200.000 de oameni vor merge și la **închisoare pentru această „cămașă verde”**

- **Armand Călinescu** : dl Ciolac a fost oprit în Piața Bibescu de comisarul legal.

Era îmbrăcat în uniformă de „comandant” al „Centuriei 12-Bălți” ,

cu banderolă roșie și **zvastică albastră**, pe culoare galbenă, cu galoane de aur

pe ambele mâneci, și nr.12 pe epoleți. Pe umărul stâng- o furajeră neagră cu ciucuri.

Cravată neagră.Tunică albastră.

Portul acestei uniforme este interzis, cf.Ordonanței Corpului de Armată –București.
Pedepsele în acest caz : închisoare ; decădere din dreptul de a alege și a fi ales.
Amenințările cuziștilor și legionarilor că vor purta uniforma, îi privește.

Legea va fi aplicată.

-C.Z.Codreanu : Vorbește pe larg contra Legii liniștii publice.

Patetic, spune că oricâte piedici se vor pune, ei vor merge înainte și victoria va fi a lor.

-VGBeldie : îl dojenește , tineretul trebuie lăsat să învețe .

Acțiunile Gărzii de Fier și LANC n-au substrat real.

-dr.Virgil Solomon : Este de aceeași generație cu CZCodreanu .

Nu înțelege despre ce „suferințe” vorbește Codreanu,

de ce vrea să monopolizeze naționalismul acestei țări?

-Lot.Rădăceanu : este împotriva legii.**Protestează că s-a dat dreptul Gărzii de Fier să dezbată legea, [?!]** deoarece ei sunt contra democrației, a partidelor, a parlamentului !

Nici cuziștii nu aveau acest drept, deoarece nici ei nu respectă democrația parlamentară .

Nici PNL nu avea dreptul . Singurii sinceri loviți sunt PSD, mișcarea muncitorească
[.....]

-G.A.Cuza , Comunicare: arestarea lui Ciolac , 9 mart'33

DI "șarmant Călinescu" , acest „minuscul cezar” , „mititel de stat și la fapte mai mic încă”

... a fost inspiratorul și regizorul „atentatului „ săvârșit contra lui Celac.

După ce Ciolac, în uniformă, și-a citit comunicarea în parlament.

Călinescu a vrut să-l aresteze în incinta Camerei. Cicio Pop a refuzat (acesta neagă !)

Apoi, Călinescu a chemat 2 comisari, dându-le ordin să-l aresteze.

-Armd.Călinescu : îl pune la punct. [-----]

---

f) **G.A.Cuza** ,discurs-protest la aplicarea Legii stării de asediu , 13 mart.'34 , retro' 33

(Legislatura PNL , Ses.ordinară , DAD, MO 22, șed. din 12 martie 1934, p. 765) ,

Peste un an, el se plângea că **legea Stării de asediu (1933) votată sub național-țărăniști, contra comuniștilor, s-a întors în mod sistematic, împotriva LANC.**

El dădea dreptate social-democrațiilor, care-i prevenise că așa va fi. Exemple :

/ Deputatul Ciolac a fost arestat „manu militari” , de 2 comisari reregali ,

pentru simplu fapt că a venit la Cameră îmbrăcat în uniforma batalioanelor de asalt cuziste .

În frunte cu președintele ACCuza , au mers cu toții la Prefectura de poliție, la 11 noaptea,

unde **dl.gral Uică** (pe atunci ...comand.Corp II Armată, iar în'34, ministru Armatei)

a dispus să fie pus în libertate .La proces, a fost achitat.

Starea de asediu și-a arătat urechile pentru LANC , a doua zi după votare.

- **dr.M.Macarescu** : De ce nu ați interpelat atunci ?

- **GACuza** : N-am mai apucat ! Parlamentul era în vacanță, apoi ... s-a dizolvat.

/ Sediul LANC din Iași, distrus pe 9 iun.'33 , din ordinul gralului Ionescu , 3 companii de soldați,

(comandantul stării de asediu , în lipsa comandantului Corpului IV Armată) ,

comandați de un maior, :

91 de cuziști violențați, 14 răniți, 91 arestați, înscenarea unui proces , etc ;

/La Mediaș, GACuza , la 22 aug.'33, ținea o conferință unui public german.

A fost somat de un comisar de poliție să-și întrerupă cuvântarea .

El a refuzat, dar la întoarcerea la hotel,

GACuza,Robu ,Urziceanu și încă 6 cuziști, au fost arestați și au stat o noapte la închisoare.

/I.Z.Codreanu – a VI-a interpelare : persecutarea Gărzii de Fier, 18 mart.'33

[LD : **convingerea mea este că atmosfera , propaganda, acțiunea , antisemită , zurbagistă,a fost cu precădere , cuzistă.**

În manifestările universitare , legionari și cuziști , au acționat deseori împreună.

Cu toate acestea , la „judecata istoriei” ... au fost și sunt culpabilizați , mai ales , legionarii.

Încearcă să dezvoltți ipoteza rolului cuzismului în formarea mentalității naționaliste românești, cu prelungirea în conspirație și asasinat la legionari.

Adică , cumva , cuzismul – ca ideologie , și legionarismul – ca braț.

De aici se pot trage câteva concluzii foarte interesante.]

---

g) ACCuza , Comunicare : presa jidănească , 20 mart.'33

Presa jidănească scrie injurios despre Hitler, Germania, naziști.
Statul român este dator să sprijine prestigiul altor state.

---

h) G.A.Cuza - -, la Buget , 22 mart., 24 mart.'33

[LD: vezi aici recunoașterea ideologică a rădăcinii conservatoare , antipașoptismul și anti-modernismul asumat . Chiar și xenofobia.
Poate fi trecut cuzismul la categoria p.conservatoare ?]

”Răul nu vine de azi, de ieri, el se confundă cu însuși originile României contemporane.

El vine de la **însăși alcătuirii acestei României moderne** ,
de la **însăși acea generație de la 1848**, generoasa generație de la 1848,
care a însemnat pentru noi , la zămislirea regatului,

ruperea definitivă și totală cu vechile și sănătoasele tradiții ale neamului,

înfățișate de boierii noștri giubeniți , trăitori în cadrul atât de cucernic și simplist al vieții de țară.”
„După 1848, domnișorii care se întorceau [...]cu o concepție utilitaristă și comodă de viață ,
au improvisat un stat nou și înstrăinat .”

” În locul boierimii cinstite și cuminte [...] s-au substituit bonjuriștii [...]

oamenii principiilor masonice și revoluționare.”

„ De aceștia a fost creată **România modernă** , din aceștia s-a născut **partidul liberal.”**

-Leonte Moldovan : „ Lumea râde de ce spui .Nimeni nu acceptă o asemenea doctrină.”

-GACuza : „ Burghezia -creată de PNL - **a dezvoltat o concepție cu desăvârșire străină de interesele și tradiția noastră națională.”**

... Apoi s-au dezvoltat **principiile și suprastructura capitalistă** , sub greșita deviză a PNL.

... Apoi a venit 1916 .Credeam că, din război, vom ieși purificați ...

Dar ați venit dvs, **PNT, care nu sunteți decât continuatorii**

aceleiași politici capitaliste a PNL, cu deosebire că dvs

„ați vândut tot avutul țării , străinătății.”

GACuza / 22mart.'33

▣ **Doctrina LANC**

DI Ralea spunea ieri că noi suntem „utopici” și „reacționari”

„ Doctrina noastră, **a naționalismului integral**, nu mai este utopică ,
din moment ce **în Germania, astăzi, a devenit o realitate.**

Reacționarismul - ni-l păstrăm.

Suntem reacționari fiindcă **cerem revenirea la agricultură și la rosturile noastre** [...]

făcând nu un salt înainte [...] în domeniul capitalist, ci **un salt de 70 de ani înapoi, la viața agricolă și la tradiția ei**, pe care **nu ar fi trebuit să le părăsim niciodată.**” GACuza / 24

mart.'33

▣ **Armand Călinescu** , **Ordinul din 29 apr. 1933**, retro' 5 apr.'34

(Guv.Tătărescu.Legislatura PNL, Ses. ordinară .DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1690-1691)

[LD : aceste explicații el le dădea după un an, după asasinarea lui Duca !]

Armd.Călinescu / retro'33

▣ **Circulara Ministerului de Interne**

Prin **Ordinul circular nr. 27.847 din 29 aprilie 1933**, **Ministerul de Interne** a fixat

p.d.v. al guvernului național-țărănesc față de **Garda de Fier.**

Ordinul glăsuia :

< Din rapoartele organelor de poliție și jandarmerie, rezultă că **în numeroase puncte din țară**,
au luat ființă și se dezvoltă **organizațiuni denumite cuiburi, secțiuni, companii,**

centurii, batalioane de asalt, etc.

< Aceste formațiuni, rezemate pe **principiul disciplinei militare**, își îmbracă oamenii în **uniforme**, îi supune la **instrucție și antrenament de luptă**, **în scopul mărturisit de a provoca, prin violență,**

o răsturnare a actualei ordini politice, consfințite de legi.

< De multe ori s-au putut constata **legături între aceste organizații și organizații similare din străinătate**, de la care își procură instrucțiuni și mijloace materiale.

< În ultimul timp, ele **au ieșit din simpla activitate organizatorică**, pentru a se deda la **manifestațiuni violente**, la tulburarea ordinii de stat și la brutalizarea cetățenilor pașnici.

< De altminteri, **scopurile urmărite de ele fiind răsturnarea prin violență a stărilor politice** consfințite de legile în vigoare și, chiar **suprimarea prin violență a unor categorii de cetățeni, ele se încadrează în prevederile art.1 din Legea din 17 martie 1933,**

privitoare la **liniștea publică**, care pedepsește asemenea fapte.

< Astfel fiind, urmează a se **înfrâna aceste mișcări**, **cu toată hotărârea și cu toată energia** .>

---

i) ACCuza, intervenție la „Afacerea Skoda”, 24 mart.’33

// disputa despre pedeapsa cu moartea //

Vezi pe larg la fișier Etică , moravuri.

/ Contra discutării ei în parlament ;

/ Critică pe Lupu care a dovedit că nu este „ bărbat politic „

/ Contra pedepsei cu moartea – **susținută de Garda de Fier (M.Stelescu)** ;

/ Face **apologia** lui Hitler , pledând pentru **guverne de „individualități”** , cu un program pozitiv.

-ACCuza : În concluzie , **guvernele să fie formate nu de partide, ci din individualități** , cunoscute, recunoscute, care să guverneze pe baza unui **program pozitiv**.

-Voce : Ce rămân partidele ?

-ACCuza : „**Dar ce interes am eu să rămână partidele ?**”

Ele au fost totdeauna o cale de călcare a Constituției.

-Iosif Rang : Dar Hitler nu are partid ?

-ACCuza : Vă rog nu coborâți dvs mișcarea lui Hitler la scăzutul nivel al unui partid !

Hitler reprezintă mișcarea întregii nații germane.”

ACCuza / 24 mart’33

▣ Țărănism cuzist .

[LD : alătură proslăvirea boierimii giubenite (de către fiu) , cu țărănismul enunțat de tată, și vezi ce fel de societate doreau cei doi Cuza.]

„ În România, **marea mișcare națională de mâine, va fi mișcarea LANC** „

-G.Ștefănescu-Goiceanu : „Alianța dvs cu Hitler o cunoaștem, dle Cuza.

Șeful tineretului dvs [**GACuza ?**] a și fost numit avocat al Ambasadei Germane de aici. „

-ACCuza : Foarte bine ! Felicităm și Ambasada și pe tânărul nostru reprezentant.

Pledează pentru **un guvern de „autoritate”**, subliniind că el are un astfel de guvern și-l va pune la dispoziția Regelui.

Cum singura clasă productivă este **țărănimea**,

el consideră **ca singura politică justă „politica țărănească”**

Pentru aceasta, **țărării trebuie să aibă încredere în guvern și în armată.**

▣ Armd.Călinescu / retro’33

▣ Măsuri contra Gărzii de Fier.

În ordinul dat de Ministerul de Interne în **aprilie 1933**, către organele de poliție și jandarmeriei, se recomandă ca , față de acțiunile **Gărzii de Fier**, să se procedeze la :

pct 1.) **Percheziționarea tuturor sediilor organizației** , pentru a se găsi documentele

și publicațiile care demonstrează scopurile subversive ale organizației ;
pct.2) **Să se confişte** toate publicațiile subversive, manifeste, ziare ;
pct.3) **Să se trimită „la urmă „** toți propagandiștii și agitatorii străini de localitate ;
pct.4) **Să se împiedice ținerea** adunărilor, procesiunilor, marșurilor organizației ;
pct.5) **Să se interzică** portul insinelor și uniformelor nepermise ;
pct.6) **Să se dreseze acte de dare în judecată** pentru cazurile prevăzute de Legea din 17 martie 1933, privind liniștea publică.
Ordinul conchidea ca **toate aceste măsuri să contribuie la reprimarea mișcării** ,
în interesul superior al **menținerii ordinii în Stat.**
Armd.Călinescu / retro'33

▣ Măsuri contra LANC .

[LD : **Atenție la precizarea pe care o face !**]

În ordinul Ministerului de Interne , privind reprimarea Gărzii de Fier,
se menționa explicit că congresele, acțiunile și publicațiile LANC - ului , ca partid politic,
erau exceptate de la **măsurile represive** [*!?*]

j) Poziția antisemită a cuziștilor :

/ La buget : cere scoaterea medicilor-evrei din sistem , 31 mart.'33

-ACCuza : medicii să fie creștini, nu jidani !

-DRloanișescu (ministr.Muncii și ocrotirii) : îl pune la punct

-ACCuza : Să fie scoși medicii evrei, ca în Germania !

„ **Programul celor din Germania îl vom aplica noi,**
când dvs nu veți mai sta pe aceste bănci !”

/ La Legea încurajării industriei, 7 apr.'33

[LD : **atenție ! p.d.v. foarte apropiat cu dr Lupu !**Pentru mine, un argument colateral
că **țărănismul era o doctrină conservatoare** , căreia îi lipsea doar ... antisemitismul .

Dă o explicație pentru această teorie a protecționismului.]

Dezvoltă teoria sa anti-industrialistă , sprijinit pe ideea antisemită.

▣ Protecționismul industriei

Anglia , după războaiele napoleonene , Anglia pretindea să fie „fabricantul general „ al lumii.
Germania voia , însă, să-și dezvolte și ea o industrie .

Și atunci apare „eminentul „ **Frederich List**, care cu cartea sa

„Das Nationale System der Politischen Economie „ (1841) ,

descrie stadiile prin care trece fiecare țară - creșterea vitelor ; agricultură / industrie /

Industrie comercială / - revendicând și pentru Germania dreptul de a-și dezvolta industria .

România , condusă pe vremea aceea de PNL, sub înrâurirea teoriilor lui Fr.List ,

caută și ea să-și dezvolte o industrie proprie .Inițiatorul acestei acțiuni este **PSAurelian**

(care a și tradus cartea lui List , prin 1887,

tocmai când începea campania pentru crearea unei industrii românești) și astfel, s-a votat

Legea pentru încurajarea industriei .

Această „ protecție” , prin însăși noțiunea cuvântului, **este mărginită și temporară.**

/ Prin „ protecția vamală „ , industria este apărută numai un timp determinat ;

/ Dacă nu reușește , înseamnă că nu este vitală și sacrificiile sunt inutile

(**aplauze LANC și PȚ-Lupu**)

ACCuza / 7 apr.'33

▣ Industri românească parazitată, jidănească

Protecția nu poate fi prelungită la infinit !**Industria românească** trăește numai din protecția
vamală și alte avantaje , fiind o „industrie parazitată „ ; ea este „ artificială „ ;
ea exploatează consumatorii prin prețuri exorbitante ; este întreținătoare de paraziți.

Este de 3 ori parazită : prin producție , prin consumație, prin politicianizare
(consilii de administrație , paraziți politici)
Industria românească mai este și „ **absolut jidănească** „
(dezvoltă iar teoriile lui antisemite)

Potentatul Auschnitt , probabil este inspiratorul acestei legi
În industria spirtului , sunt **270 fabrici , toate jidănești**
ACCuza / 7 apr.'33

▣ **Legea PNȚ**

PNȚ , în loc să vie cu legea nouă, **vine cu acest articol unic**, care **prelungeste această situație**. Să se prevadă - art 2 - protecție , **dacă-și ieftinesc produsele cu 50 % !**

- **Mihai Popovici** (ministr.Justiției) : Și dacă pier ?

- **ACCuza** : **Dacă pier, treaba lor ! Le-am protejat destul 21 de ani !**

Să avem legături cu țările industriale, și să dăm avantaje agriculturii

- **Popovici** : Germania are taxe vamale aproape prohibitive pentru agricultura noastră !

- **ACCuza** : **Dacă dta nu-i dai nimic ! Renunțați la această „protecție artificială „**
a industriei,și veți putea stabili raporturi normale cu Germania.

El nu va vota legea ! ACCuza / 7 apr.'33

---

k) Măsuri contra tulburărilor extremiste . apr. '33

/ **Conferință guvernamentală.** („Facla” , 28 apr.'33)

Acasă la dl **GMironescu** (ministrul de Interne) , a avut loc o lungă conferință ,
la care au participat : **Vaida –Voevod, Mihai Popovici** (Justiție) , **gral Samsonovici**
(ministrul de Război) , **Șerban** (ministru la Minorități) , **Armand Călinescu**
(subsecretar Interne) .Cu această ocazie, s-au discutat pe larg măsurile propuse
de ministrul de Interne , pentru a asigura ordinea deplină în țară.

▣ **Comunicat PNȚ („Dreptatea „ 27 apr.'33)**

[**LD : Surprinde undeva evidenta surescitare și îndrăzneală a legionarilor și cuziștilor după victoria lui Hitler. Nu în sensul vulgar de „ stipendiere” - care nu este exclusă ! – ci efectiv ca un flux de încredere în posibilitatea ajungerii la putere, prin politica naționalistă.Revezi comentariile pe temă de la fișier LANC]**

„ Incidentele de la Cernăuți - ale căror reale proporții au fost înfățișate opiniei publice prin **Comunicatul Ministerului de Interne** - au dat prilej la diferite comentarii , mai mult sau mai puțin exagerate , **privitoare la o „mișcare hitleristă”** , în colaborare cu **arhangheliștii și cuziștii** din România.

Această „mișcare” nici nu va putea să fie pusă la cale, necum să înceapă.

Agitațiile, dacă se vor încerca, se vor lovi de severitatea dispozițiilor legale în vigoare , care vor tăia definitiv pofta acelor care vor să se „miște” pentru turburarea ordinii publice.,, **Legea pentru reprimarea unor infracțiuni la liniștea publică, oprește purtarea de insigne și uniforme.**

Ea conține toate elementele necesare pentru **oprirea activității și pedepsirea**

acelor care vor să pună în practică **teorii sau metode distrugătoare** - pe care nu numai legea , dar însăși poporul român le respinge.

„Ministerul de Interne a luat **măsuri generale de ordine.**

O supraveghere specială a fost orânduită **în acele centre** în care s-a semnalat oarecare tendințe de agitație.”

▣ **Dezordinile din Cernăuți. („ Facla” , 28 apr.'33)**

/ La 26 apr.'33, au fost aduși **la Iași cei arestați cu prilejul tulburărilor de la Cernăuți.**

Numele lor a fost ținut secret , pentru a nu declanșa reacții nedorite.[-----]

Transportarea celor arestați s-a făcut în cel mai sterict secret. [-----]

Aseară la ora 11 noaptea, au sosit la chestura din Cernăuți , 2 camioane-autobuz,

În care au fost încărcăți toți[-----] Camioanele au fost însoțite de jandarmi și polițiști, sub comanda maiorului de jandarmi Grozea. În gara Costin (12 km. de Cernăuți) , au fost încărcăți într-un vagon atașat la trenul de lași .

Cei arestați au fost predați **Consiliului de război al Corpului 4 armată.**

Ministrul de Stat Teofil Sauciuc-Săveanu , a sosit în Capitală, unde va face o expunere lui Vaida –Voevod , asupra celor întâmplate.

▣ **Armand Călinescu , explicații , apr.'34, retro'apr.'33**

(Legislatura PNL , DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p.1691)

[LD : **vezi pe larg la fișier G de F_Armd.Călinescu / retro'33**

▣ **Măsuri contra LANC .**

[LD : **Atenție la precizarea pe care o face !**]

În ordinul Ministerului de Interne , privind reprimarea Gărzii de Fier, **se menționa explicit** că congresele, acțiunile și publicațiile LANC - ului , ca partid politic, **erau exceptate de la măsurile represive** [!?]

▣ **Închiderea Fac.Medicină Cluj ; neautorizarea congresului LANC , Iași ; 17 mai'33**

(„Lupta”, 17 mai' 33)

[LD : **convingerea mea este că atmosfera , propaganda, acțiunea , antisemită , zurbagistă, a fost cu precădere , cuzistă.**

În manifestările universitare , legionari și cuziști , au acționat deseori împreună.

Cu toate acestea , la „judecata istoriei” ... au fost și sunt culpabilizați , mai ales , legionarii.

Încearcă să dezvolti ipoteza rolului cuzismului în formarea mentalității naționaliste românești, cu prelungirea în conspirație și asasinat la legionari.

Adică , cumva , cuzismul – ca ideologie , și legionarismul – ca braț.

De aici se pot trage câteva concluzii foarte interesante.]

Cluj se anunță că agitațiile antisemite la Universitatea locală , departe de a fi potolite, au luat proporții. Studenții evrei au trebuit să se retragă de la cursuri, de teama amenințărilor colegilor lor creștini.

Eri însă, în urma măsurilor luate de rectorat, studenții evrei au revenit la Universitate , dar n-au apucat să intre la cursuri căci bătăușii antisemiți s-au năpustit asupra lor, lovindu-i. Un student evreu din anul V, a fost grav rănit.

O delegație de cuziști a cerut d-lui Iuliu Hațieganu să înlăture pe evrei de la cursuri.

D.prof. Hațieganu a răspuns delegației că va aduce forțe de poliție și nu va îngădui să se producă scandaluri.A sosit imediat un detașament de jandarmi, și numeroși polițiști, care i-au înconjurat pe studenți și i-au adus la Poliție. **S-au operat vreo 100 de arestări.**

În urma acestor incidente, a fost convocat Senatul universitar , care a hotărât

suspendarea cursurilor la Facultatea de medicină din Cluj.

până la terminarea anului școlar.S-a mai decis eliminarea de la 2 sesiuni de examene

a celor 40 de arestați. **Între cei arestați, se află și 4 studenți din Garda de Fier,**

care fuseseră înaintați Parchetului cu 10 zile în urmă, [7 mai]

pentru că au sechestrat și amenințat pe polițiștii

veniți la **sediul Gărzii de Fier , spre a ridica scriptele și a proceda la dizolvarea ei.**

La Iași, Liga cuzistă convocase pentru duminică un congres.

Autoritățile n-au aprobat ținerea acestui congres.

Studentul ieșean Virgil Gavrilescu , președintele Cercului studentesc creștin,

a fost eliminat din Universitate , pentru că a lansat un Manifest prin care cerea

introducerea în Universitatea ieșeană a lui „numerus nulless”

---

l) **Acțiuni cuziste și legionare , la Cluj , Iași, Brăila , mai'33**

(„Dimineața”, an 29, nr.9478, 20 mai'33)

// percheziții / descinderi / arestări /

/ La Cluj și Iași, sancțiuni contra unor studenți naționaliști ;
/ Descinderi și percheziții la G de F din Brăila ;
/ Senatele Universităților din Iași și Cluj, măsuri împotriva unor extremiști care s-au dat la acțiuni antisemite .

---

m.) **Agitații naționaliste, hitleriste, la Iași și Basarabia , iun-iul.'33**

[LD : foarte active și operative cele două ziare .
Trebuie să surprinză **campania** , după părerea mea, **exacerbată**, pe care au făcut-o !
De asemenea , **măsurile disproporționate de grave** luate de Senatul universitar ,
contra studenților ce se solidarizaseră cu Gavrilescu.]

▣ **Eliminarea studenților la Universitate.**

(„Dimineața” an 29, nr. 9491, 2 iun.'33)
Iași, 31 mai'33

Senatul universitar s-a întrunit spre a discuta **cazul studentului Gavrilescu** , care a semnat cunoscutul memoriu , prin care cerea **introducerea lui „ numerus nullus”** pentru studenții evrei. Senatul a decis **eliminarea pentru totdeauna din Universitate a 23 studenți** , care au făcut declarații individuale de solidarizare cu Gavrilescu. De asemeni, a hotărât **eliminarea pentru 2 sesiuni de examene a 63 de studenți** , care au semnat o declarație colectivă de solidarizare cu Gavrilescu. S-a mai hotărât ca , dacă studenții vor „reveni” asupra declarațiilor ..... decizia Senatului să fie anulată.

▣ **Partidul Naționalist- socialist**

(„ Adevărul”, an 47, nr.15.179, 1 iulie 1933)
Tighina , 29 iun.'33

Agitațiile la care se dedau cuziștii și codreniștii din Basarabia, recrudescența acestor agitații , **de când s-a instalat în Germania regimul hitlerist.**

De altfel, **cuziștii și codreniștii se reclamă ca adepți ai lui Hitler**, elogiind politica acestuia, și organizându-se în batalioane de asalt și legiuni, după model german.

Se pare, însă, că aceștia n-ar reprezenta adevăratul spirit hitlerist , căci de curând au descălecat în Basarabia , reprezentanții „**adevăraților hitleriști români**”

, conducătorii **partidului „naționalist-socialist”** din România, în frunte cu d.**Ștefan Tătărescu**. Despre d.Tătărescu știam până acum că e președintele „ARPA”. În materie politică, este un **cunoscut „aviator”** , deoarece a cutreierat mai toate partidele. Acum aflăm că **este șeful partidului național-socialist** și reprezentantul spiritual al lui Hitler în România. Acum câteva zile, însoțit de d.**Bibiri –Sturza** și de receptorul **Bălan** (condamnat cândva pentru delapidare) , a sosit la Tighina pentru a organiza secțiunea.

A ținut 2 adunări, la Tighina și Bulboacă, unde a împărțit manifestul partidului.

/ **Manifestul**, redactat în stil de gardist de noapte, începe prin a constata că

< Tineretul și în special intelectualii români și germani creștini > sunt înlăturați sistematic din toate funcțiile active ale vieții economice .

Cere abandonarea etalonului aur și **orientarea spre Germania** , deoarece

< poporul român și cel german au fost predestinate de providență să apere onoarea, libertatea și civilizația în centrul și sud-estul Europei . >

Manifestul are și o parte redactată în Germană,

în care **germanii din România sunt îndemnați să se înscrie în PNS.**

/ În cursul nopții , în Tighina, **s-au lipit manifeste PNS, numai pe casele evrești**, sub privirile binevoitoare ale gardienilor publici !

/ Acțiunea PNS la Tighina, este sprijinită de Schroder, supus german, șeful uzinei electrice.

/ Prefectul de Tighina, Luncescu, a dat ordin să se facă cercetări și să fie arestați cei care au lipit afișele.

---

n) **Ion Zelea Codreanu, Scrisoarea-protest** **contra calomniilor și prigoanei, 2 iul.'33**

(„Universul „ 50, nr.177, 2 iul.'33)(varianta din „Calendarul”, 3 iul. - Armd.Călinescu)

„ Domnule director,

„ Anumita presă, care n-are nimic comun nici cu destinele neamului nostru românesc și nici cu legea noastră - acompaniată această presă și de presa tuturor partidelor protivnice organizației politice din care fac parte - răstoarnă zilnic asupra noastră o avalanșă de invenții tendențioase, neadevăruri sfruntate și calomnii.

La aceasta se mai adugă și cele răspândite sistematic din gură în gură , pe șoptite.

„ Spre a putea înlătura numai câteva din seriile nesfârșite ale neadevărurilor lansate, fac apel , pentru șirele ce urmează , în numele Adevărului Sffint, la ospitalitatea presei românești independente , și în primul rând la prea valorosul dvs ziar, adevărat monitor al conștiinței naționale și românești, ospitalitate pentru care vă rog să primiți viile mele mulțumiri.

„ **Organizația politică** din care fac parte , care se numește „**Garda de Fier**”

înscrisă pe tabloul comisiei centrale electorale de la Ministerul de Justiție,

cu semnul electoral , numit pentru popularizare , „**gardul de fier**” ,

este o organizație strict constituțională . Adică înțelegând că chiar o eventuală modificare a Constituției , nu poate fi făcută decât cu respectarea normelor prevăzute.

Este perfect legală. Înțelegând adică nu numai să respecte legile , ci că orice reforme ar necesita viața nației , ele trebuie să devină mai întâi legi.

Este necondiționat monarhică și dinastică .

Crede cu fanatism în ideea de ierarhie , de ordine și de disciplină.

Este națională , întrucât crede necondiționat într.un viitor etnic al neamului românesc.

Este creștină, întrucât crede în Divinitatea lui Isus

și în învățătura neatinsă a Bisericii lui Hristos.

Adoră adevărul și este protivnică minciunii până -ntratăt ,

încât preferă înfrângerea pe calea adevărului , decât biruința pe calea minciunii.

În sfârșit, **Garda de Fier posedă cultul onoarei și bucuria jertfei**.

Și nu este caz să fi deviat vreodată de la aceste principii fundamentale.

Atunci de ce este prigonică ? Tocmai de aceasta ?

Adică pentru principiile acestea și pentru neabaterea de la ele?

O astfel de luptă este firesc s-o ducă fiii Minciunii . Ei o duc doar de la începutul lumii.

Înțeleg în ultimă analiză îngrijorarea, invidia și lupta partidelor în contra noastră,

din cauza popularității mereu crescânde a Gărzii de Fier.

Deși, chiar și partidele și grupările adverse ar trebui să știe ,

că sunt limite , peste cari nu se poate trece fără mari riscuri

și peste cari , deci, nu trebuie să se treacă.

Așa , de ex., un organ al partidului național-țărănesc , anunță că

< organele însărcinate să ne apere pe noi de furia sătenilor,

nu vor mai interveni pe viitor . >

Adică talmăcind pe înțelesul tuturor , partidul ne amenință că va folosi pe viitor

bande de bătauși în contra noastră, individual, sau pentru tulburarea adunărilor noastre.

adică ceea ce au încercat **la Teiuș, unde au adus cu 16 camioane** ,

400 de inși cu ciomege.

Totdeauna noi am fost de părere , că adunările adversarilor politici trebuiesc respectate :

dacă însă ne vor provoca în modul acesta , **atunci și noi putem face la fel**.

Și întrebăm , care va fi rezultatul ?

Aceasta pentru partidul național-țărănesc și pentru toți șefii și fruntașii politici.

Dar guvernul ? Guvernul trebuie să fie al țării.

Atunci **ce rost are prigoana asmuțată de de Ministerul de Interne** ,

prin **ordinul secret nr.27.845 din 30 aprilie 1933?**

Și a **Ministerului de Justiție , tot așa de secret, sub nr. 42.143 din 24 mai 1933 ?**

În orice caz, **coarda este prea întinsă** , și eu consiliesc , rog chiar ,

să se destindă , puțin măcar, ca să nu plesnească .

Iar **dacă** această rugămintă a mea **nu va fi ascultată și înțeleasă,**

atunci eu implor între mine și dușmanii noștri ,

dreptatea lui Dumnezeu, prin osânda Lui :

Dacă eu am spus neadevăr și umblu pe căi nedrepte ,

să se aleagă praf și pulbere de ființa mea fizică și spirituală,

și de organizația din care fac parte ,

iar dacă domniile lor, dușmanii noștri, au lansat neadevăruri în contra noastră

și ne asupresc pe nedrept,

atunci asupra lor să cadă osânda lui Dumnezeu :

praful și pulberea să se aleagă de ființele lor fizice și spirituale ,

ca și de partidele lor! Amin ! Prof.Ion Zelea Codreanu , deputat de Tutova.”

Arm.d.Călinescu invocă ca o dovadă a legitimității măsurilor represive ,

o scrisoare –protest adresată de **CZCodreanu** , publicată în „Calendarul „ din 3 iulie 1933,

în care se cerea încetarea prigoanei asmuțite de guvern prin ordine secrete ,

reproducând pasajul cu acest blestem , în care este invocată judecata lui Dumnezeu.

Cred că este vorba de aceeași scrisoare.(DAD, MO nr.39 , 5 apr.'34 , p. 1691)

IZCodreanu / 2 iulie 1933

---

o) Petre Andrei „Contra extremismului de dreapta” , 13 aug.'33

(“Adevărul” , an 47, nr.15216, 13 august 1933, **M.Sevastos.**)

[**LD : o altă țintă care-și va atrage răzburarea Gărzii de Fier. Ceea ce spunea el, era adevărat ?**

Era grav ? Era de neiertat ? Sau , în spatele cuvintelor se ascundea mai mult ?

Cred că el răspunde mai mult ca profesor și nu ca ministru !]

D.prof.Petre Andrei , subsecretarul de stat la ministerul Instrucțiunii publice,

a făcut reprezentantului din Iași al ziarului „Dimineața” ,

importante declarații în legătură cu mișcările extremiste de dreapta ,

care atrag elementele cele mai puțin pregătite din mediul studentesc.

- **Petre Andrei**„**Extremismul de dreapta** , este **un fel de nebunie** care a apucat ,

mai ales, pe niște **băiețari neformați și fără ici o experiență.**

Inflația școlară din ultimul timp, a scos din Universități mulți **studenți nepregătiți.**

Spre ex., la un laborator urmau 5-600 studenți.În aceste condiții ,

numai știință nu se poate face. „Absolvenții liceelor și Universităților,

căutau nu instrucțiuni , ci o diplomă -bun pentru slujbă.

Criza însă a închis în fața titrațiilor porțile bugetului.

Cum școala are destinația de a da cultură , nu slujbă, ar urma ca tineretul

să nu întâmpine nici o piedică în drumul spre cultură.Ce se întâmplă însă ?

Universitățile noastre nu sunt utilizate decât pentru un mic număr de studenți.

Din pricina aglomerației , nimeni nu mai poate învăța carte

și nu se mai poate ocupa serios cu știința în înaltele noastre instituții de cultură.

Anunță o **împuținare a numărului studenților**, „avându-se în vedere **capacitatea elevului**

bacalaureat , viitor student, și nicidecum religia.”

Deocamdată , „**băiețarii neformați**” și fără nici o experiență ,

„**se găsesc într-o situație tragică**” .Ei nu pot să-și facă drum în viață cu știința lor [.....]

Nu le mai rămâne decât să-și facă drum cu băta, dând la capul celui mai capabil .

Și cum se „agață” acești tineri ? **Propovăduind ura de rasă și violența.** [.....]

Poporul român care a **suferit de veacuri de pe urma oprimărilor**, nu va tolera ca populația

evreească să fie asuprită. [.....] **Nimic nu s-a putut clădi pe temelia dușmăniei,**

ci toate realizările care sunt la baza culturii noastre moderne ,

s-au făcut **prin muncă și dragoste de aproape.”**

+++++

Aceste cuvinte civilizate sunt spuse de **un tânăr profesor universitar de la Iași -**

tocmai în cuibul intoleranței practicate la universitate de un bătrân reprezentant

al ante-penultimei generații [ACCuza !] [.....]

o bis) I.Moța , Legiunea și LANC , 1 oct.1933

(Cf."Axa " , 1 oct.'33)(pp. 108 - 128)

[LD : **Articolul -sinteză** a lui Moța îl consider foarte important pentru fixarea **divergențelor dintre Legiune și LANC** . Nu numai pentru istoria și doctrina lor , ci și pentru **motivațiile** mai profunde la care recurge Moța , multe din ele **eludate sau neexplicate de CZCodreanu** .

Astfel enunțuri ca : **generația veche generația nouă ; ruptura dintre generații ; duhul legionar ; spiritul revoluționar ; linia Codreanu ; democratism - antidemocratism , ș.a....capătă înțelesuri logice și coerente.**]

"Unificarea mișcării naționale - adică în primul rând **a Legiunii și LANC** - este **o puternică dorință** a tuturor celor care își dau seama că **singura nădejde** pentru **asigurarea viitorului României** este în această mișcare națională. [-----]
Dar , **spre a ajunge să avem această unificare** mai curând (prin fuzionarea celor două organizații) [-----] **trebuie să ajungem la adevăr** , de la cee ce este realitate indiscutabilă.
[-----]

Noi cei din Legiune n-am otrăvit cu nimic , nici o dată , terenul unei eventuale înțelegeri cu LANC , **n-am falsificat** nici un jalon al poziției noastre față de ea , **n-am calomniat-o** , nici **n-am mințit** lumea prezentându-i LANC într-o lumină falsă.

Am recunoscut totdeauna înalta competență științifică a d-lui prof.ACCuza în ceea ce privește **știința economică -politică** , **acceptându-i concluziile științifice** privitoare la **problema jidănească** , această parte esențială a marelui probleme naționale românești. Dar în ceea ce privește **realizarea politică a acestor imperative naționale** , **noi am adus un aport original , un ritm nou de luptă**. [-----]

prin **creierea unui spirit nou , metodă și spirit** care au fost **concepute și sunt azi realizate** de către **Corneliu Zelea-Codreanu** " [-----]

[----- **sunt relatate diverse opinii defăimătoare ale cuziștilor** despre Căpitan-----
Stăpânul Legiunii este Căpitanul , cel care a furat firimiturile ce au căzut de la masa prof. ACCuza .... ; legionarul de paie .... donchijoți goi pe dinăuntru .... Pierde -vară care s-au adunat la marginea Bucureștiului pentru a construi demagogie .... Trăește fără o os'cupație practică , deci suspect .... Oameni fără morală .... Etc etc...]

" Noi am adus DUHUL MARILOR RUPTURI DE LUMEA VECHE ,

înfrățită cu străinul dușman .

Noi am adus pornirea eroică , **ÎN SPIRIT DE TOTALĂ JERTFĂ PERSONALĂ** ,
contra acelei lumi vechi și înstrăinate ,

combătută de dl Cuza **numai cu mânușa genialei sale dialectici științifice** ,
numai cu biciușca democrtiei parlamentare , **fără creierea unui ciocan de foc**
care **să sfarme din creștet catapeteasma satanică a templului iude- masonic**
clădit pe pieptul zdrobit al acestui neam prea blând. [-----]

Acest duh al marelui , definitivei și neâmpăcatei rupturi

- **ruptură de înstrăinata generație veche și ruptură de o viață poersonală orientată de**
interesul personal , **îndoită ruptură** [-----]

a fost aportul nostru sufletesc original în această mișcare națională [-----]

acest **spirit revoluționar al " marilor rupturi"** se vădește a fi

esența biruinței lui Mussolini, a lui Hitler[-----]

[sunt exemplificate prin diverse episoade : **"complotul" din '23 ; cazul Manciu ; procesele ; ....** în care au existat diferențe mari de aprecieri privind tactica luptei]

Un alt element veni să **complice și mai mult problema** .

Lupta studentească luă sfârșit în 1925 - în forma ei intensă -

și **generația tânără își dădu seama că nu poate continua lupta națională**

decât în cadrul unei mișcări politice naționaliste de ansamblu ,

având ca scop cucerirea puterii în Stat .

Din acest moment **deosebirea mentalității de luptă**

dintre noi, **reprezentati prin Corneliu Zelea-Codreanu,**

care sintetiza acest spirit nou de luptă,

și **dintre vechile cadre ale LANC**, avea ocazii tot mai dese de manifestare.

Disciplina quasi-militară pe care o cerea Corneliu Zelea Codreanu [-----]

era **sistematic refuzată**, cu inevitabile șarje de umor, **din partea bătrânului profesor.**

[-----]

Așadar, **spiritul de luptă al LANC**, **lipsit de vigoarea** biruitoare a duhului de totală jertfă

și **pornire împotriva lumii vechi** - acest anemic spirit de luptă,

unit cu **persistența LANC** în a **apăra democrația și parlamentarismul,**

pe care noi, tinerii, le osândeam cerând o organizare asemănătoare fascismului -

erau **veșnice cauze de fricțiuni și deosebiri de vederi**

între **aceste două generații naționaliste.** [-----]

"Dar se pune întrebarea: **avea sau nu dreptate Corneliu Zelea-Codreanu în acest conflict?**

Superioritatea punctului de vedere al lui CZC - cu organizarea disciplinată, autoritară,

antidemocratică a mișcării naționale - e de netăgăduit. [-----]

Deviza legionară, învățată de la Seneca: < **Cine știe să moară, nu va fi rob nici odată** >

e singura forță propulsivă care poate duce la biruință o luptă îndreptată împotriva

unei dușmăni atît de crunte. [-----]

Această deviză, acest spirit, această învățătură, dată nouă de Învierea Mântuitorului

și de biruința lui prin jertfă - nu le-a avut nici o dată cuzismul

și în orice caz nu le-a înfăptuit nici o dată. [-----]

Deci CZC a avut dreptate cînd cerea d-lui Cuza s-o adopte,

iar **dl Cuza a greșit cînd s-a opus acestui spirit,**

pricinuind **despărțirea dintre d-sa și noi.**

***

Moța /

Aceste conflicte de idei apărute în anii 1924- 25, **s-ar fi putut ușr aplana**

printr-o **recunoaștere**, **din partea bătrânilor naționaliști** (care urmau să păstreze șefia)

a temeiniciei noului spirit de luptă tineresc, " legionar",

creat de Corneliu Zelea Codreanu. Dar această recunoaștere nu s-a produs .

Spre a evita agravarea lucrurilor, CZC și subsemnatul am părăsit lașul, în toamna anului

1925, plecând în Franța, unde ne-am desăvârșit studiile universitare (deși Căpitanul era

avocat încă din 1922) [-----]

Pe cînd ne aflam în Franța, în 1927, a intervenit neînchipuita **greșală a d-lui Cuza** care

[-----] a produs **spargerea Ligii în două**, prin eliminarea a 7 din cei 10 deputați ai săi,

spre uimirea întregii țări. **Spre a evita să se rupă și tineretul în două** [-----]

noi cei din actuala Legiune, foștii "complotiști" de la Văcărești, Galata, Severin, Focșani,

am hotărât să nu urmăm nici una din cele două frînturi ale LANC,

și ne-am constituit în organizația nouă de azi. [-----]

Moța / oct '33* **

[**reia criticile nedrepte ale cuziștilor la adresa legionarilor, a lui CZC**]

"**Această purtare publică a LANC față de Legiune**, nu e, așa dar altceva,

decît **o nouă dovadă că LANC** (cu toată imitarea formelor noastre exterioare de luptă

legionară) **continuă să fie străină de spiritul legionar**, care s-a dovedit a fi

duhul viitorului și esența aducătoare de biruință. [-----]

Așa dar, pentru a se ajunge la **o utilă unificare cu LANC** ar fi trebuit mai întîi

să se respecte din partea acesteia **ceea ce e adevăr (și supremă calitate)**

în mișcarea Legiunii : duhul totalei rupturi de lunmea veche,

adică spiritul legionar revoluționar(de arică, de ordonată revoluție) ;

spiritul de disciplină și de jertfă eroică pentru neam ;

înnoirea totală nu numai a structurii etnice a Statului dar și a organizării sale politice ;

cât și înnoirea spiritului poporului românesc în sens eroic și moral ;

în rezumat o unire care ar fi pretins părăsirea, din partea LANC

a falselor căi democratico-parlamentare .

"Dar respectarea acestor direcții caracteristice ale Legiunii , **nu este posibilă fără respectarea Căpitanului nostru care a creiat acest complex de năzuinți și de viață nouă legionară și care e chezașia împlinirii lor.** [-----]

" **Cu acești oameni cari domină azi LANC , plini de nedreptate , de ură , și de invidioasă neputință - noi nu avem nici o comunitate sufletească.** [-----]

Post scriptum

În ultimul număr al "**Apărării Naționale**" , citim următoarele noi grosolănii aruncate Căpitanului , sub pseudonimul "Ordessus" : **Căpitanul e făcut pe rând : "dobitoc" , "Zăltat de Dumnezeu" , "prost" , "trufaș" , "vițel tânjind de o boală ascunsă" ,** iar marea noutate este descoperirea făcută de autor asupra originii Căpitanului care n-ar fi decât "**o vită toant-a dracului , de " obârșie leșească "**"
I.Moța / 1 oct.'33

---

p) Partidele politice și **mișcările extremiste de dreapta , 7 oct' 33**

(„Adevărul” , ”Dimineața” 7 oct.'33)

[LD : **ambele ziare dau aceleași extrase**]

▣ „Dreptatea” :,,

Salvarea noastră **nu stă în învârtelile ciomagului , în spargere de geamuri ori în semnele de pe brațe** , ci numai în munca constructivă desfășurată spre binele obștesc de către adevărații ei exponenți.” Ziarul critică celelate partide pentru atitudine necombativă, uneori chiar duplicitară , față de curentele de dreapta.

„**Adevărul**” critică **Guvernul** pentru lipsa de măsuri ; iarPNȚ că învinovățește neîntemiat celelate partide. „Dimineața” dă citate largi din Ordinele guvernului.

▣”Viitorul”:,,

Răsturnările sociale și politice din ultimii ani, au dus la **instalarea unor forme de guvernământ** , în unele state , care tind , pe zi ce trece, la **suprimarea libertăților individului și aservirea lui colectivității.**

Această îndrumare își face din ce în ce mai mult loc, și chiar și **partidele politice de ordine burgheză înclină a primi fără protestare această orientare**

neconformă ,nici cu legile naturale, și nici cu tradițiile de libetăți politice și sociale.

Criza economică cumplită , **stă în ajutorul ofensivelor extremiste de dreapta sau de stânga**, iar **sub cutele stindardelor naționale sau roșii** , se îngroașe **rândurile mulțimilor fanatizate** de binefacerile ce se vor revîrsa într-un viitor apropiat.

Se fac apeluri insistente la **deslănțuirea patimilor brutale și se răscolesc instinctele primitive** , fiindcă ura este forma spirituală cea mai propice unor astfel de asalturi.

Se profită de entuziasmul și generozitatea tineretului, pentru ca ,

ațâțându-i poftele de **forme grandioase exterioare** și și înclinarea către **exercițiile militare** , să servească drept **armată de atac împotriva adversarilor.**

Cine crede că se poate renunța cu ușurință la patrimoniul de libertăți câștigate dealungul veacurilor, și la bunurile unei civilizații dezvoltate pe baza acestor drepturi, se înșală.”

”**Adevărul** „ conchide că „**Dreptatea**” **nu are dreptate** când critică adversarii de pasivitate .

▣ N.Iorga :

„**Eu cred că un misticism stupid este pe cale să câștige masele.**

Mă mir cum o nație inteligentă se lasă prinsă de copilăria încruntată a unor oameni pe care nimic nu-i impune nici respectului, nici afecțiunii.

Dar ce nu se poate crede în absolutul întuneric al satelor noastre și în ceața semiculturală pe care o creează școli nenorocite ?

Ar ajunge o culturalizare sănătoasă , ca toate fantezmele să dispară”

---

r) Armd.Călinescu, consfătuiri la Ministerul de Interne, oct.'33

(„Facla” , 24 oct.'33)

Au avut loc mai multe consfătuiri , cu conducătorii serviciilor de Siguranță [subdirector Eugen Cristescu] și Poliție, pendinte de departament.

Consfăturile au fost prezidate de Armand Călinescu.

[Atenție LD la înlănțuirea motovațiilor !]

”Cei de față au fost unanim în a recunoaște că extremismul de dreapta a prins teren în urma votării stării de asediu și a complectării legii Mârzescu, care au vizat combaterea extremismului de stânga.

Greșala comisă atunci a fost că s-au luat măsuri într-o singură direcție.”

S-au luat măsuri pentru combaterea extremismului de dreapta,

Ele au fost comunicate organelor în subordine .

Atenție deosebită spre Basarabia și Bucovina,

unde extremismul de dreapta a prins mai mult teren.

---

s) E.Deleanu (PSD) , Legea și măsurile contra extremismului, 10 nov.'33

(„Facla” , 10 nov.'33)

Legea Siguranței, în atâtea texte , articole și paragrafe, interzice peremptoriu și sub acțiuni severe , orice mișcare turburătoare a ordinii, orice îndemn ar putea produce ură și dihonie între cetățeni, orice manifestare exterioară sub formă de cămăși, drapele și alte țesuturi sedicioase,succptibile să irite și să trezească porniri ucigașe în contra unor concetățeni de altă clasă sau rasă.

Legea tindea , în teorie , să potolească entuziasmul unor fii rătăcitori ai țării, svârliți de irezistibile forțe centrifugale înspre două extreme , denumite de stânga și de dreapta.

Răul era găsit, tot în teorie , de cei găsiți să păzească ordinea stabilită , deopotrivă de grav, fie că venea dintr-o extremă sau alta .

În practică însă lucrurile se petrec cam altfel. Cam așa :

Pe de o parte, arestări de comuniști la Cernăuți .

Pe de altă parte , la Bucureștii-Noi, care, între timp, a devenit citadela Gărzii de Fier,

azi, la ora 10 dimineața cu un fast neobișnuit ,

a fost sărbătorit patronul „Gărzii de Fier” , Sf.Mihail și Gavril.

Legionarii adunați aici sunt comandați de d.deputat Stelescu ,

având ca ajutor pe d-nii Traian Cotigă, Belimace, Antoniu și alți fruntași ,

care formează Statul Major.

Străzile Bucureștiului Noi , sunt pavoazate cu drapele.

După ce Stelescu comandă „drepti” , batalionul se încolonează pentru marș spre biserică.

Aici s-a oficiat un serviciu religios , în fața unui mare număr de intelectuali.

Sunt adunați peste 2.000 legionari .

Gornistul sună onorul, iar deputatul Stelescu , pășește înainte , îmbrăcat în uniformă

și dă raportul d-lui Corneliu Z Codreanu .

După ce trece în revistă pe legionari , căpitanul , având mâna dreaptă întinsă spre cer,

ține un discurs, cerând legionarilor disciplină și muncă.

Între orele 2-4 p.m. are loc o serbare câmpenească , la casa legionarilor.

Se spune, în șoaptă, la ureche, că „asta” e pricina demisiei guvernului .

Întrunire legionară / 10 nov.'33

LANC și Garda de Fier

---

9) PSD ; PSU ; PCR ,ian.-oct.'33

---

a) **Lot.Rădăceanu** , opinie : legea stării de asediu , 3 febr.'33

" Dacă doriți "scurt" , cu atât mai mult doresc ca guvernarea dvs .să fie mai scurtă și să se termine chiar azi " [-----]

Starea de asediu înseamnă că se trece o parte a puterii executive și judecătorești asupra organelor militare .Ia înseamnă întronarea "dictaturii militare"

Nu neagă că s-au produs tulburări îngrijorătoare , dar ele.....

"Nu sunt provocate de clasa muncitoare " ci ...

" de unele curențe extremiste de dreapta care au avut voie, până acum, să opereze în voie pe străzile Capitalei "

"Aceste tulburări , produse de curențele fasciste și antisemite, pot avea loc numai cu complicitatea vinovată a poliției și a organelor de stat " [-----]

Lot.Rădăceanu /

▣ **PSD -PCR**

"Mișcările muncitorești au cauze adânci și juste "

(evocă cum s-a ajuns la conflictul de la Grivița)

Nu instigațiile comunistilor : instigatorii reali sunt foamea, mizeria , nedreptatea

Clasa muncitoare are voie, în acest caz, să se ridice și cu violență.

-Ștefan Cicio Pop (președ.Camerei) : Violența nu este admisă într-un stat ordonat .

-Rădăceanu : Nu trebuie admisă nici exploatarea , nici nedreptatea .

-Ed.Mirto : Din moment ce li s-au îndeplinit cerințele, de ce continuă greva ?

-Rădăceanu : Sunt elemente a căror acțiune a mers mai departe , care vor să profite de această stare de nemulțumire .

Dar nemulțumirile sunt reale. De ce s-a speriat PNȚ ?

-Mirto : Recunoaște că PSD a reprezentat corect interesele muncitorimii .

De aceea guvernul le-a rezolvat 90 % .Cum au răspuns muncitorii ? Continuă greva !

-Rădăceanu : " Există situații când prind curențe pe care ,noi, social-democrații, nu le aprobăm. De aceea insistăm noi să fie deplină libertate de opinie, pentru a se cristaliza adevărul. Noi nu ne speriem că unii muncitori sunt sub conducerea comunistilor, deși se lovește direct în noi.

De ce vă speriați dvs ? Nu este la fel în Anglia, în Franța ? "

-Polizu -Micșunești : " Franța nu este lângă Nistru ! "

-Virgil Grossu : " Dvs nu sunteți organizați suficient, pentru a paraliza comunismul "

-Rădăceanu : " Nu aceasta este sarcina noastră .

Ce se pretrece în sânul clasei muncitoare , luptele dintre noi și comuniști , ne privesc numai pe noi . Dar exagerați puterea comunistilor.

Mișcarea comunistă , care este bazată numai pe demagogie și supralicitarea revendicărilor , nu poate fi de folos muncitorilor .[...]

Singurul ei rezultat este că dezbină muncitorimea și o slăbește "

Dar asta nu veți rezolva cu legea ! Oriunde guvernele au preîntâmpinat mișcările de masă cu forța baionetelor , ele au fost măturate .

" A căuta să întâmpinați cu forța, tendințe, lupte și evoluțiuni ,

care sunt în nota timpului și a istoriei, înseamnă a pregăti nu soluționarea lor pașnică și democratică, ci , dimpotrivă, soluționarea lor în forme violente și catastrofale " Aceasta este învățătura istoriei .

Nu căutați să rezolvați problemele grele cu "dictatura și forța " , veți îndârji și mai mult masele.

"Dacă acum semănați vânt, aveți grijă că va trebui să culegeți furtună .

Prin socialism , masele vor ajunge la biruință !"

Rădăceanu / 3 febr.'33

---

b.) **Lot.Rădăceanu** : opinie : Ordonanța de dizolvare a org.comuniste , 13 febr.'33

(DAD, MO 39, șed din 13 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier PCR**

/ Consideră Ordonanța " o diversiune " ;
/ Lupta cu PCR trebuie lăsată pe seama PSD

-**Octavian Goga** (PNA) : îl pune la punct .

-**Lot.Rădăceanu** : De ce se face atâta reclamă comuniștilor ?!

Muncitorii nu sunt influențați de ei .

---

c) **I.Mirescu , intervenție : Grivița -CFR , 16 febr.'33**

(DAD, MO 41, șed. din 16 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier PCR și Doctrine**

/ Atitudine anticomunistă, dar democratică ;

/ Contra stării de asediu ;

/ Cere anchetă parlamentară ;

---

d) **L.Rădăceanu : legea privind ordinea publică , 4 mart.'33**

(DAD, MO 55, șed. din 4 mart '33)

Legea este îndreptată **contra mișc. muncit , contra soc.-dem.** ;

protestează că s-a dat drept de discutare a legii ... G de F și LANC //

[**LD : este pățimaș, foarte pornit ...NU ARGUMENTEAZĂ...**]

---

e) **L.Rădăceanu, I. Mirescu, N.Moscăuțeanu (PSI) :**

la legea **Asigurărilor Sociale** , **DRIoanițescu** , 1 apr.'33

Vezi pe larg la fișier Legislație muncitorească

(DAD, MO 79, șed. din 1 apr.'33)

---

f.) **L.Rădăceanu , I Mirescu - N.Moscăuțeanu : la legea protecției muncii ,**

(DAD, MO 82, șed. din 5 apr.'33) 5 apr.'33

[**LD : impresie : Moscăuțeanu mi-a făcut o impresie deplorabilă ;**

Rădăceanu - cred că este ... duplicitar , dar nu corupt în sensul spus de Moscăuțeanu ;

Oare să fi fost de pe atunci ... racolat de comuniști ?!

Mirescu : mi-a făcut o impresie bună : simplu și demn .

Dar aceste impresii... nu sunt concluzii istorice !]

Moscăuțeanu / 5 apr.'33

▣ **Evoluția PSD**

După primul război mondial, după afilierea la Internaționala a III-a , după procesele știute , ...în 1923, PSD a reînviat și, fuzionând cu PSD din Ardeal, a ajuns ... **PSD de azi.**

Este un "quasi partid socialist " , dispus să **colaboreze cu guvernele** , să îndrume **mișcarea muncitorească "pe cale pașnică "** .

Pentru această "colaborare " , **PSD a început să fie subvenționat** , atingând apogeul în perioada 1929- 1931 , pentru că făcuse cartel electoral cu PNT .

PSD nu ia banii direct, ci ... prin toate "**creațiunile**" artificiale ale lui :

CGM, IMSER, ajutoare șomaj etc etc.

Au luat bani : **I.Mirescu** (secretar general al CGM) ;

Lotar Rădăceanu (secretar general al PSD) ;

Revista "Mișcarea socială " (Ilie Moscovici) , trăește de pe spinarea IMSE ,

" citadela " de pe str.Izvor nr 37 , a fost cumpărată de Ministerul Muncii ;

PSD a primit bani de la Ministerul de Interne, pentru a combate pe comuniști .

Moscăuțeanu / 5 apr.'33

▣ **PSD din Basarabia -**

▣ **Moscăuțeanu (autoprezentare)**

/ El , Moscăuțeanu, **a luat contact cu PSD abia în 1931** ,

deoarece organizația PSD din Basarabia "socialistă " ,nu era afiliată la PSD.

/ În 1932, în Consiliul General al PSD , a luat contact cu propria opoziție din PSD :

cei contra luxului din partid ; cei împotriva subvenției de la guvern.

/ După alegerile din 1932, el a început să fie **calomniat ca...**

"agent provocator" ,"comunist " ...

În **procesul ce l-a avut în 1931**, pentru care a stat și în pușcărie (guv.Iorga-Argetoianu)

Siguranța trimisese la dosar **o Adresă** în care se spunea despre el că

< a activat în toate organizațiile comuniste descoperite la **Ismail** , între 1921-1924 ,

cu ramificațiuni în toată Basarabia , și a desfășurat **o intensă activitate comunistă** ,

premergătoare **revoluției din 1924 , de la Tatar -Bunar .>**

Aceasta a fost **o acuzație nedreaptă** .Pe atunci **el era profesor la Tulcea**.

De la 28 oct.1924, el a fost cercetat de Parchetul din Tulcea ;

l s-a făcut percheziție ; a fost învinuit de instigație la Tatar -Bunar .

[LD : Atenție !] Sub presiunea bătailor , a dat 3 declarații la Siguranță ,

pe care , apoi, devenit liber, la București, le-a anulat .

-Lot.Rădăceanu : Pe baza lor, au fost arestați oameni nevinovați !

-Moscăuțeanu : primele declarații le-a dat sub presiunea bătailor ; apoi le-a anulat ;

de atunci i s-a spus " agent al Siguranței "

La liceu, **a predat istoria și geografia (7 ani)** , iar acum **este avocat [?!?]** ,

pentru că a fost **îndepărtat de 7 ori din învățământ**, pentru **că este socialist !**

Lotar Rădăceanu / 5 apr.'33

▣ **Internaționala Socialistă - concepția social-democrată .**

[LD : Respinge învinuirile aduse de moscăuțeanu.

Relatează evoluția PSD , a concepției sale teoretice .]

/ Înainte de primul război, **concepția socialistă** de la noi,

considera că **" statul burghez" este un instrument "exclusiv" al dominației de clasă** ,

împotriva clasei muncitoare , care .... nu poate avea nici o influență ,

nu poate obține nici o revendicare .

/ În **Internaționala Socialistă** , în **știința marxistă**,

această problemă a fost dezbătută deseori (polemica Kautski- Bernștein)

și s-a ajuns la concluzia că, chiar **în sânul statului capitalist**

, **clasa muncitoare** , prin organizațiile sale politice și profesionale,

poate cuceri o anumită influență asupra treburilor obștești :

Parlament, instituții de auto-administrare , sindicate etc)

/ În cazul în care , în societatea capitalistă , **s-ar pune problema** însăși

a sistemului economic-social ... antagonismele nu se mai pot reconcilia,

, **izbucnind virulent [Revoluția !]**

/ **Dar reformele imediate**, chestiunile care nu implică schimbarea modului de producție,

" clasa muncitoare are posibilitatea ca , **înăuntrul acestei societăți** ,

și **folosindu-se chiar de statul capitalist**, să impună , prin puterea ei,

anumite măsuri și să facă lucruri pozitive, în favoarea ei.

Rădăceanu / 5 apr.'33

▣ **PSD - CGM- IMSER**

/ În România, **CGM este sub conducerea socialistă** ,

dar ... nu pentru că toți muncitorii ar fi în PSD ! CGM nu este afiliată PSD !

Este compusă din **13 uniuni de breaslă** , care **grupează sindicatele , după profesioni.**
/ **IMSER** se ocupă cu **timpul liber al muncitorilor.** Președinte este **I.Mirescu.**
I.Mirescu / 5 apr.'33

▣ I.Mirescu

/ Cât este parlamentar, **nu primește nici un ban de la organizațiile muncitorești, conducându-le "onorific"**

/ **Nu are casă, stă cu chirie , ; are 2 costume de haine ; nici un ban în bancă ;**
este cinstit, corect.Cere să fie controlat .

"Sunt socialist și mă mândresc că nu sunt provocator !"

Rădăceanu -Mirescu -Moscăuțeanu / 5 apr.'33

---

g) **L.Rădăceanu : la Conversiune , 10 apr.'33** **Vezi fișier Conversiune**

/ Acordul de la Geneva , 12 apr.'33, Contra !

---

h) **N.Moscăuțeanu : legea pentru amnistierea delictelor de presă , 12 apr.'32**

// cere eliberarea lui **MGBujor** //

---

i.)**Congresul PSD , 14-16 mai 1933**

I.Mirescu : Raportul privind **activitatea parlamentară a PSD .**

(Arhiva ISISP, fond XV, dosar 1257, Mapa I)

[**LD : trebuie să-l completezi cu programul**]

/ L.Rădăceanu - Comunicare : nerespectarea repaosului duminical pentru funcț.de bancă ;

/ I. Mirescu - periodic, interpelări privind șomajul ;

/ Roznovanu - comunicări privin sit. din Bucovina (șomaj, etc etc)

/ I.Fluerăș , în 1932 , a cerut gov.lorga , 100 mil lei pentru șomaj ; a obținut jumătate)

/ Rădăceanu (1930) , Jumanca (1931) , Mirescu (1932) au insistat privind
regimul asigurărilor ;

/ Gherman (1930) - Comunicări : flagelul concedierilor din UDR și Valea Jiului ;

/ Mirescu : comunicări : concedierile de la Uzinele comunale , București (1930) ;
concedierile de la Fabrica de chibrituri (1933)

/ Roznovan , comunicare : concedierile funcționarilor de la bănci ;

/ Fluerăș , comunicare : concedierile de la CFR , București, Cluj , Oradea (1931) ;

/ Mirescu , Roznovan , comunicări : neaplicarea legislației muncii la Buhuși, Neamț , Bacău ;

/ Rădăceanu , Mirescu , comunicări : nerespectarea concediului de odihnă (funcționari, CFR)

/ Roznovan, Mirescu , : contra curbelor de sacrificiu ;

/ Participări la dezbaterile legislației muncii :

Mirescu (reglementarea muncii în porturi ; statutul CFR , legea Camerei de muncă ;

Asigurări sociale ; jurisdicția profesională) ;

Eft.Gherman(Asigurări sociale ; munca în porturi ; legea industrială ; Jurisdicția profesională)

/ **I Mirescu** : protest la incidentele de la Grivița ; contra curba de sacrificiu ;

/ Mirescu : protest contra prigoanei din Basarabia și Banat , contra confiscării corespondenței ;

/ Roznovan : protest contra devastării bibliotecii IMSER , cu ocazia sărbătoririi lui Karl Marx.

/ Rădăceanu : prigoana întezită , după venirea la Interne a lui Mihalache și Călinescu ;

/ Roznovanu , Rădăceanu , : la Conversiune...

Et etc ... [**LD ; dacă ai nevoie vezi fișa de mână din plicul PSD ,**]

PSD / 1933

10.a.) Partidele minorităților : **unguri, germani, ucraineni, bulgari, evrei,**

Vezi la fișierele respective

10.b) M.I.Costian,"Regele Carol II si partidele politice" [1933]

[L.D. Vezi fisier Etică, moravuri ,pentru context și culise.]

[LD Atentie ! exemplu de scris istorie de către contemporani ! și încă de pe poziții pătimașe,partizane ! Dar , sub aspectul atmosferei și culiselor, excelent ! De aceea o tratez la categoria "documente-atmosferă" ...

Costian trece în revistă "crizele guvernamentale" , între 1930-1932 , din unghiul pro- sau anti-Carol.

La care se adăugau rivalitățile și adversitățile dintre liderii de partid.

Adică culise, interese, orgolii, adversități, compromisuri, lașități, etc etc...]

Episoadele tratate din p.d.v.al moravurilor și mentalităților politice din epocă.

Vezi "cazul Vintilă Brătianu" ; "cazul Maniu" ; "cazul Titulescu" "cazul Iorga" "cazul Goga", "cazul Manoilescu" etc etc.]

Costian / '33

▣ Proliferarea partidelor.

Noua regrupare a forțelor politice in viitor. (pag.172-181)

/ In România Mare,cu regim parlamentar destul de recent,există în prezent,

16 partide politice,fără să luăm in calcul formațiuni efemere ,

care apar in perioada alegerilor.

Pentru o populatie de 18.000.000 de locuitori,**situația este anormală .**

/ **Situația se datorește :**

/ **lipsei de tact si autoritate a conducătorilor partidelor mari,**

care **nu au știut să domine forțele centrifuge** din sînul partidelor lor;

/ **nevrozei postbelice** care,răsturnînd valorile,a ridicat deasupra **cîteva elemente mediocre și a tentat** ,pe cei mai capabili, să-și încerce norocul constituindu-și formații proprii... În Romania antebelică ,**erau 2 partide - PNL,PC -**

și cînd Take Ionescu a înființat al treilea partid (1908) și-a cerut scuze!

După întregirea țării,din Ardeal si Banat s-a adăugat **PNR,**

care ,în loc să caute să se înfrateasca cu oricare partid din Vechiul Regat,

a voit să se izoleze,disprețuind pe "regăteni",pe care i-ar fi dorit îngenunchiați.

Spre sfîrșitul războiului luase naștere ,în Moldova , **P.Muncii si Liga Ppop.,**

devenite ulterior **Partidul Țărănesc, respectiv Partidul Poporului.**

"Aceste 6 partide ar fi fost suficiente si ele ar fi trebuit să atragă

în sfera lor și **elementele minoritare.**

/ Î n loc să se întimple astfel,[...] **avem încă 10 partide în plus** si ,

din lupta înverșunată între partidele " românești",

au profitat partidele minoritare,care au speculat slăbiciunea de neînțeleș

a guvernelor ,de a încheia **carteluri electorale** cu tot felul de avantagii,

în dauna Românismului ."

/ Înmulțirea partidelor a dat loc **supralicității de promisiuni electorale** -demagogiei -

si a facut pe cetățeni să nu mai ia in mod serios regimul parlamentar.

"<Toți sunt la fel,promit cîte'n lună și'n soare înainte să le dai votul

și apoi nici nu te mai bagă în seamă>...spun ei.

/ O indiferență din ce în ce mai pronunțată față de drepturile de alegator ,începe să se

manifeste .La ultimele alegeri[1931], din cei 4.220.731 alegatori inscrisi pe liste ,

s-au prezentat la vot doar...2.927.112..

iar in 1932 au mai fost doar 70.000 in plus .

Deci **peste un sfert** dintre ei **s-au abținut de la vot.**

/ Partea ciudată este că ,in România,nu deosebirile de program au făcut să se nască atîtea

partide ,ci **deosebirile de interese personale si ambițiunile.**

Costian/'33

▣ **Sistem de partide , '33 Pentru viitor , el vedea o astfel de regrupare :**

▣ **PNȚ.**

"A fost un **fluviu** ale carui ape au crescut neconținut ,dela 1926,adunând in mersul lui diferite elemente cu care **si-a marit albia** , pâna in 1928, cind s-a revarsat și a pus stăpînire pe guvern." / "De atunci însă **el a rămas pe loc, șeful [Maniu]** care trebuia să-l curețe de impurități **n-a avut curajul nici priceperea necesară ."**

/"Cînd se va retrage înșă de la putere ,**fluviul se va limpezi** și ar fi de dorit ca **noul șef,d.Vaida** -om energic si de caracter ,calități ce lipseau d-lui Maniu - **să înceapă purificarea** ,redînd iar limpezimea si forta acestui fluviu puternic , care are isvoare adinci in masele poporului."

Maniu n-a fost omul înzestrat cu calități cerute unui șef,si, prin **nehotărîrea lui proverbială** - probabil că descinde din Fabius Maximus Cunctator - și prin **nepriceperea sa** a dezvoltat la maximum **fortele centrifuge din Partid** [...] lasînd dlui Vaida o moștenire destul de grea ."

Mihalache,din cauza **modestiei** sale ,dispus să facă orice sacrificii , pentru păstrarea fuziunii , a fost supus **aservirii** de catre **Maniu**, jucînd un rol secundar,deși..."**țărăniștii sunt mai temeinic organizați** și au o forță mult mai impozantă ",avînd **organizații în 55 de județe** din țara , în timp ce **naționali au doar in 16 județe**.

De altfel,programul "țărănist" a fost complet neglijat..

/ "**Antagonismul doctrinar** dintre cele doua grupari:**naționali**,conservatori prin traditii, **țărăniștii**,revolutionari,**s-a diminuat mult** in timpul celor patru ani de guvernare în care țărăniștii au fost siliți de împrejurari să facă multe concesiuni de program și **să evolueze spre dreapta .**

Dar tocmai din aceasta cauza taranistii sunt nemultumiti si cer revenirea la vechiul lor program.

Le va conveni Ardelenilor? Ramîne de văzut.

/ Dacă Vaida nu va reuși să soluționeze această problemă,se va retrage de la guvernare si **nu-i exclus ca fuziunea sa se desfacă**

În acest caz,"**ardelenii**" se vor grupa in jurul lui Maniu , (săvirșind o nouă trădare față de Vaida),

fie se vor apropia de **P.Conserv.Filipescu** (cu care are multe afinitati), fie vor arbora "**drapelul autonomist**" (atit de drag lui Boila) și se vor elimina din viata politica.

Tărăniștii ,vor reveni la vechiul lor program,adaptat la nevoile actuale, si se vor găsi alături de **PȚ-dr.Lupu si PȚ-lunian** ,constituind un partid ,cu usoara **nuanță de stînga**,atragind o parte din fortele electorale.

Daca **Vaida** va reuși să anihileze forțele centrifuge...se va mai putea menține la guvern.

Succesul acestei mize,depinde numai de **Mihalache** care,desi tine inca la **Maniu** , va vedea care este interesul partidului...

Costian / '33

▣ **P.N.Liberal**

/ **Fracțiunea** ce va fi chemata la guvernare ,**va absorbi** pe cea rămasă in opozitie.

/ **PNL** va constitui **gruparea de centru** din **viata politica româneasca** ,si **va asigura echilibrul guvernelor parlamentare** spre care trebuie să tindă țara noastra

/Lunga guvernare PNȚ,a format **un puternic curent pro-liberal** ,socotit a fi singura forță capabila sa pună ordine in economia tarii si sa restabileasca creditul.

Cei 5 ani de opozitie au furnizat conducatorilor liberali multa experienta,

si-au reorganizat cadrele,scapînd de fripturisti care au migrat spre alte partide.

/Sub **noua conducere a lui IGDuca,s-a lichidat ,in parte,conflictul dintre "batrini" si "tineri"**. Anumite declaratii ale lui Duca pe vremea lui Vint.Bratiuanu,au fost speculate de adversari, prezentindu-l ca dusman al actualei stari constitutionale.

In realitate,ele au fost facute din spirit de disciplina...
/Gruparea lui GH.Bratianu nu are obiectiuni programatice privind
refacerea unitatii partidului,incit
este de aşteptat ca **PNL sa-si recapete rolul important
pe care l-a avut in conducerea României.**
Costian / '33

▣ **Partidul Conservator -**

Gr. Filipescu ,probabil,va fuziona cu P.P.Averescu
şi va forma **aripa dreapta a politicii româneşti.**

▣ **Partidul Nat.Agrar-O.Goga va trebui sa caute si el o apropiere ,**

de frontul taranesc sau liberal,spre a nu ramine izolat si expus disparitiei.

Ideologia dlui.Goga l-ar indruma spre P.Conservator.

Dar acesta ,daca va fuziona cu P.P.,acestia nu vor mai admite o impacare cu Goga !!

▣ **Part.Taranesc**-dr.Lupu - credem ca va cauta sa refaca "frontul taranesc".

El are organizatii in toata tara,si este in continua crestere.

▣ **LANC-A.C.Cuza, ca si Garda de Fier a dlui Codreanu,**

vor cauta probabil o fuziune ,fie intre ele ,fie cu un partid de dreapta.

"Dezvoltarea acestor grupari e în strinsa legatură cu mersul mişcărilor de dreapta din Europa-fascismul si hitlerismul - in sensul ca ,dacă cele străine vor reuşi a se menţine înca multă vreme,ele vor constitui un îndemn si un puternic mijloc de cistigare a simpatiilor **pentru LANC si Garda deFier."**

Deocamdata nu se poate sti rezultatul luptei uriaşe ce se pregateste in

Occident **intre frontul democratiei si miscarile de dreapta**

-fascism si hitlerism.

Concluzie Costian '33

▣**Sistemul de partide .**

Aceasta ar putea fi noua regrupare a fortelor politice din România.

Ca orice pronostic ,si acesta este in functie de **imprejurari** .

Si nu trebuie uitata **"marea necunoscuta"** ,care poate răsturna orice **profeţie:**

factorul constitutional,prin modul cum va uza de prerogativele Coroanei,

de a aduce la putere un partid sau altul.

"Înşa e un mijloc de propaganda rău ales şi o calomnie ,deoarece Regele Carol al II-lea are deosebit simt politic si a dovedit cu fapte că ştie să domine partidele politice "

Regele este al ţării ,nu al unui partid , si "niciodata nu se va sprijini pe un singur partid"

Costian / 1933
